

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

Daniela RYGÁLOVÁ

**VÝVOJ VNITŘNÍ PROSTOROVÉ
STRUKTURY MĚSTA KROMĚŘÍŽE**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Pavel PTÁČEK, Ph.D.

Olomouc 2007

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci řešila sama a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

Olomouc, 30. května 2007

.....
podpis

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Geografie

Školní rok: 2006/07

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro

Danielu RYGÁLOVOU

obor

1301R005 Geografie

Název tématu:

Vývoj prostorové struktury města Kroměříže
(Development of Spatial Structure in Kroměříž)

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je provést stručný přehled determinant socioekonomického vývoje města Kroměříže s důrazem na jeho urbanistickou koncepci.

Struktura práce:

1. Úvod, cíl práce, metody, diskuse s literaturou
2. Základní informace o městě: počet obyvatel a jeho vývoj, postavení města v sídelním systému, v územně správní organizaci v rámci státu
Historický vývoj města: pre-industriální období, industriální město, období socialismu
Současné charakteristiky vývoje města (post-socialistické a post-industriální město)
Současná vnitřní diferenciaci města
- 5.1. bydlení (rodinný, ekonomický a etnický status)
- 5.2. členění města na sektory (podle převažujících funkcí – obytná, výrobní, rekreační, obslužná)
- 5.3. nejdůležitější problémy rozvoje města v současnosti
6. Výhled do budoucnosti
7. Závěr

Bakalářská práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

rešerše literárních pramenů
kapitola č. 2

červenec-prosinec 2006
červenec-listopad 2006

kapitoly č. 3 až 5
kapitoly č. 6 až 7

prosinec 2006-únor 2007
únor 2007-červen 2007

Rozsah grafických prací: text a rozšiřující přílohy: fotodokumentace, grafy, tabulky.

Rozsah průvodní zprávy: 30 stran + BP v elektronické podobě

Seznam odborné literatury:

Hall, P.: Urban and Regional Planning, Routledge, London, 1993, 259 s.
Hrůza, J.: Slovník soudobého urbanismu, Odeon Praha, 1977
Hrůza, J., Zajíc, J.: Vývoj urbanismu I a II, FA ČVUT Praha, 1996, 1997, 186 s. a 150 s.
Janečková, L., Vašítková, M.: Marketing měst a obcí, Grada, 1999, 178 s.
Limity využití území, ÚUR Brno 1995
Matlovič, R.: Geografia priestrovej štruktúry mesta Prešova. Geografické práce VIII/1, FHPV Prešovská Univerzita, Prešov, 1998, 260 s.
Maier, K.: Územní plánování, FA ČVUT Praha, 2000, 81 s.
Perlín, R., Kubeš, J.: Územní plánování pro geography, Karolinum, Praha, 1998, 89
Územní plány a urbanistické studie (sborník příkladů 1996-97), UUR Brno 1998
Votrubec, C.: Lidská sídla, jejich typy a rozmístění ve světě, Academia Praha, 1980

Časopisy:

Urbanismus a územní rozvoj

Územní plánování a urbanismus

S - státní správa a samospráva

Materiály ČSÚ, Retrospektivní lexikon obcí, monografie, územní plán, strategický plán, ústní informace na příslušných úřadech

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Pavel Ptáček, PhD.

Datum zadání bakalářské práce: červen 2006

Termín odevzdání bakalářské práce: červen 2007

vedoucí katedry

vedoucí bakalářské práce

Děkuji vedoucímu bakalářské práce RNDr. Pavlu Ptáčkovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování daného tématu.

OBSAH

1. ÚVOD, CÍL PRÁCE, METODIKA, DISKUZE S LITERATUROU.....	7
2. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ.....	10
2.1 Lokalizace zájmového území a širší územní vztahy.....	10
2.2 Fyzicko-geografické faktory území a jejich vliv na město.....	11
2.3 Vývoj počtu obyvatel.....	14
2.4 Administrativní členění.....	16
3. PROSTOROVÝ VÝVOJ MĚSTA.....	21
3.1 Název a znak města.....	21
3.2 Stručná historie města.....	22
3.2.1 Vznik a předměstské osídlení (do 13. století).....	22
3.2.2 Město v období vrcholného středověku a novověku (14. – 18. století).....	24
3.2.3 Období industrializace a nástupu kapitalismu (19. století – 1921).....	26
3.2.4 Období meziválečné až do 2. světové války socialismu (1921 – 1945).....	28
3.2.5 Období poválečného socialismu (1946 – 1985).....	29
3.3 Vývoj ekonomické struktury města.....	30
4. SOUČASNÝ STAV PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA.....	32
4.1 Post-socialistické město.....	32
4.2 Prostorová struktura z pohledu bytového a domovního fondu.....	32
4.3 Prostorová struktura ze socioekonomického hlediska.....	35
4.3.1 Obyvatelstvo.....	36
4.3.1.1 Struktura obyvatel podle věku a pohlaví.....	36
4.3.1.2 Náboženská struktura obyvatel.....	37
4.3.1.3 Národnostní struktura obyvatel.....	38
4.3.1.4 Struktura obyvatel podle ekonomické aktivity a vzdělání.....	40
4.3.2 Ekonomika.....	40
4.3.2.1 Změny v průmyslu.....	40
4.3.2.2 Zemědělství.....	41
4.3.2.3 Rozvoj obchodu a služeb.....	41
4.4 Dopravní infrastruktura.....	42

4.5 Členění města na sektory	44
4.6 Nejdůležitější problémy rozvoje města v současnosti	46
5. VÝHLED DO BUDOUCNOSTI	49
6. ZÁVĚR	51
7. LITERATURA A JINÉ POUŽITÉ ZDROJE	53
SUMMARY	56
PŘÍLOHY	

1. ÚVOD, CÍL PRÁCE, METODIKA, DISKUZE S LITERATUROU

Úvod

Okres Kroměříž a tudíž i samotné město Kroměříž je součástí Zlínského kraje, který vznikl k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona Parlamentu ČR č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků jako jeden ze čtrnácti krajů České republiky. Rozprostírá se v jeho západní části a svou východní hranicí sousedí se všemi zbývajícími okresy Zlínského kraje – Vsetínským, Zlínským a Uherskohradištským. Rozlohou 799,21 km² i počtem obyvatel (108 053 obyvatel) je nejmenším okresem tohoto kraje. Severní hranici okresu lemuje kraj Olomoucký a na západě sousedí s krajem Jihomoravským.¹

Pro území je charakteristická poloha v převážně rovinné nížinné oblasti Hornomoravského úvalu, v kraji nazývaném po dlouhá staletí díky velmi úrodné půdě a nerostným surovinám Haná.² Osou celého území je řeka Morava se svými přítoky - říčky Haná, Kotojedka, Moštěnka a Rusava. Kromě vodních toků se zde nachází řada rybníků. Z původně zalesněné krajiny se díky potřebám společnosti vyvinulo obdělávané a zemědělsky využívané území rovin Pomoraví s největší koncentrací osídlení, průmyslu a historickými lokalitami. Sídlní síť okresu pochází ze 12. – 13. století.

Z hospodářského hlediska je okres Kroměříž okresem průmyslově zemědělským, což předurčil především střední tok řeky Moravy v oblasti nížinné Hané, který městu zajistil dobré podmínky pro pěstování ovoce, zeleniny i náročnějších zemědělských plodin. Během 20. století se však hospodářská situace zcela změnila, a to nejen v okrese, ale i v samotném městě Kroměříž. Nejvíce ekonomicky aktivních obyvatel, a to 33,4 % (tj. 17 880 obyvatel) je zaměstnáno v průmyslu. V zemědělství a lesnictví pracuje pouhých 5,6 % (tj. 3 005 obyvatel).

Celá oblast nabízí množství sportovního a kulturního vyžití v nejrůznějších podobách. A právě cestovní ruch se výrazně podílí na tvorbě HDP, především pak ve městě Kroměříž.

¹ Český statistický úřad-ZLÍN: *Charakteristika: Okres Kroměříž* [online]. © 2007, poslední revize 25.10.2005 [cit. 2007-04-02]. Dostupné z: <http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/okres_kromeriz>.

² KAPRAS, J. (1970): *Haná: Turistický průvodce ČSSR*. Praha, Olympia, 3 s.

Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zachytit ucelený přehled prostorové struktury města Kroměříže, od jeho vzniku, přes mnohdy složitý vývoj až po současnou podobu. Celá práce je proto rozdělena na několik dílčích částí, a to morfologickou, socioekonomickou a funkční složku, které jsou popsány z hlediska historického, zejména jde však o jejich zachycení v současnosti a budoucnosti.

V úvodu této práce je popsána lokalizace města v rámci České republiky, fyzicko-geografické podmínky a jejich značný vliv na celkový vývoj, kterým se po dlouhá staletí město ubíralo. Důraz je kladen zejména na změny v bytové zástavbě, které rovnoměrně korespondují vývoji počtu obyvatel. Morfologická složka je tedy doplněna o následující kapitoly socioekonomického a funkčního vývoje města a jeho současného stavu. Protože se jedná o město s bohatým přírodním a kulturním dědictvím, je třeba zdůraznit možné předpoklady jeho rozvoje v budoucnosti v podobě výstavby nové dálnice D1, podpory cestovního ruchu a společenského života ve formě budování sportovních zařízení, organizování společenských a kulturních akcí a v neposlední řadě udržení životní úrovně obyvatel města. Tyto perspektivy s následným vývojem města jsou předmětem závěrečné SWOT analýzy.

Metodika

Ke zpracování bakalářské práce jsem použila různých metod zpracování. Vzhledem k tomu, že se práce věnuje vývoji prostorové struktury města, čerpala jsem především z literárních a statistických materiálů, které byly doplněny studiem webových stránek, návštěvami příslušných úřadů, popř. přímým kontaktem s jejich zaměstnanci.

V prvních dvou kapitolách věnujících se geografické charakteristice předmětného území a prostorovému vývoji města se uplatnila diskuze se sekundárními literárními prameny v podobě nejrůznějších knih, časopisů, historických plánů, map a v neposlední řadě s internetem. Tyto napomohly i k získání historických fotografií, které jsou obohaceny vlastní dobovou fotodokumentací provázející celý text, zejména pak obrazové přílohy za ním. Další kapitoly jsou zpracovány zejména na základě statistických dat ze Sčítání lidu, domů a bytů (dále SLDB) pro rok 1991 a 2001, které byly poskytnuty Českým statistickým úřadem Praha, popř. Zlín (dále jen ČSÚ). Ve většině případů bylo nutno data přepočítat, přehodnotit, spočítat např. věkový index

(tj. index staří), a to pomocí vzorce $I_s = \frac{\text{poč. obyvateľ} < 15\text{let}}{\text{poč. obyvateľ} \geq 65\text{let}}$. Tato data se navíc

opírají o územní a strategický plán města v textové i grafické podobě. Nápomocné mi byly i rady pracovníků městského úřadu, především Ing. Josefa Koplíka, který mi poskytl i zmíněný Územní a Strategický plán města Kroměříže, popř. cenné rady týkající se této problematiky. Tabulky obsažené v základním textu obsahují souhrnná data za celé město, popř. jeho místní části, propracovanější podoba z pozice ZSJ je vložena do příloh za textem. Veškeré dílčí početní operace byly prováděny pomocí kalkulátoru, popř. spolu s grafy v programu Microsoft Excel, tabulky v textu a za ním pak v Microsoft Word.

Celá kapitola týkající se současného stavu a perspektivy prostorové struktury je doplněna názornými kartogramy, které vznikly na základě již zmíněných dat ze SLDB za rok 1991 a 2001 z pozice základních sídelních jednotek (dále jen ZSJ) města Kroměříže. Díky nízkým absolutním hodnotám za některé ZSJ, které by mohly zkreslit hodnoty relativní, byly řazeny do zvláštní kategorie i ZSJ s max. 50ti bydlícími obyvateli (blíže podkapitola 4.3.1).

Pro základní text i jeho závěrečnou kompozici byl použit program Microsoft Office Word 2003, pro tabulky a grafy program Microsoft Office Excel 2003. Výsledné mapy, vycházející z podkladových map upravených v programu Malování, byly vyhotoveny v programu ArcView a všechny historické i dobové fotografie byly staženy do elektronické podoby pomocí Adobe Photoshop Album Starter Edition 3.0.

Diskuze s literaturou

O Kroměříži, městě s bohatou duchovní, kulturní a politickou historií, byla sepsána celá řada knih. Díky významným rodákům, spisovateli Jindřichu Spáčilovi, kronikářům F. V. Peřinovi a něj navazujícímu J. Pinkavovi, byly sepsány dějiny města do počátku 20. století uceleným a zcela podrobným způsobem. I literatura o „městě 20. století“ po stránce vývoje morfologické a funkční struktury vychází z literárních pramenů v knižní podobě. Pouze materiály o současném vývoji a možných perspektivách města chybí a proto většina ukazatelů o struktuře Kroměříže vychází ze statistických dat, územního a strategického plánu města.

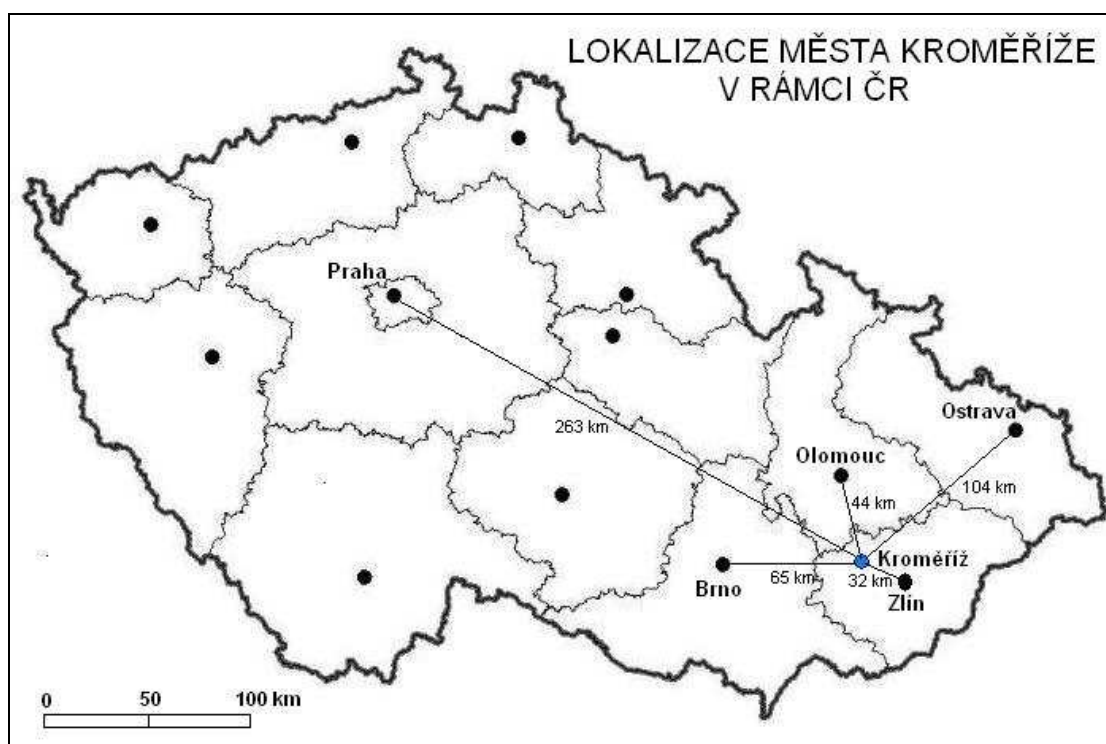
2. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

2.1 Lokalizace zájmového území a širší územní vztahy

Kroměříž - jedno z významných historických a kulturních center – se rozprostírá na okraji rovinaté Hané, která právě v zázemí tohoto města přechází nevýraznou pahorkatinou v Chřiby a Hostýnské vrchy. Již od pravěku je svou polohou velkým lákadlem pro člověka. Právě geografická poloha předurčila polyfunkční charakter krajiny, tj. správní, zemědělsko-průmyslový a společensko-kulturní.

V rámci České republiky je Kroměříž od 1.1.2000 situována ve Zlínském kraji, a to v jeho západní části. Je obcí s největším počtem obyvatel (29 225 obyvatel), rozlohou (50,98 km²) a nejhustším osídlením (5,73 ob./km²) z celého okresu Kroměříž. Polohu vzhledem k vybraným krajským městům ČR rovněž zobrazuje Obr. 1.

Obr. 1: Lokalizace města Kroměříže v rámci ČR³

Kroměříž leží v jádru střední Moravy se zeměpisnými souřadnicemi 49° 17' s. z. š. a 17° 23' v. z. d. v nadmořské výšce 201 m n. m.

Původně historické jádro města se zámekem a rozsáhlou podzámeckou zahradou se začalo rozrůstat v ploše od východu na západ v další zastavění. Na radiální komunikace

³ Tomáš Brabec: Geografický server: Slepá mapa krajů ČR s krajskými městy [online]. © 2002-2006, [cit. 2007-03-22]. Dostupné z: <<http://www.zemepis.com/smkrajem.php>>.

kolem historického jádra, vycházející z komunikací okružních, se pak paprskovitě napojují integrované a přidružené obce. Správní území města Kroměříže měří 50,98 km², z toho samotné město se rozkládá na 17,70 km². Ostatní plochu tvoří jeho předměstské části a dřívější okolní zemědělské vsi. Zastavěná plocha činí 11% z celkové výměry katastru.

Město se skládá z jádrového města Kroměříž, integrovaných (Kotojedy, Vážany) a přidružených obcí (Bílany, Drahlov, Hradisko, Miňůvky, Postoupky, Těšnovice, Trávník, Šelešovice a Zlámanka). Administrativně spolu tvoří 10 místních částí, které mají až na město Kroměříže a předměstskou obec Vážany spíše venkovský ráz. Kromě funkce správního střediska kroměřížského okresu je město součástí sídelního mikroregionu, pro který zajišťuje přenesenou působnost státní správy.

Jak již bylo řečeno, celkový charakter okresu Kroměříž a tudíž i vlastního města, je silně determinován historickým vývojem a přírodními podmínkami vhodnými především pro zemědělství. V minulosti striktně církevní město, které kladlo důraz především na vzdělání a kulturu, bylo díky těmto předpokladům typické svou pozdní industrializací. I přesto v současné době pracuje většina ekonomicky aktivních obyvatel v průmyslu a službách, k čemuž je donutily potřeby společnosti.

Kroměříž se rozkládá nad pravým (jihozápadním) břehem řeky Moravy a levým břehem říčky Kotojedky, která přitéká širokou kotlinou od jihozápadu a mezi Dolními a Trávníckými Zahradami se vlévá do Moravy. Řeka Morava, tekoucí J až JV směrem, je přirozenou osou města a dělí ho na dva nestejně velké celky. Na pravém břehu řeky, kde se rozprostírá jeho větší část, má město hlavně funkční, společensko-kulturní a sociální ráz. Nachází se zde historické centrum s množstvím architektonických skvostů, kulturních a správních budov, ale zejména městské obytné čtvrti. Menší část na levém břehu řeky Moravy plní především funkci průmyslovou a obslužnou. V této části města se koncentrují průmyslové podniky, firmy a obchodní střediska. Strategickým bodem celého západního břehu řeky jsou hlavní autobusové a vlakové nádraží, které tvoří spolu s korytem řeky Moravy důležitý předěl mezi jednotlivými sektory města.

2.2 Fyzickogeografické faktory a jejich vliv na město Kroměříž

Sledované území se rozprostírá v rovinné nížinné oblasti Hornomoravského úvalu – vhodné pro zemědělské využití. Na jihu až jihozápadě se navíc zvedá mohutné pohoří Chřibů a Litenčické pahorkatiny. Oba regiony jsou třetihorního stáří, typické vytvořenými hlubokými údolními a intenzivní periglaciální modelací.

Bioregion Chřibů je tvořen výraznou vrchovinou na paleogenním flyši račanské jednotky, v níž se významně uplatňují pískovce i slepence. V současnosti dominují bučiny a jehličnaté kultury, převažují zejména louky a pastviny. Díky velmi pozdnímu středověkému osídlení (převážně valašského charakteru) je krajina dosud dosti zalesněná. Ždánicko-litenčický bioregion je naopak tvořen nízkou teplou pahorkatinou na měkkých vápnitých sedimentech ždánické jednotky.

Téměř celé území, tudíž i město Kroměříž, spadá do teplé oblasti T 2. Podnebí je charakteristické dlouhým létem, teplým až mírně teplým, velmi krátkým jarem i podzimem, krátkou mírně teplou zimou, s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky.

- počet letních dnů: 50 – 60
- počet mrazových dnů: 100 - 110
- počet ledových dnů: 30 - 40
- průměrná teplota v lednu: -2° - -3°C
- průměrná teplota v červenci: 18° - 19°C
- průměrný roční úhrn srážek: cca 600 mm
- počet dnů se sněhovou pokrývkou: 40 - 50⁴

Oblast města Kroměříže a jeho zázemí se tímto nachází ve velmi málo členitém terénu. Absolutní nadmořská výška celého území je 201 m n. m., průměrná nadmořská výška města se pohybuje v rozmezí 160 – 262 m n.m. Nejvyšším bodem sledovaného území je kopec Barbořina o nadmořské výšce 262 m n.m. nacházející se na Z od města Kroměříže. Nejnižší místo nalezneme v okolí Záhlinických rybníků, kde nadmořská výška klesá až na 190 m n.m. a níže.

Celé okolí města a samotnou Kroměříž modeluje střední tok řeky Moravy jako důležitý krajinnotvorný prvek. Řeka protéká okrajovou částí města a stáčí se zde k J až JV. Do Moravy se ve městě a jeho městských částech vlévají další menší řeky a potoky: Kotojedka, Stonač a Zacharka. Kromě vodních toků se krajina pyšní řadou rybníků, které měli hlavně v minulosti vliv na rozvoj typického rybníkářství. Jsou jimi především „Záhlinické rybníky“, z nichž nejvýznamnější Pláňavský rybník, Nový rybník a rybníky Chropyňské (především Zámecký).

Díky velmi příznivým přírodním podmínkám má oblast tradičně zemědělský charakter. Zemědělská půda tvoří necelých 62 % celkové rozlohy území, zatímco

⁴ Podnebí ČSSR – tabulky. Praha, ČHMÚ, 1960.

zastavěné plochy se podílí pouze necelými 5 %. Charakter celkové rozlohy zájmového území přibližuje Tab. 1 a Graf 1.

Nejen přírodní podmínky, ale i vhodná geografická poloha daly městu předpoklady pro rychlý plošný růst a rozvoj v průmyslové a obchodní sféře. Dokladem toho, že Kroměříž již v období staroslovanského a románského osídlení vzkvétala, jak kulturně tak i hospodářsky a obchodně, je skutečnost, že jí procházela pradávňá křižovatka velkých evropských komunikací.

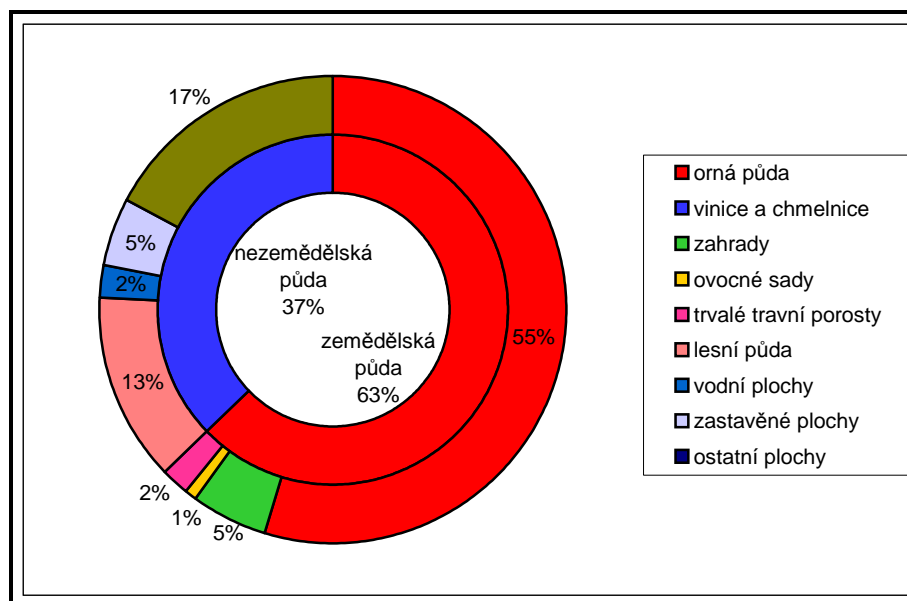
Na tradiční síť obchodních stezek navazuje dnes systém komunikací, kterými je Kroměříž poměrně hustě propojena s ostatními významnými okresními a krajskými městy. Kroměříž je významný dopravní uzel hlavně silniční dopravy, neboť hlavní železniční tah se přesunul po vleklém zvažování do města Hulína. O dopravní situaci města blíže v kapitole 4.4.

Tab. 1: Využití ploch města Kroměříže

Druh pozemku	Výměra (v ha)	
	abs. (v ha)	relativně (v %)
Celková výměra	5 098	
Zemědělská půda	3 197	62,7
orná půda	2 793	54,8
Vínice a chmelnice	0	0,0
Zahrady	268	5,3
ovocné sady	41	0,8
Trvalé travní porosty	95	1,9
Nezemědělská půda	1 901	37,3
lesní půda	663	13,0
vodní plochy	114	2,2
zastavěné plochy	250	4,9
ostatní plochy	874	17,1

Zdroj: ČSÚ, KR Zlín. Stav k 1.3.2003.

Graf č. 1: Využití ploch města Kroměříže

Zdroj: ČSÚ, KR Zlín. Stav k 1.3.2003.

2.3 Vývoj počtu obyvatel

Od prvního novodobého sčítání v českých zemích z roku 1869 se začal počet obyvatel evidovat v pravidelných intervalech, čímž se zdokonalila statistická hodnověrnost. Od počátku existence města rostlo obyvatelstvo spolu s urbanistickou zástavbou rovnoměrně a nezaznamenalo žádné výkyvy. K této skutečnosti přispěly i vhodné fyzickogeografické a socioekonomické předpoklady v minulosti. Město mělo v roce prvního sčítání 12 848 obyvatel, což je údaj, oproti ostatním dnes i větším městům, poměrně vysoký. Ani v období světových válek počet obyvatel nepoklesl, pouze nezaznamenal tak velký nárůst jako v předchozích letech. Ten odstartovala až v 70. letech politická situace, jejímž hlavním cílem byla podpora mladých manželských párů a rodin s dětmi. Tehdy vzrostl počet o více než 3 000 obyvatel. Situace se poté mění s nástupem nového režimu – kapitalismu. Po roce 1989 došlo k poklesu bydlících na katastru městské části Kroměříž, zejména v historickém jádru města, a naopak byl zlomen dlouhodobý negativní trend úbytku obyvatel ve venkovských částech (kromě Zlámanky). Kroměříž má v posledních letech stabilizovaný stav počtu obyvatel těsně pod 30 000, přesněji 29 225 obyvatel. Převážná většina, tj. cca 27 000 obyvatel, žije ve vnitřním městě, Vážanech a Kotojedech.

Pro bližší seznámení s vývojem počtu obyvatel města Kroměříže jsou přiloženy Tab. 2 a Graf 2. Vývoj počtu obyvatel jednotlivých místních částí města je vložen do příloh.

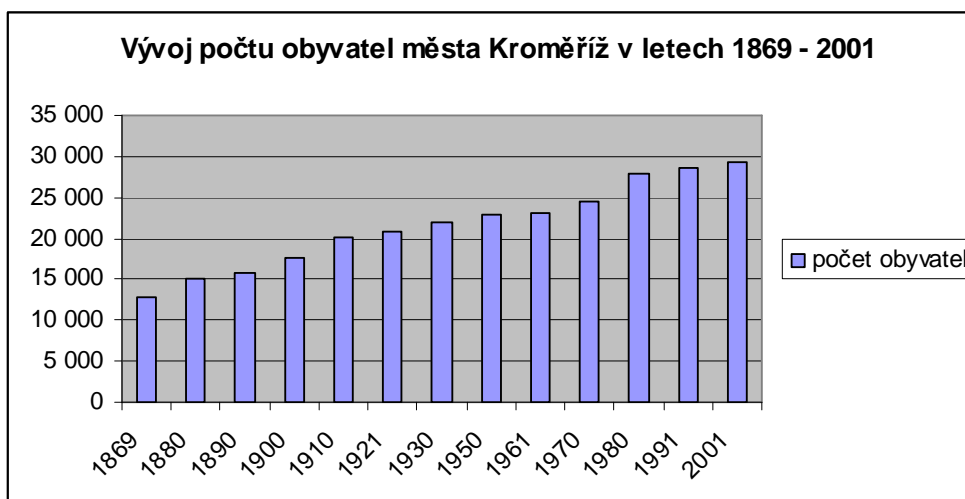
Tab. 2: Vývoj počtu obyvatel města Kroměříž v letech 1869-2005

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
Kroměříž	12 848	15 038	15 897	17 509	20 186	20 767	22 024

Tab. 2: pokračování

	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Kroměříž	22 782	23 178	24 478	27 835	28 636	29 225

Zdroj: Český statistický úřad (2006): Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, 1.díl. Praha, ČSÚ, str. 686.

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel města Kroměříž v letech 1869 - 2001

Zdroj: Český statistický úřad (2006): Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, 1.díl. Praha, ČSÚ, str. 686.

Město Kroměříž nelze chápat jako samostatnou jednotku, a ani jeho vývoj neprobíhal lokálně. Pro srovnání vývoje počtu obyvatel Kroměříže s dalšími významnými městy, které ovlivňovaly do jisté míry jeho vývoj, je uvedena Tab. 3 a Graf 3.

Tab. 3: Vývoj počtu obyvatel v okolních městech Kroměříže

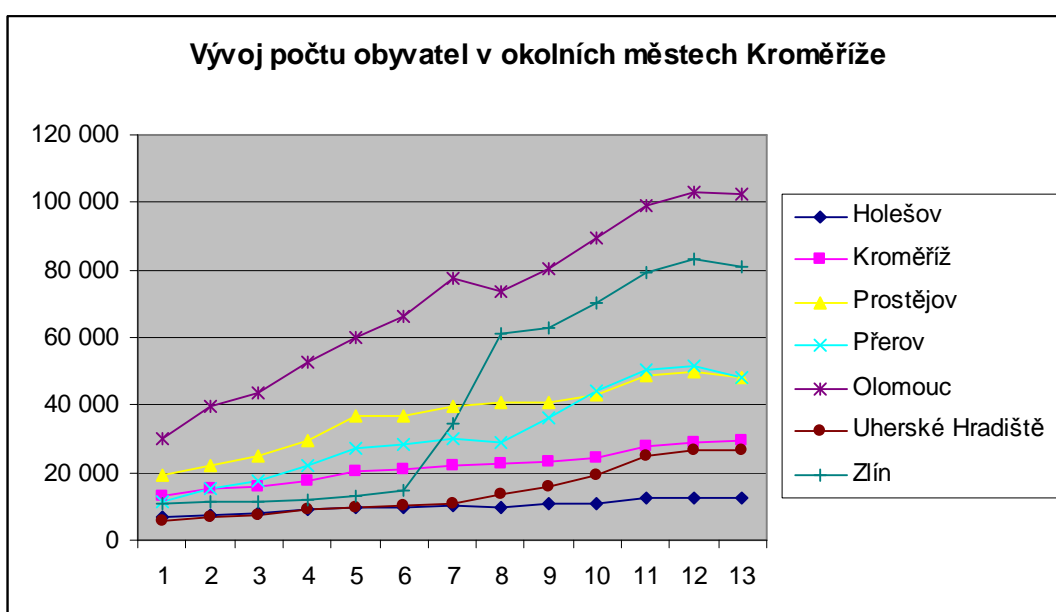
Název obce	Počet obyvatel v letech 1869 – 2001						
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
Holešov	6 924	7 267	8 012	8 907	9 875	9 714	10 184
Kroměříž	12 848	15 038	15 897	17 509	20 186	20 767	22 024
Prostějov	19 177	22 127	24 897	29 698	36 931	36 639	39 590
Přerov	11 341	15 464	17 749	22 007	26 966	28 442	30 270
Olomouc	30 134	39 440	43 755	52 607	59 852	66 060	77 602
Uherské Hradiště	5 659	6 663	7 232	8 925	9 451	10 051	10 554
Zlín	10 703	11 172	11 295	11 824	12 912	14 470	34 348

Tab. 3: pokračování

Název obce	Počet obyvatel v letech 1869 – 2001					
	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Holešov	9 759	10 994	10 972	12 317	12 717	12 463
Kroměříž	22 782	23 178	24 478	27 835	28 636	29 225
Prostějov	40 575	41 031	42 862	48 505	50 074	48 159
Přerov	29 054	36 101	44 324	50 593	51 300	48 335
Olomouc	73 714	80 246	89 386	99 328	102786	102607
Uherské Hradiště	13 402	15 616	19 427	25 015	26 765	26 876
Zlín	61 022	63 038	70 252	79 519	83 126	80 854

Zdroj: Český statistický úřad (2006): Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, 1.díl. Praha, ČSÚ, str. .

Graf 3: Vývoj počtu obyvatel v okolních městech Kroměříže

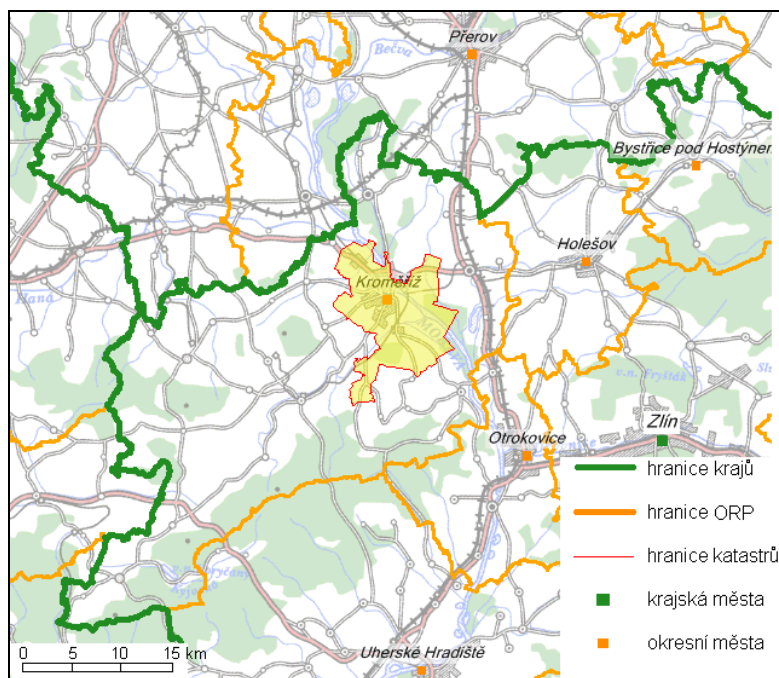
Z grafu lze vyčíst, že vývoj počtu obyvatel města Kroměříže byl opravdu pozvolný a nedocházelo k žádným velkým výkyvům. Křivka populačního růstu má podobný průběh jako u měst Holešov, Uherské Hradiště a Prostějov. Oproti tomu v dnešním krajském městě Zlín, ke kterému má Kroměříž vzdáleností nejbližší z výše uvedených, vzrostl počet obyvatel v rozmezí 50. – 70. let velmi prudce.

2.4 Administrativní členění

Veškeré údaje o administrativních hranicích obce Kroměříž a ZSJ vychází z Českého statistického úřadu ve Zlíně. Rozlohy jednotlivých místních částí obce Kroměříž spolu s datem jejich vzniku a integrací pod samotné město Kroměříž jsou

uvedené v Tab. 4 a na Obr. 4. Obr. 2 pak zachycuje postavení obce v rámci okresu Kroměříž.

Obr. 2: Lokalizace města Kroměříž v rámci okresu – stav k 1.1.2001

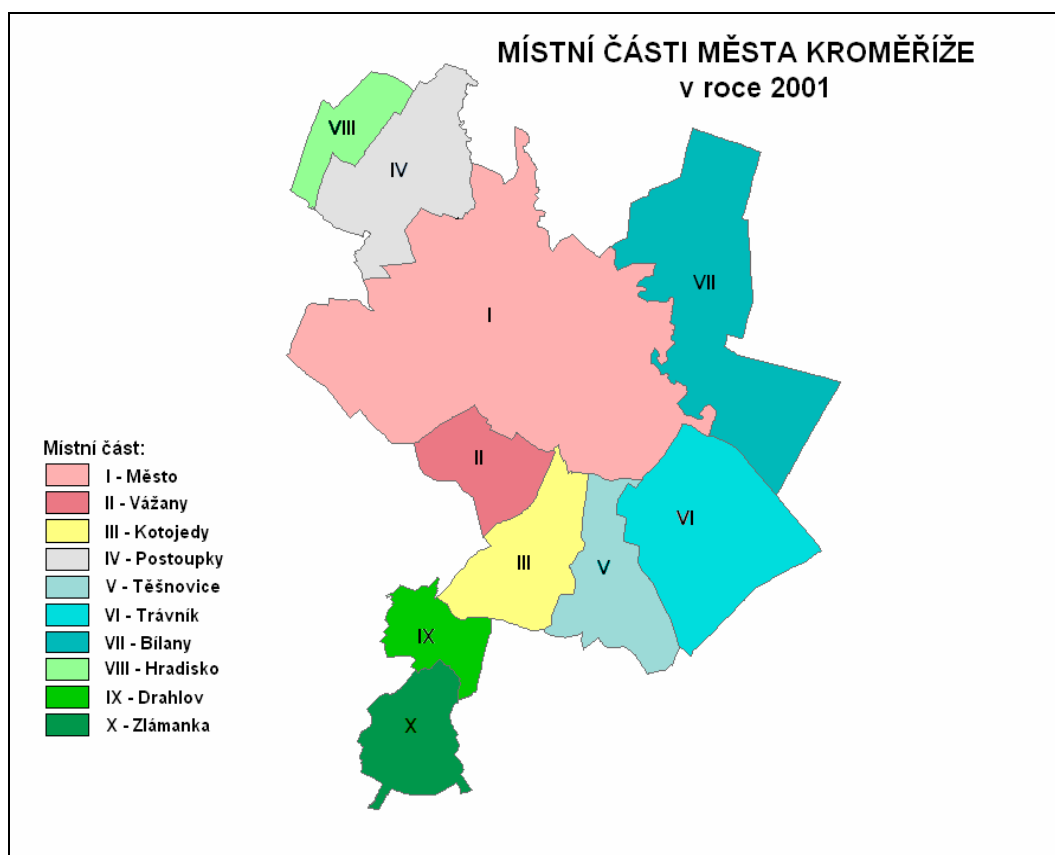
Zdroj: Aquarius.NET Map Viewer

V systému veřejné správy je město Kroměříž tzv. sídlem pověřeného obecního úřadu (POÚ) a obcí s rozšířenou působností (ORP). Z hlediska územně-statistického systému je území okresu Kroměříž územní jednotkou NUTS 4, jako součást Zlínského kraje náleží do NUTS 3 a v rámci Střední Moravy do NUTS 2. Statistický kód obce je ZUJ 588296.

Území obce Kroměříž tvoří mikroregion Kroměřížsko. Zahrnuje tyto obce: Bařice-Velké Těšany, Bezměrov, Jarohněvice, Kostelany, Kroměříž, Lubná, Lutopecny, Rataje, Skaštice, Věžky a Zlobice.

Správní území města lze rozdělit stejně jako v případě většiny měst na místní části striktně městského rázu (Kroměříž město s historickým jádrem, Vážany), místní části v těsné návaznosti na vlastní město (Bílany, Kotojedy, Postoupky, Těšnovice, Trávník) a odlehlé části města (Drahlov, Hradisko, Zlámanka). Polohu města a jeho místních částí můžeme sledovat na Obr. 3.

Obr. 3: Místní části města Kroměříže v roce 2001

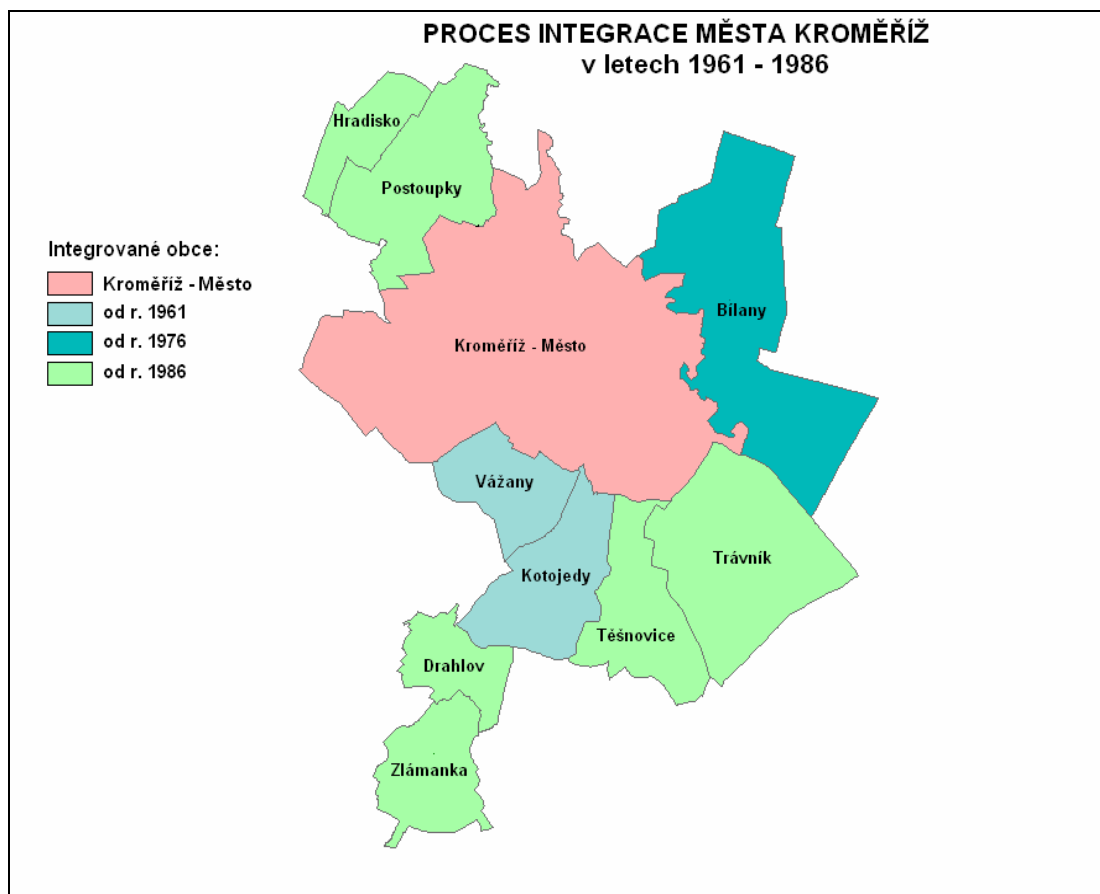
Proces integrace jednotlivých do té doby samostatných příměstských obcí odstartoval rok 1961, kdy byly připojeny obce Kotojedy a Vážany, poté roku 1976 Bílany. Nicméně hlavní vlna integračního procesu proběhla až v roce 1986, kdy došlo k přidružení až šesti příměstských obcí. Všechny dříve integrované obce jsou místními částmi Kroměříže doposud.

Tab. 4: Vývoj místních částí města Kroměříže

Místní část	Rozloha katastru (v ha)	První písemná zmínka	Integrace obce
Bílany	820,47	1267	15.8. 1976
Drahlov	170,31	1376	1.1. 1986
Hradisko	160,99	1280	1.1. 1986
Kotojedy	330,66	1353	1.1. 1961
Postoupky	201,93	1349	1.1. 1986
Těšnovice	312,26	1307	1.1. 1986
Trávník	602,09	1289	1.1. 1986
Vážany	227,26	1238	1.1. 1961
Zlámanka	253,10	1561	1.1. 1986

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, 2.díl. Praha, ČSÚ.

Obr. 4: Integroční proces města Kroměříže v letech 1961 – 1986

Poznámka: Šelešovice – v letech 1869 – 1950 obec v okr. Kroměříž, 1961 – 1985 část obce Jarohněvice v okr. Kroměříž, od 1.1.1986 do 31.12.2000 část obce Kroměříž, od 1.1.2001 obec v okr. Kroměříž

Místní části města se dále administrativně dělí na základní sídelní jednotky (dále jen ZSJ), používané hlavně pro podrobnější statistické databáze ČSÚ. Kroměříž sestává celkem z 33 ZSJ (údaj k 1.1.2006), ovšem v textu bude díky nedostatku podkladů pracováno pouze s 31 ZSJ (údaj k 1.1.2001), jak je vidět na Obr. 5. Tabulka s přehledem ZSJ města Kroměříže, názvy jejich katastrů s místními částmi, pod které spadají, je zahrnuta v přílohách.

Obr. 5: Základní sídelní jednotky města Kroměříže v roce 2001

Zdroj: ČSÚ Praha

3. PROSTOROVÝ VÝVOJ MĚSTA

Kroměříž prošla velmi složitým vývojem. Stejně jako u ostatních měst je její historie rozdělena podle převažující funkce do několika dílčích etap, které zachycují především fyzickou, sociální a funkční složku města. V jednotlivých etapách jsou všechny navzájem propojené složky zastoupeny, avšak každá má jinou intenzitu. Text kapitoly je rozdělen na podkapitoly věnující se stručné historii města s důrazem na jeho morfologii, a ty jsou doplněny o podkapitolu vývoje funkční složky, resp. vývoje ekonomické struktury. Celý prostorový vývoj města je navíc doplněn o mapu Prostorový vývoj města Kroměříže do roku 2006, která je obsažena v přílohách.

3.1 Název města a městský znak

Jméno města je slovanského původu. Vzniklo zřejmě z přivlastňovacího 2. pádu osobního jména Kroměříž (tedy ve smyslu jako Kroměžírovo místo, Kroměžírova ves apod.), což tvrdí i akademik V. Machek. Znamená podle něj přivlastňovací název od složeného osobního jména Kromě – žir (Proslulý).⁵ Ze staroslovanského Kromě-žirj se později historicky vyvinul tvar Kromě-žir (něm. Kremsier, lat. Cromesir, Cromezir) a konečně Kromě-říž.

Městský znak tvoří červený štít se šesti stříbrnými špičkami, což byl současně i znak olomouckého biskupství. Na počátku 17. století byl do něj vložen Kardinálem Františkem z Dietrichsteina i městský erb. Ten byl poprvé doložen na velké městské pečeti z roku 1629 a užívá se dodnes.⁶

Obr. 7: Současný znak města Kroměříž

Zdroj: stránky města Kroměříž

⁵ JŮZA, V. a kol. (1963): Kroměříž. Praha, Státní nakladatelství krásné literatury a umění, str. 9.

⁶ FIŠER, Z. , KROUPA, J. (1991): Kroměříž: Průvodce městem. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska, s. 9.

3.2 Stručná historie města

Kroměříž je jedno z nejkrásnějších měst na Moravě s velmi okázalou a pohnutou historií. I když první zmínka o slovanském osídlení trvalejšího charakteru pochází z období kolem roku 1100, bylo území s různou intenzitou přechodně osídlováno již od dob paleolitu. Jedním z předpokladů ranného osídlení je již několikrát zmíněná výhodná geografická poloha města a příznivé přírodní podmínky lákající od nepaměti lidské civilizace. Tuto skutečnost dokladuje množství archeologických nálezů pravěkých kultur z pohřebišť či sídlištního charakteru z různých míst městské aglomerace.

Dějiny města lze obecně rozdělit na 2 období, z nichž první popisuje dobu od první zmínky o městě do roku 1643, druhé pak po tomto roce až do současnosti. Rok 1643 je významným mezníkem, v němž byla nadobro zničena stará Kroměříž, poté se začalo na starých základech budovat město nové.

3.2.1 Vznik města a předměstské osídlení (do 13. století)

Teprve období Velkomoravské říše (9. století) položilo základ pozdější trhové vsi, a tím i dnešní podobu města. Na jeho místě existovalo slovanské hradiště s kmenovým hradem Kroměříž, které zaujímalo strategické místo na křižovatce obchodních cest přes řeku Moravu (protínala se zde jantarová cesta).⁷ Kolem roku 1000 převzal funkce tohoto kroměřížského velkomoravského hradiště přemyslovský hrad Přerov.

O městu Kroměříž se poté dovídáme až roku 1110 (první písemná zpráva) jako o zeměpanské vsi s krčmami a mýtem, rozkládající se na pravém břehu řeky Moravy. Význam Kroměříže na počátku 12. století pomalu klesá, což utvrdila i skutečnost, že mezi lety 1107-1125 prodal olomoucký kníže Ota II. zv. Černý Kroměříž moravskému biskupu Janovi. Ve 12. stol. proto hrad v Kroměříži již neexistoval, místo něj zbyl jen slovanský dvorec, v jehož okolí leželo tržiště. Roku 1256 se Kroměříž připomíná ještě jako vesnice trhová (vlastnictví Přemysla Otakara II.), avšak známý olomoucký biskup Bruno ze Schauenburka vysadil kolem 1260 trhovou ves na opevněný městský útvar, a tak se slovanská a románská Kroměříž stala gotickým městem. Po roce 1260 byly budovány městské hradby, díky kterým se město nemohlo dále stavebně rozvíjet, jeho rozloha byla dána pouze městskou zdí.

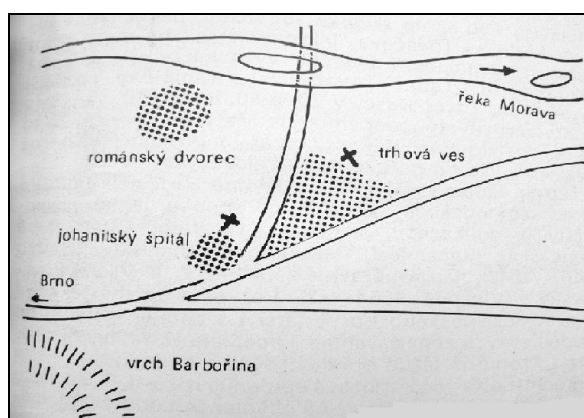
V historické Kroměříži existoval již od pradávna přes řeku Moravu most a významný brod. Město mělo zhruba tvar nepravidelného oválu a vstupovalo se do něho

⁷ JŮZA, V. a kol. (1963): Kroměříž. Praha, Státní nakladatelství krásné literatury a umění, str. 8.

pouze dvěma branami, na jihozápadě branou Kovářskou (Horní, zbořenu 1857) a na severovýchodě branou Vodní čili Moravskou, vedoucí k mostu (Dolní, zbořenu 1855), jejichž spojnice byla hlavní páteří středověkého města a dělila ho tak na dvě nestejně velké části. Třetí brána, dodnes zachovaná Mlýnská u zámku, byla pouze podružná, neboť tvořila přístup k hospodářským panským stavením.⁸

Rozsah středověkých předměstí není nijak přesně doložen, ví se snad jen, že ne příliš velká plocha města se omezovala na menší celky. Přesto však Kroměříž představovala složitější aglomeraci. Na západě Sladovnického předměstí vznikly roku 1290 Štěchovice, ostatní předměstské vsi se připomínají až později.

Obr. 3: Osídlení Kroměříže na počátku 13. století

Zdroj: FIŠER, Z., KROUPA, J.(1991): Kroměříž: Průvodce městem.

Již od roku 1256 se Kroměříž může pyšnit svými nejstaršími kostely sv. Panny Marie a sv. Mořice, o jejichž založení, popř. přestavbu se před rokem 1262 zasloužil biskup Bruno ze Schauenburka. Později přibyl i špitální kostelík sv. Jana Křtitele.

Obr. 4: Kostel sv. Panny Marie

Obr. 5: Kostel sv. Jana Křtitele

Obr. 6: Kostel sv. Mořice

Zdroj: sbírka F. Zahradníčka, 2006

⁸ Tamtéž, str. 12.

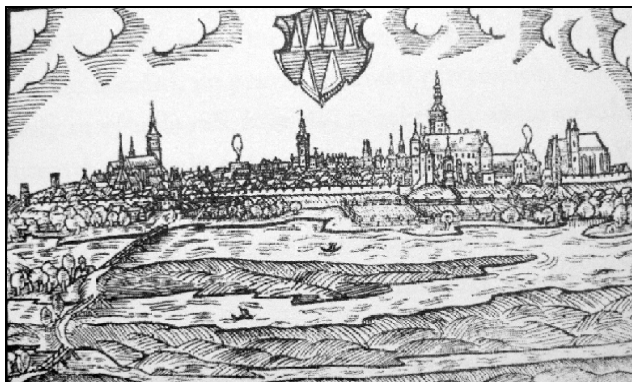
3.2.2 Město v období vrcholného středověku a novověku (14. – 18. století)

Vnitřní život ve městě před husitskými válkami je pro nedostatek pramenů těžko vystihnutelný, avšak mnoho jich mluví o velkém přísunu židovského obyvatelstva, kteří po roce 1322 budují uvnitř města vlastní obec v Židovské uličce, a to v místech nynějších ulic Moravcova a Tylova. V roce 1656 zde vzniklo opevněné ghetto, které bylo roku 1689 od města odděleno zdí. Mezi lety 1689-1693 se započalo s náročnými stavebními pracemi na židovské radnici a nové synagoze. Kroměříž je až do konce 15. století husitským městem, teprve poté je opět navracena katolické církvi.

Rozdělení vnitřního města rynky a ulicemi bylo stejné jako dnes. Začaly se rozrůstat domy v okolí židovského města a na Koňského rynku (dnešní Riegrovo náměstí). Výstavnější domy existovaly již ve 14. století jen při hlavním náměstí, na Zelném trhu převažovala spíše dřevěná výstavba. Král Václav IV. potvrdil městu roku 1411 všechny jeho výsady a rozmnožil je. Následovala řada husitských revolučních hnutí, které značně zasáhly do života města. Roku 1453 byl věnován kroměřížským měšťanům kus Horního lesa, který se stal základem pro nynější Horní Zahrady. Kroměříž se opět navrátila do rukou olomouckých biskupů až roku 1500 a stávala se tak centrem biskupského hospodářství a správy až do třicetileté války.

Od konce 15. století začalo město dostávat nynější podobu. Postupně se k němu připojovaly okolní vesnice, městské čtvrti, později se stavěla i nová sídliště a započalo se s výstavbou předměstí (Sladovnické, Kovářské). Městské vsi mají na rozdíl od zemědělské vsi Štěchovice charakter chalupnických a domkařských usedlostí. Roku 1516 se poprvé připomínají již zmíněné Štěchovice (první nedoložená zmínka roku 1290), Oskol, poddanská biskupská ves Novosady a roku 1554 Bělidla. Roku 1572 započala výstavba městské radnice, která se po menších úpravách dochovala dodnes.

Obr. 7: Pohled na Kroměříž – 1593 – dřevorez – Jan Willenberg

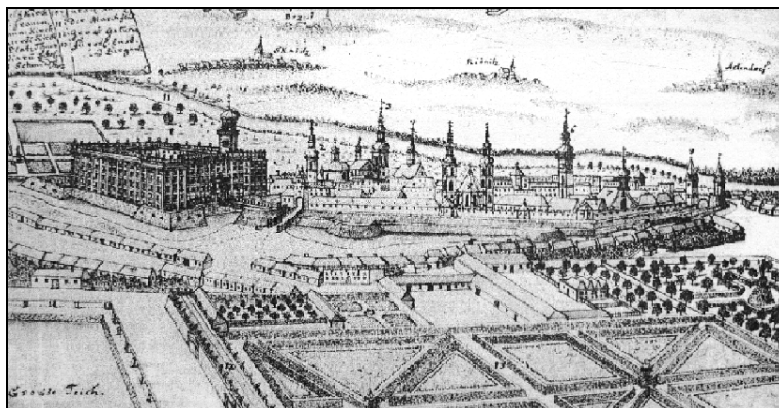

Zdroj: KUČA, K.(1998): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III.

Za třicetileté války, zejména po vpádu švédských vojsk, utrpělo město mnohé ztráty v podobě dvojího vydrancování v letech 1643 a 1645 a morové epidemie roku 1647. Po válce bylo ve městě napočítáno z původního počtu 244 pouhých 69 obydlených domů, v tehdejších městských částech Štěchovice z 31 jen 16, v Oskoli ze 48 domů 28, na Novosadech z 23 jen 12 obydlených domů.

Úpadek zastavil až biskup Karel Liechtenštejn z Kastelkornu. Ten může být pokládán za druhého zakladatele města, kterému dal v podstatě svůj nynější vzhled. Zasloužil se o přestavbu goticko-renesančního zámku na zámek barokní, vystavěl zámecký park a Květnou zahradu (1665-1675). Roku 1665 navíc potvrdil výsady židovské obci (opětovně uznány biskupem Jakubem Arnoštem z Lichtenštejna roku 1745), která tvořila samostatnou politickou obec až do roku 1851, kdy byla spojena s městem, samostatnost ztratila a v roce 1910 zanikla zcela. Nová výstavba neměla na půdorysnou strukturu města velký vliv, měnila se pouze hmotná skladba. Na přelomu 17. a 18. století se malé město Kroměříž stalo, především díky působení olomouckých biskupů, později arcibiskupů, kulturním střediskem Moravy. Teprve požár v roce 1752 způsobil opět velkou bídu a vleklou krizi. Za oběť padl částečně i zámek.

Obr. 8: Pohled na Kroměříž přes Květnou zahradu na město z pol. 18. století

Zdroj: KUČA, K.(1998): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III.

Až roku 1771 došlo ve městě k dalšímu posunu, tentokrát v administrativních záležitostech. Všechny domy byly na příkaz Marie Terezie očíslovány, což usnadňovalo práci při pozdějším statistickém sčítání. Roku 1777 bylo navíc olomoucké biskupství povýšeno na arcibiskupství a Kroměříž se tak stala sídlem arcibiskupa.

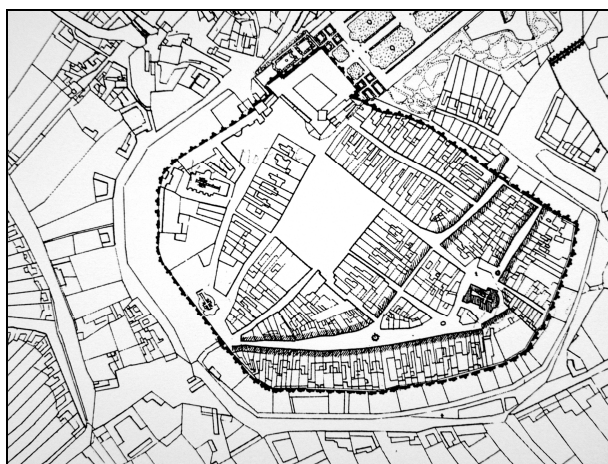
Koncem 18. století byla opět rozšířena vnitřní struktura města o další domy na náměstí a v ulicích, významné stavby a památky, z nichž řada zdobí Kroměříž dodnes.

Podrobný přehled postavených domů v jednotlivých částech města koncem 18. století je zahrnut do textových příloh.

3.2.3 Období industrializace a nástupu kapitalismu (19. století – 1921)

Po vítězné bitvě Napoleona u Slavkova bylo město roku 1805 obsazeno jeho vojskem. Arcibiskup Rudolf arcikníže Habsbursko-Lotrinský dal roku 1822 městu privilegia a tím pozměnil jeho vnitřní strukturu. Tehdy se začal opravovat zámek. Ze strany města byl obehnan hlubokým příkopem, který byl roku 1833 zasypán a dal tak vznik Sněmovnímu náměstí. Reguloval se tok řeky Moravy, zvětšovala se Podzámecká zahrada, započalo se s bouráním hradeb. Roku 1815 byla ve městě zahájena jedna z nejvýznamnějších staveb v podobě mostu přes řeku Moravu, téhož roku vyhořela Oskol. Později, v 70. letech 19. století, bylo značné rekonstrukci podrobena i Velké náměstí (vymizela všechna podloubí po jeho obvodu).

Obr. 9: Katastrální mapa města Kroměříž z roku 1830

Zdroj: JÚZA, V. a kol. (1963): Kroměříž.

Kroměříž se zvelebovala a stala se klíčovým místem k vypracování nové ústavy. Dne 22. listopadu 1848 zde zasedal, pro Kroměříž velmi významný, Ústavodárný sněm. Této skutečnosti odpovídal i život ve městě, které se tak stalo se opět centrem kulturního dění, sjížděla se tady spousta významných osobností (spisovatelů, malířů, umělců, atd.).

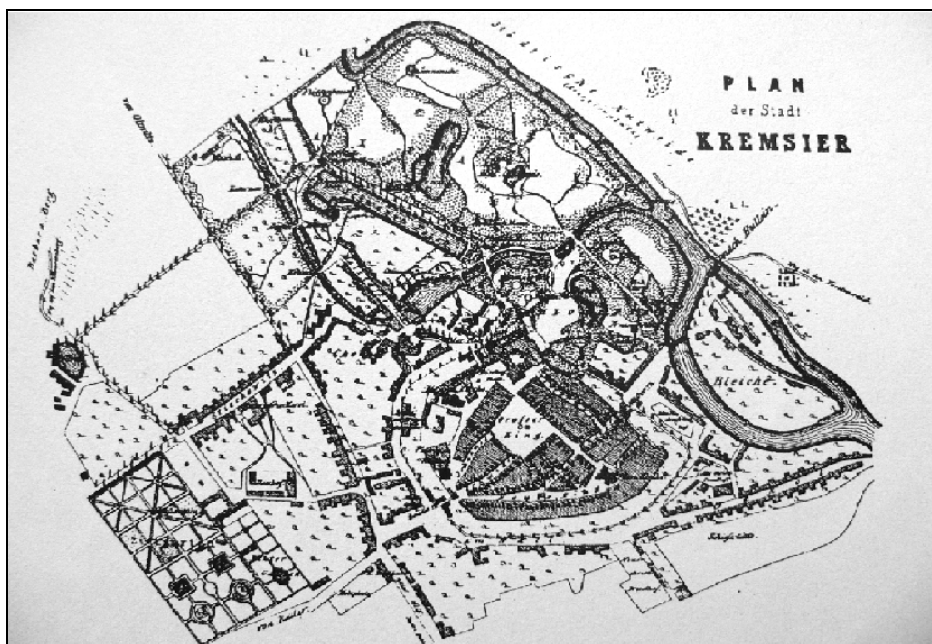
Na základě prozatímního obecního řádu z roku 1849 došlo roku 1853 k připojení osad Bělidla, Oskol, Novosady a Štěchovice ke Kroměříži.⁹

⁹ KUČA, K. (1998): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 3. díl. Praha, Libri, str. 219.

Do třetiny 19. století byl zbourán vnější pás opevnění městských hradeb a zcela zanikl vodní příkop. V 50. letech 19. století pak zanikla i část hradeb vnitřních a město se začalo prostorově dále vyvíjet. V roce 1870 obdržela Kroměříž autonomní statut, čímž se stala rovná Brnu, Olomouci a krajským městům Znojmu a Jihlavě.

V průběhu 17. – 19. století (zejména) se začaly masově budovat domy ve vnitřním městě, na předměstích i v předměstských oblastech Bělidel, Novosadů a Štěchovic, jejichž výčet je součástí textových příloh.

Obr. 10: Plán města z roku 1850, autor neznámý

Zdroj: CHODNÍČEK, J. (2003): Vzpomínky na starou Kroměříž. Věrovany, nakladatelství Jan Piszkiwicz, str. 151

Hlavním zvratem pro budoucí rozvoj města byla výstavba železnice, spojující Kroměříž s důležitými okolními vesnicemi, popř. městy. Díky nesouhlasu církve byl ale z Kroměříže odveden hlavní železniční tah na město Přerov, který se posunul dále do obce Hulín. Město tak jednak ztratilo možnost užší ekonomické spolupráce s ostatními významnými městy, na druhé straně se ale zdůraznila jeho kulturní hodnota a poklidný život v následujících letech. Tehdy došlo k budování železnic Kroměříž – Hulín (1880), Kroměříž – Zdounky – Zborovice (1881), Kroměříž – Bystřice pod Hostýnem (1882), trať Kroměříž – Valašské Meziříčí (1884) a Kroměříž – Kojetín (1888). Železnice spolu s budovou hlavního nádraží se staly významnou urbanistickou bariérou města.

V roce 1885 přivítala Kroměříž dvě velké osobnosti, ruského cara Alexandra II. a rakouského císaře Františka Josefa I., od kterého město navíc dostalo šestý jarmark.

Kroměříž od počátku 20. století pozvolna nabývá charakteru moderního města. Velkou dominantou jeho okrajové části se stal roku 1905 zemský léčebný ústav (zemský ústav pro choromyslné). Roku 1910 byla otevřena i veřejná nemocnice a na dnešním Komenského náměstí byla dostavena třetí synagoga, která byla v roce 1942 vyhozena nacisty do povětří (na jejím místě od 60. let 20. století Dům kultury).

Obr. 11: Židovská synagoga (1924)

Zdroj: DVOŘÁČEK, P., 1996.

Obr. 12: Dnes Dům kultury – v rekonstrukci

Zdroj: vlastní sbírka

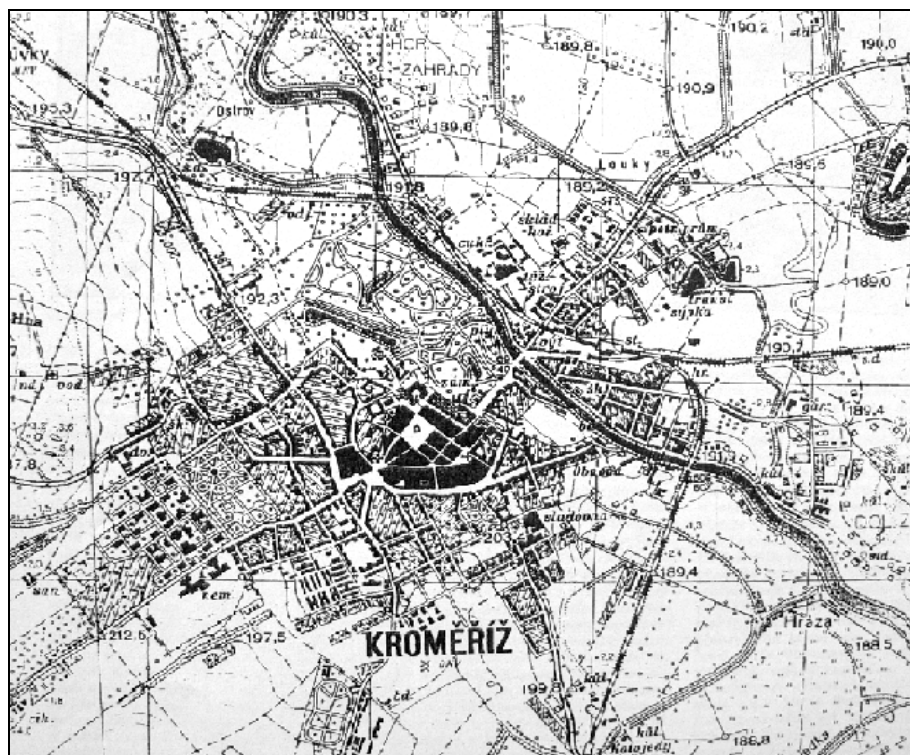
3.2.4 Období meziválečné až do 2. světové války (1921 – 1945)

Stejně jako ostatní města v zemi, byla i Kroměříž za 2. světové války městem nesvobodným. Pro celé období je charakterický úpadek ve všech sférách lidské činnosti. Městské části si nadále uchovávají spíše vesnický charakter a vnitřní město se nerozrůstá. Ulice spíše zanikaly a v mnoha případech měnily svá jména, což je pro toto období „válečného“ města charakteristické.

Po ústupu v roce 1944 fašistická armáda využila taktiky spálené země. Některé části města byly poničeny. Fašisté byli z Kroměříže definitivně vytlačeni Rumuny dne 4. května 1944 a celá část města na pravém břehu Moravy se stala svobodnou. Počet obyvatel a s ním i bytová zástavba mezi lety 1930 – 1950 díky 2. světové válce příliš nevzrostl. Z celkových 18 546 obyvatel žijících v 1 769 domech vzrostl počet na pouhých 19 644 obyvatel, kteří žili v 2 372 domech.¹⁰ Nejvíce jich pobývalo v městských částech Bělidla a Za Kovářskou branou (někdejší Kovářské předměstí), kde byla svého času největší bytová zástavba. Blíže k ní v kapitole 5.4.

¹⁰ KUČA, K. (1998): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 3. díl. Praha, Libri, str. 205, 208.

Obr. 13: Kroměříž, topografická mapa 1: 25 000, 50. léta 20. století

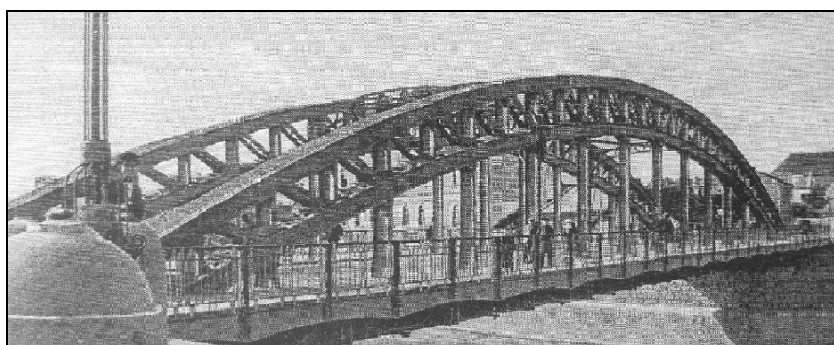

Zdroj: KUČA, K. (1998): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III..

3.2.5 Období poválečného socialismu (1946 – 1989)

Město se pomalu vzpamatovávalo z války, ale svobodný byl těsně po jejím ukončení pouze pravý břeh řeky Moravy. Až sovětská armáda, která se musela rychle přesunout přes řeku, spojila obě části města, což za války umožňoval po válce zcela zničený a po mnoha pokusech rekonstruovaný most. Stavba hlavního betonového mostu byla dokončena v roce 1954.

Obr. 14: „Nový“ železný most, který nahradil dřevěný (1910)

Zdroj: DVOŘÁČEK, P. (1995): Z dědova prvního alba aneb Pohledy Kroměříže ze soukromé sbírky Pavla Dvořáčka.

Obr. 15: Dnešní betonový most, který nahradil železný

Zdroj: vlastní sbírka

V letech 1958 – 1959 byl vypracován asanační plán historického jádra památkové rezervace, který poukazyval na vyspělost a růst města. Na hranici moderně budovaných předměstí a starého jádra stojí od 60. let budova kulturního domu, autobusové nádraží a další kulturní a správní zařízení. Centrum města, resp. Velké náměstí, přitom neztrácí nic ze své politické, správní, osvětové a distribuční funkce. Podle již zmíněného asanačního plánu proběhla řada rekonstrukcí. Velkými změnami prošlo v letech 1960 – 1961 zejména Velké náměstí, které se podrobilo souborné rekonstrukci, asanace zahradních architektur v Podzámecké, Květné zahradě, spolu s renovací ostatních uměleckých objektů.

Novější zástavba před rokem 1945 neměla pevný řád a město tak nerostlo podle urbanistických zásad. Do dalších let proto byla plánována výstavba nových sídlišť a rekonstrukce vnitřního památkového jádra, zvláště pro potřeby cestovního ruchu. Veškeré prostorové změny se tak staly v následujících letech (1947 - 1985) předmětem mnoha programů k výstavbě a zvelebování města, které byly schváleny československou vládou. Týkaly se především výstavby městských sídlišť, zařízení obchodů a služeb, ale i rekreace a sportu, popř. udržování a vysazování městské zeleně. Podrobnější informace o jejich obsahu jsou vloženy do textových příloh, bytový a domovní fond je blíže zpracován v podkapitole 4.2.

3.3 Vývoj ekonomické struktury města

Kroměříž se řadí k městům, které jsou typické pozdní industrializací. Město jako sídlo arcibiskupů olomouckých se od nepaměti vyvíjelo zcela v církevní duchu a kladlo tak větší důraz na kulturu a vzdělání.

Počátky vývoje „ekonomického“ města lze spatřovat již v období 13. století. Tehdy dal městu biskup Dětřich z Hradce právo brněnské s povolením svobodně si volit rychtáře, k tomu dva týdenní trhy, dva jarmarky, právo mílové, mýtné a pivovárečné, čímž podpořil rozvoj pozdějších cechů. V jednotlivých řemeslech se postupem času začalo angažovat více živnostníků v rámci jednoho města, a proto byly zakládány organizace (předchůdci cechů). Nejstarší výsady cechovní jsou ve městě stanoveny až v polovině 16. století, kdy se měšťanstvo hospodářsky povzneslo. Byl postaven měšťanský a biskupský (panský) pivovar a samostatný cech tvořili pro město důležití sladovníci, kteří se usazovali za městskou branou Mlýnskou (dnešní část města „Sladovny“). Roku 1528 dostalo město od krále Ferdinanda I. čtvrtý jarmark a v roce 1567 od biskupa právo várečné, které umožnilo čepovat vlastní pivo i v mnohých okolních dědinách. Během 17. a 18. století nebylo cechům ve městě přáno. Mimo to se začal rozmáhat židovský obchod, který konkuroval obyčejným živnostníkům.

Dějiny města hluboce poznamenalo období „první republiky“ a první světová válka. I přesto, že válka negativně, na počátku 20. století zaznamenala obrovský rozmach zejména průmyslová výroba, zvláště díky výstavbě železniční sítě, která podnítila rozvoj průmyslových komplexů a továren v místech její koncentrace. Až na staré sladovnické a s ním spojené pivovarnické odvětví, vynikalo město až do 2. světové války zejména v průmyslu potravinářském, později strojírenském. Z potravinářského průmyslu stojí za zmínku cukrovar (1869), sladovna (1890) a v roce 1908 založená kvasírna a ležácké sklepy, pro město velmi významná Zemská škola mlékařská a sýrařská (1902) a továrna na konzervy a uzeniny J. Simona (1863). Do popředí se v Kroměříži začala dostávat i výroba strojírenská. Jejím největším představitelem se stala roku 1887 Lorenzova továrna na benzinové motory a slévárna, která se později sloučila s firmou Motor-Union a PAL pod název PAL-Magneton.

V meziválečném období se průmyslová výroba netěšila velkých zisků. Do osvobození v roce 1945 byla výroba v závodech orientována tak, aby napomáhala německé armádě. V oblasti strojírenství dominoval jediný Národní podnik PAL-Magneton, který ovšem v květnu roku 1945 také zastavil výrobu a teprve po znárodnění a začlenění do podnikového ředitelství PAL byl závod opět uveden do provozu. V roce 1945 byla znárodněna většina podniků a nebylo tomu jinak ani v průmyslu potravinářském. Ve městě stále fungoval biskupský pivovar, který se stal později součástí závodu Jihomoravský pivovar a továrna na konzervy a suroviny J. Simona.

4. SOUČASNÝ STAV PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA

Hlavní náplní této kapitoly je zhodnocení změn prostorové struktury města Kroměříže po roce 1989, resp. jeho současného stavu. V úvodu jsou stručně nastíněny dnes již historická fakta, která urychlila, resp. zbrzdila další počiny města po roce 1989. Stěžejní částí této kapitoly je charakteristika současného stavu domovního a bytového fondu, doplněná o socioekonomické charakteristiky obyvatel města. Na něj dále navazují změny po roce 1989, resp. současná ekonomická situace města, tj. EAO v jednotlivých sektorech, stav v průmyslu, zemědělství, obchodu a službách. Kapitola je v závěru navíc doplněná o dopravní situaci ve městě. Celá současná podoba fyzické, funkční a sociální struktury města je analyzována na úrovni ZSJ města Kroměříže.

Veškerá informace vychází z územního a strategického plánu města a případných konzultací se zaměstnanci Městského úřadu Kroměříž. Data jsou zpracována na základě údajů ze SLDB pro rok 1991 a 2001, které poskytly ČSÚ Praha a Zlín.

4.1 Post-socialistické město (po r. 1989)

Po roce 1990 k radikálním změnám v oblasti bytové výstavby nedošlo. Proběhla obnova historického města a Kroměříž se tak stala nejkrásnějším historickým městem roku 1997. V červenci téhož roku však město zasáhla „Stoletá voda“, která poničila levý břeh řeky Moravy (Horní a Dolní Zahrady), Podzámeckou Zahradu a část historického centra. Zaplaveny byly částečně i okrajové místní části Kotojedy a Trávník. I přesto byly zahrady a zámek v Kroměříži v roce 1998 zapsány na listinu světového kulturního dědictví UNESCO.

V posledních 10 letech vedly ekonomické a společenské změny ke zvýšení sektoru služeb, k rozvoji cestovního ruchu a k posílení jeho vlivu. Město se svými významnými památkami tak má všechny předpoklady stát se metropolí cestovního ruchu v rámci regionu Střední Moravy.

4.2 Prostorová struktura města z pohledu bytového a domovního fondu

Celkový počet domů a bytů, jednotlivé etapy výstavby domovního a bytového fondu jsou sledovány na úrovni ZSJ a detailněji popsány v tabulkách a kartogramech v tabulkových a mapových přílohách. Tabulky v přílohách obsahují data v absolutní i relativní podobě. Tab. 3 popisuje celkový počet trvale obydlených bytů podle období

jejich výstavby. Údaje jsou doplněny následujícími dvěma tabulkami Tab. 4 a 5, které uvádí podíl trvale obydlených bytů v rodinných a bytových domech postavených v dílčích vývojových etapách ke stavu bytů v rodinných a bytových domech v současnosti. Poslední Tab. 7 se týká domovního a bytového fondu, popisuje počet vystavěných domů v jednotlivých obdobích a počet těch, které jsou trvale obydlené k datu posledního sčítání v roce 2001. Veškerá data vychází ze SLDB pro rok 1991 a 2001. Protože absolutní hodnoty za některé ZSJ byly natolik nízké, že by mohly být v konečné podobě relativní hodnoty zkráceny, byly řazeny do zvláštní kategorie ZSJ s max. 50ti bytovými či domovními jednotkami. Tyto hodnoty byly samozřejmě zanedbány také v komentářích vztahujících se k příslušným kartogramům.

Kroměříž je vybavena domy a byty, které pocházejí z různých období a liší se svou kvalitou a velikostí. V současné době tvoří domovní fond 4 639 domů, z čehož 4 249 trvale obydlených, bytový pak disponuje s 10 903 trvale obydlenými byty z celkových 11 963 bytů.

Do roku 1919 bylo postaveno 8 % současně trvale obydleného bytového fondu, z čehož 13 % bytů bylo v rodinných domech, 4,14 % v domech bytových a domovní fond tvořil 11 % současného stavu. V letech 1920 – 1945 bylo postaveno 11 % dnešního bytového fondu, z toho 22 % připadá na byty v rodinných domech, 5 % na byty v bytových domech. Procentuální zastoupení domovního fondu činí 17 %. Trvale obydlené byty postavené v letech 1946 – 1970 představují 26 % současného bytového fondu, z čehož 20 % zahrnují byty v rodinných domech, 30 % v bytových domech. Mezi lety 1971 – 1980 vzniklo 29 % trvale obydlených bytů, na byty v rodinných domech tak připadá 33 %, na byty v domech bytových pak 33 %. Mezi lety 1946 – 1980 zaujímá domovní fond 40 %. V letech 1981 – 1990 se bytová zástavba rozšířila o 16 % dnešního bytového fondu, 10 % jich bylo v rodinných domech, 20 % v bytových. Domy postavené v tomto období zaujímají 11 % dnešního stavu. V posledním sledovaném období bylo postaveno 10 % současně trvale obydleného bytového fondu, z toho 13 % připadá na byty v rodinných domech a 9 % na byty v bytových domech. Domovní fond zaujímá 11 %.

Nejstarší z období, tj. do roku 1919, je typické výstavbou bytů zejména v historickém jádru. Jedná se o vícepodlažní domy měšťanského charakteru (vlastní centrum) nebo přízemní (oblast Oskolu), spadající do kategorie památkově chráněných domů s vysokou architektonickou hodnotou. Původně historický domovní fond je také

v oblasti předměstských částí, kde však představuje často zchátralé domy s nedostatečnými technickými parametry. Historické budovy, které se zachovaly dodnes a nebyly ve 20. století nahrazeny novou zástavbou, se v posledních letech podrobují mnohým rekonstrukcím. Neuspořádané se jeví také plochy, kde nová výstavba organicky prorostla starou (Oskol, Štěchovice). Jak již bylo zmíněno výše, novější bytová zástavba před rokem 1945 neměla pevný řád a město tak nerostlo podle urbanistických zásad. Teprve po druhé světové válce byla vypracována řada programů k výstavbě a zvelebování města (1947 – 1985), jejichž poměrná většina se věnovala výstavbě bytových domů na sídlištích Slovan, Oskol a Zachar v panelové technologii, jak lze vyčíst i z tabulek 3 - 6 vložených do příloh. Mimo to bylo v letech 1967 – 1972 v blízkosti sídliště Oskol postaven obytný soubor Bělidla, který nahradil staré a nevyhovující budovy.

Obr. 16: Nově rekonstruovaná paneláková

výstavba – sídliště Zachar

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 17: Paneláková výstavba – sídliště Slovan

Zdroj: vlastní sbírka

Naopak nejvíce rodinných domů pochází z období meziválečného (cca 1000 RD). Nejrozsáhlejším uceleným souborem rodinných domů je tzv. Barbořina, která byla postavena v rámci již zmíněných programů v průběhu 70. let v klidné lokalitě západní části města (cca 450 domů). Na počátku 80. let vznikla poslední její část Barbořina III (cca 100 domů). Velké množství domů se navíc nachází v nevhodných lokalitách venkovských částí poblíž zemědělských živočišných farem, popř. poblíž koryta řeky Moravy v inundačním území.

Obr. 18: Paneláková výstavba – sídliště Oskol

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 19: Komplexní pohled na sídliště Bělidla

Zdroj: www.kromeriz-mesto.cz

Na počátku 90. let 20. století stagnovala v Kroměříži, jako i v ostatních městech ČR, výstavba bytů a postupně narůstal počet rodinných domů. Od roku 1995 se pozvolna opět zvyšovala výstavba bytová. Nejdříve se objevovaly byty malometrážní, ale s rostoucí úrovní obyvatelstva se v posledních letech zvyšuje plošný standard rodinných domů, který se má v budoucnu projevit i u bytových jednotek. Část obytné výstavby se v následujících letech uskuteční v nízkopodlažních souborech, které budou přímo navazovat na založenou strukturu města (Vážany, Zachar, Barbořina, Plačkov, Za Oskolí), v menším rozsahu se plánuje budování malých skupin rodinných domů ve vnějších městských částech.

Mimo to město zajišťuje bydlení pro staré, nemohoucí a sociálně slabé. V Kroměříži jsou tři domovy důchodců se 306 lůžky, středisko sociální pomoci se 45 lůžky, ústav sociální péče pro dospělé se 140 lůžky a čtyři domy s pečovatelskou službou se 168 lůžky. Nedávno byl otevřen také dům s pečovatelskou službou na Barbořině se 194 lůžky.

4.3 Prostorová struktura města ze socioekonomického hlediska

Tato kapitola má za úkol vystihnout zejména sociální a ekonomickou složku prostorové struktury města a navázat tak na strukturu bytovou a domovní, která byla popsána v předešlé kapitole. Prostorové rozložení těchto jevů na úrovni ZSJ je zachycené na Obr. 18 – 33 vložených do mapových příloh.

4.3.1 Obyvatelstvo

Následující poznatky demonstrují nejdůležitější socioekonomické charakteristiky města (vývoj počtu obyvatel, náboženskou a národnostní strukturu, složení obyvatel podle věku, pohlaví, vzdělání a ekonomické aktivity). Data vychází opět ze SLDB pro rok 1991 a 2001, Historického lexikonu obcí České republiky 1869 – 2005 a jsou pro názornost doplněna tabulkami s kartogramy, které jsou přidány do příloh za textem, popř. seřazeny na konci jednotlivých podkapitol. Stejně jako u domovního a bytového fondu jsou v kartogramech a případných komentářích zanedbány ZSJ s max. 50 bydlícími obyvateli, pro které je vyčleněna speciální kategorie.

4.3.1.1 Struktura obyvatel podle věku a pohlaví

Z níže uvedené Tab. 7 lze vyčíst, že podíl předproduktivní složky činil pro rok 1991 něco málo přes 21 %, podíl poproduktivní pak necelých 20 %. Tato skutečnost vede k tomu, že věková struktura má tak celkově spíše progresivní charakter, což dokladuje i věkový index, který pro zmíněný rok představuje hodnotu 1,10.

Věkový index udává počet obyvatel v předproduktivním věku na jednoho obyvatele v poproduktivním věku. Progresivní struktura se tak vyznačuje indexem větším než jedna, kdy věková struktura 0 – 14 převažuje nad strukturou obyvatel starších šedesáti let. Pro regresivní věkovou strukturu je tomu naopak, nad věkovou skupinou 0 – 14 let převažuje skupina starších šedesáti let, a tím je index menší než jedna. Stagnující hodnoty se pohybují okolo čísla jedna.

Tab. 7: Věková struktura obyvatel města Kroměříže v letech 1991 a 2001

rok	Celkem	z toho ženy	z toho muži	ve věku 0-14 let		ve věku 15-59let		ve věku 60+		Index stáří
				abs.	%	abs.	%	abs.	%	
1991	28 636	15 064	13 572	6 121	21,38	16 946	59,18	5 569	19,45	1,10
2001	29 225	15 355	13 870	4 461	15,26	19 230	65,80	5 526	18,91	0,81

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 1991 a 2001

Podrobnější popis věkové struktury na úrovni ZSJ města pro rok 1991 a 2001 z hlediska níže popsaných kritérií je doložen v již zmíněných tabulkách a kartogramech v přílohách. Nejvyšší hodnoty věkového indexu pro rok 1991 byly dosaženy v ZSJ Zachar (4,16), dále pak v ZSJ Nemocnice (2,13), Dvůr Mariánov (2,08), Léčebný ústav-Květná zahrada (1,98), Plačkov (1,83), Kotojedská-stadion (1,79), Trávnícké Zahrady (1,70) a Vážany (1,64). V těchto ZSJ se procentuální hodnoty věkové skupiny

v předproduktivním věku pohybovaly v rozmezí 22 – 29 %, v poproduktivním věku od 10 – 15 %, což způsobuje převážně městský ráz a tím i vyšší životní úroveň těchto ZSJ. Naopak nízké hodnoty věkového indexu v rozmezí 0,54 – 1,00 byly zaznamenány téměř ve všech ostatních ZSJ města Kroměříže, z nichž nejnižší v ZSJ Slovan II (0,54), Drahlav (0,55), Kroměříž-historické jádro (0,63) a Miňůvky (0,63). Tady se procentuální hodnoty věkové skupiny v předproduktivním věku pohybovaly od 17 – 22 %, v poproduktivním věku v rozmezí 27 – 32 %. Nízké hodnoty indexu stárí odráží fakt, že až na historické centrum jde o ZSJ v okrajových částech města především se starou zástavbou.

Za posledních 10 let se situace značně změnila. Věkový index se dostal na hodnotu 0,91, podíl předproduktivní složky pro rok 2001 činí 15,26, poproduktivní 18,91, čímž se město začalo ubírat regresivní cestou. Zatímco procentuální hodnota věkové skupiny 0 – 14 poklesla o více než 6 %, skupina lidí starších šedesáti let se příliš nezměnila.

Z hlediska ZSJ se index stárí propadl v mnohých pod hodnotu 0,5, a to zejména v okolí města. Jde o ZSJ Nová Barbořina (0,09), Nemocnice (0,24), Slovan II (0,42), Oskol (0,50) a Slovan I (0,50). Ve výše zmiňovaných ZSJ se procentuální hodnoty věkové skupiny v předproduktivním věku se pohybují od 5 – 12 %, v poproduktivním věku od 15 – 64 %. Nejvyšší hodnoty věkového indexu byly dosaženy v ZSJ Plačkov (2,44), Zachar (2,28), Trávnícké Zahrady (1,70). V těchto ZSJ se procentuální hodnoty věkové skupiny v předproduktivním věku pohybují v rozmezí 20 – 23 %, procentuální hodnoty v poproduktivním věku od 9 – 12 %.

4.3.1.2 Náboženská struktura obyvatel

Náboženství hrálo ve vývoji města Kroměříže důležitou roli už od dob jeho vzniku. Díky rezidenci olomouckých biskupů a arcibiskupů se město vyvíjelo ve zcela křesťanském duchu. Největší zastoupení zde proto měla katolická církev a je tomu tak i dnes. Dokladem přítomnosti církve je existence mnoha kostelů, chrámu, kaplí a v neposlední řadě středních škol, vystavěných již na počátku 13. století. Náboženskou strukturu obyvatel značně ovlivnilo období husitských válek až do konce 15. století. Tehdy vzrostl počet utrakvistů, později stoupců Jednoty bratrské, a až v roce 1500 se Kroměříž navrátila opět do rukou katolické církve.

Počátek 20. století je spojený s náboženskou diferenciací. Vedle církve římskokatolické vznikl sbor Českobratrské církve evangelické (1918), Církve

československá husitská (1922), Pravoslavná církev a Náboženská společnost svědků Jehovových.¹¹

V tab. 8 vidíme, že mezi lety 1991 a 2001 se podíl věřících obyvatel značně snížil, a to o necelých 12 %. Zatímco v roce 1991 bylo ve městě 13 562 věřících obyvatel, v roce 2001 to bylo pouhých 10 273 věřících obyvatel, což je dáno zejména rostoucí vzdělaností a informovaností obyvatelstva.

Z pohledu ZSJ je patrné, že nejvíce věřících je v ZSJ Nová Barbořina (55,08 %), Těšnovice (51,21 %) a Trávník (53,75 %). Vysoké procento nevěřících je pak téměř ve všech ostatních ZSJ, především ve vnitřním městě.

Tab. 8: Náboženská struktura obyvatel města Kroměříž v roce 2001

Rok	obyvatelstvo celkem	věřící celkem		bez vyznání		ostatní církve		nejz.
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	
1991	28 967	13 562	46,82	10 995	37,96	163	0,56	4 410
2001	29 225	10 273	35,15	16 676	57,06	895	3,06	2 276

Tab. 8: pokračování

Rok	Římsko-katolická církev		Česko-bratr. evangelická církev		Česko-slov. husitská církev		Náb. spol. sv. Jehovových	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1991	12 665	43,72	265	0,91	455	1,57	14	0,05
2001	8 921	30,53	136	0,47	275	0,94	46	0,16

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 1991 a 2001

4.3.1.3 Národnostní struktura obyvatel

Na národnostní složení obyvatelstva měly výrazný vliv zejména historické události, popř. výhodná poloha města na styku významných obchodních cest. Od prvního evidování národnostního složení v zemi roku 1921 se podíl jednotlivých národnostních skupin značně změnil.

Ve vývoji města hrálo důležitou roli významné zastoupení německé menšiny, především od začátku první do konce druhé světové války. I když údaje o jejich počtu jsou známy mnohem dříve, nejsou zcela věrohodné, a proto jsou zde uváděny teprve ty z 1. poloviny 20. století. V roce 1921 ve městě pobývalo 3,7 % (642 osob), 1930 2,7 % (506 osob) z celkového počtu obyvatel.¹² Po druhé světové válce se jejich podíl značně

¹¹ NETOPIL, P. (2006): Vývoj prostorové struktury města Přerova [Magisterská práce] Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. Katedra geografie, str. 53.

¹² KUČA, K. (1998): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III., str. 208.

snižil, v roce 1991 se hlásilo k německé národnosti pouhých 0,03 % (10 osob), v roce 2001 0,05 (15 osob) z celkového počtu obyvatel.

Poměrně dobře sledovanou národnostní skupinou byla dříve židovská komunita, která pobývala ve městě již od 14. století, resp. od roku 1322. Přesto byl podíl židovského obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel vlastního města znám až od roku 1834, kdy ve městě pobývalo 6,2 % Židů (453 osob). V následujících letech, a to v roce 1869 5 % (499 osob), 1900 4,1 % (528 osob), 1921 1,6 % (281 osob) a v roce 1930 1,2 % (221 osob) z celkového počtu obyvatel. Po válce bylo židovské obyvatelstvo z města zcela vykázáno a dnes se k židovské národnosti hlásí jen pár jedinců.¹³

V roce 1991 se vedle nejvíce zastoupené české národnosti (44,01 %) objevuje i národnost moravská (52,72 %) a slezská (0,08 %). K moravské národnosti se v tomto roce hlásilo dokonce více obyvatel než k národnosti české. Velkými změnami prošlo město Kroměříž spolu s dalšími městy po rozdělení Československa k 1.1.1993, kdy výrazně ubyl počet obyvatel hlásících se k slovenské národnosti (cca 200 obyvatel). V roce 2001 byla již dominantní národnost česká (82,10 %), moravská pak činila 13,48 % a slezská 0,04 %. Z ostatních národností stojí za zmínku romská 0,04 %, polská 0,06 %, ruská 0,04 %, ukrajinská 0,14 % a vietnamská 0,06 %.

Tab. 9: Národnostní struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Rok	obyvatelstvo celkem	česká		moravská		slezská		slovenská	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1991	28 967	12 749	44,01	15 270	52,72	24	0,08	745	2,57
2001	29 225	23 994	82,10	3 939	13,48	12	0,04	522	1,79

Tab. 9: pokračování

Rok	obyvatelstvo celkem	romská		polská		německá		ruská	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1991	28 967	30	0,10	10	0,03	10	0,03	11	0,04
2001	29 225	13	0,04	17	0,06	15	0,05	11	0,04

Tab. 9: pokračování

Rok	obyvatelstvo celkem	ukrajinská		vietnamská		ostatní	nejz.
		abs.	%	abs.	%		
1991	28 967	21	0,07	-	0	79	18
2001	29 225	41	0,14	17	0,06	129	515

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 1991 a 2001.

¹³ Tamtéž, str. 208.

4.3.1.4 Struktura obyvatel podle ekonomické aktivity a vzdělání

V tabulkových a mapových přílohách je pro zajímavost zpracována ekonomická a vzdělanostní struktura obyvatel na úrovni ZSJ, která vychází za SLDB pro rok 1991 a 2001. Následující text je věnován pouze charakteristikám na úrovni celého města.

Struktura vzdělanosti je ovlivněna zejména událostmi po roce 1990, kdy došlo k nárůstu počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, a tím i k růstu počtu EAO v terciárním sektoru a k vyšší životní úrovni obyvatel. Bližší charakteristiky vzdělanostní struktury a níže zmíněné ekonomické struktury obyvatel na úrovni ZSJ v letech 1991 a 2001 jsou popsány v tabulkách a kartogramech v přílohách.

Z Tab. 10 je patrné, že počet EAO v roce 1991 činil 14 966 obyvatel (52,26 %), v roce 2001 14 810 obyvatel (50,68 %) z celkového počtu obyvatel města Kroměříže. Velké změny nastaly zejména v jednotlivých sektorech za celé město Kroměříž. Prudký pokles zaznamenal mezi lety 1991 a 2001 primární sektor z 8,00 % na 3,28 %. V sekundárním sektor klesl v tomto mezidobí z 30,52 % na 22,94 %. Zatímco terciární sektor zaznamenal mírný vzestup z 61,47 % na 62,35 %.

Tab. 10: Ekonomická aktivita obyvatel města Kroměříže v letech 1991 a 2001

Rok	EAO						celkem	ENAO
	primární sektor		sekundární sektor		terciární sektor			
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
1991	1 198	8,00	4 568	30,52	9 200	61,47	14 966	14 142
2001	486	3,28	3 398	22,94	9 234	62,35	14 810	14 254

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 1991 a 2001.

4.3.2 Ekonomika

Velkou změnou v 90. letech 20. století byl pád komunismu, který vedl k rozvoji drobného podnikání a k rozvoji města jako atraktivní turistické destinace. Některé charakteristiky hospodářství, které město získalo v 19. století přetrvaly dodnes.

4.3.2.1 Změny v průmyslu

Průmyslová výroba mikroregionu je lokalizována do jádrového města Kroměříž. Velmi důležitou dopravní stavbou pro rozvoj průmyslu je výstavba dálnice D1 těsně u Kroměříže, která může výrazně ovlivnit urbanizaci oblasti.

Dominuje elektrotechnický průmysl. Důležitým odvětvím je potravinářský průmysl díky příznivým podmínkám ve vysoce zemědělsky produkční oblasti, dále strojírenství, spotřební chemie a v neposlední řadě nábytkářství (družstvo Stavbyt). Dominantním zaměstnavatelem ve městě zůstává Magneton a.s. zabývající se výrobou automobilových součástí (alternátory, startéry, relé a bimetalové pojistky).¹⁴

Díky spádovému území regionu, který má rozdrobenou sídelní strukturu, nemá město předpoklady pro vznik větších průmyslových provozů než typ výrobních družstev. Noví investoři často upřednostňují realizaci staveb na zelené louce s dodržováním protipovodňových opatření. S útlumem tradičního průmyslového odvětví je spojen i růst míry nezaměstnanosti. Případnou změnu by mohlo přinést vybudování dálnice D1 a s ní související rychlostní komunikace vedoucí z blízkého Hulína.

4.3.2.2 Zemědělství

Jak už bylo několikrát řečeno, Kroměříž disponuje velmi dobrými předpoklady pro rozvoj zemědělství. Část města však leží v inundační zóně, což brání kvalitě a dalšímu rozvoji primárního sektoru. V posledních 10 letech došlo v tomto sektoru k útlumu, přesto stále tvoří nedílnou součást místní ekonomiky. Nejvýznamnějším podnikem je Společný zemědělský podnik v Těšnovicích, který se zabývá chovem vepřů. Z dalších pak Agrodružstvo Postoupky orientované na rostlinnou výrobu a živočišnou výrobu.

Díky stále vzrůstajícím nákladům vzrostl počet nevyužitých a částečně užívaných ploch a objektů. Řada jich je zdevastována a snižuje estetickou hodnotu území.

4.3.2.3 Rozvoj obchodu a služeb

Neustálý růst zaměstnanosti v terciéru, díky privatizaci a možnosti svobodného podnikání, způsobil již zmíněný úbytek EAO v primárním a sekundárním sektoru. Odvětví obchodu a služeb jsou koncentrovány zejména v centru města a jeho okrajových částech. Pro posledních 10 let je typická výstavba supermarketů a hypermarketů. Mezi první po roce 1989 patřily hypermarket Albert (dříve Manna) na sídlišti Oskol a Billa v oblasti Pekelců. Koncem 90. let se započalo se stavbou diskontu Plus na sídlišti Zachar, v roce 2000 supermarketu Kaufland a Penny marketu na hlavním silničním tahu na Hulín. V roce 2003 byla v centru města postavena

¹⁴ Údaj k 15.2. 2006

Hypernova, v roce 2006 Lidl a Tesco. Poslední dva zmíněné byly postaveny v místech zbořených Rybákových a Žižkových kasáren, které se po definitivním odchodu vojenské složky z města podrobily demolici (blíže v kapitole 5). Síť obchodů doplňuje na Velkém náměstí nově rekonstruovaný Obchodní dům Baťa, postavený ve 30. letech 20. století, a v zázemí sídliště Slovan Obchodní dům Prior. V centru a ostatních městských částech je dále rozptýlena škála kamenných obchodů s potravinami, obuví, oděvem, zařízení restaurací, pohostinství, pivnic, cukráren, stejně jako kadeřnictví, manikúry, pedikúry, masáže a další. Pro mladé je k dispozici nově rekonstruované kino Nadsklepí, diskotéky Oskol a Slady. Sportovní vyžití nabízí krytý plavecký bazén a zimní stadion v lokalitě ulice Kotojedská. V posledních dvou letech se staly žádanými sportovní centra, která jsou rozptýlená po celém městě.

Město je i nadále typické vysokým počtem škol (zejména středních), jejichž vznik a vývoj byl determinován důležitým postavením církve ve městě, a díky kterým se Kroměříž po dlouhá staletí nazývá Hanáckými Athénami.

Mimo to jsou v Kroměříži zdravotnická a pečovatelská zařízení. Akutní péči pro pacienty z celého okresu zajišťuje Okresní nemocnice na Havlíčkově ulici, k níž je organizačně přiřčen léčebný ústav pro děti s vadami zraku a psychiatrická léčebna Kroměříž jako zdravotnické zařízení nadregionálního významu. Péči o dlouhodobě nemocné zabezpečuje církevní nemocnice Milosrdných sester sv. Vincence de Paul v Kroměříži.

4.4 Dopravní infrastruktura

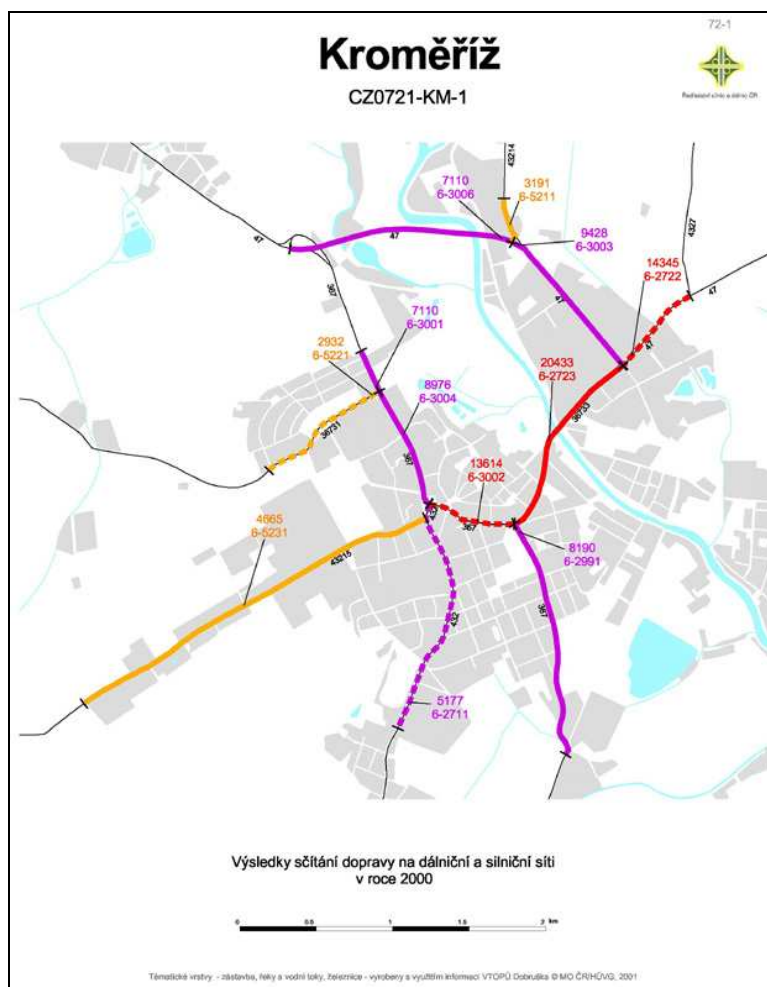
Město Kroměříž leží na křižovatce důležitých dopravních tahů od nepaměti. Dopravní část je zpracována na základě provedených průzkumů a rozborů z roku 2000 a je výsledkem zhodnocení a projednání konceptu územního plánu. Podkapitola zahrnuje dopravu silniční, železniční, vodní a leteckou, zabývá se i dopravou cyklistickou a vytváří vhodné podmínky pro pohyb chodců.

Silniční doprava

Mimo hlavní silniční tratě křižující městské centrum a jeho zázemí, prochází Kroměříží některé silnice s nadměstským významem, především silnice č. I/47 Vyškov – Kroměříž – Hulín. Nejproblematičtější je hlavní průtah městem, silnice III/36733, který díky velkému provozu způsobuje časté dopravní kolapsy. Ostatní komunikace

jsou téměř bezproblémové až na bezpečnostní opatření, která vyvstala se vznikem supermarketů na hlavních dopravních tazích. Největší dominantou okrajové části města je výstavba dálnice D1, která zlepší dopravní situace a neměla by mít větší vliv na zatížení komunikací. Pro názornost je doložena následující mapa dopravního zatížení komunikací ve městě.

Obr. 16: Dopravní zatížení komunikací ve městě

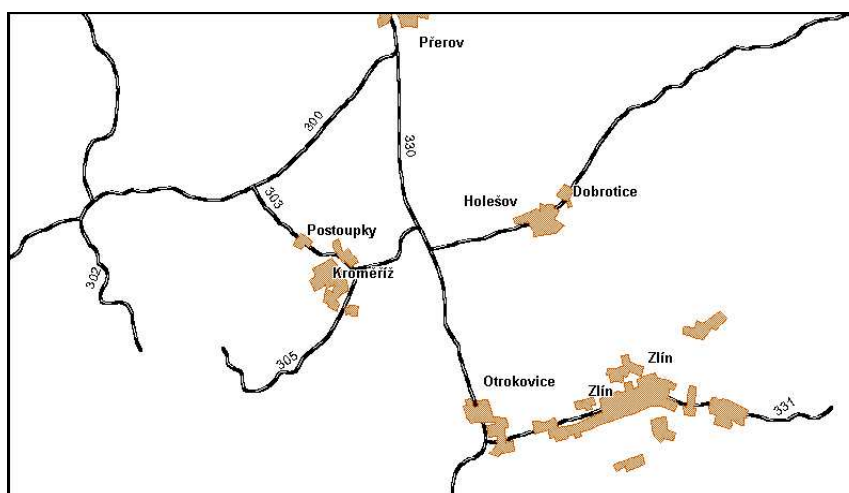
***Poznámka:** horní čísla v uvedené mapce vyjadřují počet projelých automobilů za 24h*

***Zdroj:** Strategický plán města Kroměříž*

Železniční doprava

Železniční doprava má ve městě pouze doplňkovou funkci. Tomu namohla skutečnost, že město v minulosti odmítlo důležitý železniční tah, který byl následně odkloněn na Hulín. V současnosti byla dokončena rekonstrukce budovy hlavního nádraží, přesto značnou nevýhodou železniční sítě zůstává její technická zastaralost. Polohu města vůči železniční síti doplňuje následující Obr. 17.

Obr. 17: Poloha města vůči železniční síti

Zdroj: Strategický plán města Kroměříž

Z ostatních druhů dopravy jmenujme dopravu vodní, realizovanou na řece Moravě, která má pouze rekreační význam. Také letecká doprava nemá ve městě velké využití. K dispozici je pouze letiště pro cvičné lety v jihovýchodní části města, které je spojeno s nejbližšími v Přerově, Holešově, Brně-Tuřanech, Kunovicích a letišťem Wien Schwechat. Většího významu se může těšit doprava cyklistická, která je obyvateli a návštěvníky města intenzivně využívána. Tento druh dopravy je hlavním předmětem dopravní části Územního plánu města, ve kterém se díky relativně malé zatíženosti silničních tahů uvažuje o realizaci cyklotras i po stávajících komunikacích.

4.5 Členění města na sektory

Město Kroměříž se dle převažujících funkcí člení na několik sektorů. Z celkového území 5 098 ha je dnes využíváno pro sídelní účely (stavební a dopravní funkční plochy) cca 1 195 ha. Největší část zastavěného území představují plochy pro bydlení, nedílnou součástí však tvoří i plochy výrobní, plochy pro občanskou vybavenost, sport a rekreaci a jiné (provozní – plochy technického vybavení a komunikace). Mimo to rozlišujeme plochy nestavební (zeleň, vodní plochy, toky, atd.), tj. plochy v nezastavěném území, které se dále dělí podle funkce a charakteru. Pro názornost je text celé podkapitoly doplněn v přílohách o mapu Členění města Kroměříže na sektory v roce 2006.

Plochy s převažující obytnou funkcí

Plochy představuje výstavba rodinných a bytových domů. Rodinné domy se koncentrují v centru, okrajových i vnějších městských částech, bytové převážně v sídlištní zástavbě města, která byla vystavěna ve 40. – 80. letech 20. století. Dle funkčnosti se bytový fond dělí na individuální bydlení v nízkopodlažních objektech na předměstí (venkovské) a v samotném městě, na hromadné v bytových domech a smíšené bydlení s polyfunkčním využitím (blíže kapitola 4.2).

Plochy s převažující výrobní funkcí

Celková výrobní plocha je dána historickým vývojem města a lze ji rozdělit na výrobu průmyslovou a zemědělskou.

Průmyslová zóna je orientovaná do stávajících ploch pracovních příležitostí a území na levém břehu řeky Moravy. Lze ji rozdělit na tři průmyslové celky. První leží v oblasti tzv. Zahrad u Bílan a v blízkosti Medkových rybníků, druhý a třetí celek jsou od sebe odděleny komunikací vedoucí na město Kojetín. Plánovanou průmyslovou zónou je 16ti hektarový areál bývalých Rybálkových kasáren v centru města, dále stávající plochy Zámoraví a navazující území směrem na Bílany.

Rostlinná a živočišná výroba je realizována zejména v místních částech města a v areálu zemědělského výzkumného ústavu na Havlíčkově ulici.

Plochy občanské vybavenosti

Město má z pohledu dnešních ukazatelů téměř ve všech směrech občanské vybavení na dobré úrovni a další plánovaný rozvoj na regionální úrovni by mělo přinést zpřístupnění nové dálnice D1, která dává významnou šanci pro přilákání investorů a vytvoření nových služeb, obchodu a logistiky.

Do kategorie občanské vybavenosti řadíme dle funkce zejména plochy administrativní, resp. zařízení veřejné správy, prodejní plochy maloobchodu, specializovaných prodejen (blíže v podkapitole 4.3.2.3), stravování, plochy pro kulturní, školská a zdravotnická zařízení, zařízení sociální péče a plochy nevýrobních služeb. Obsluha občanským vybavením je rozdělena mezi městské centrum, centra městských částí a specializované areály vybavení. Po dlouhá staletí se Kroměříž vyvíjela v duchu kulturním, a tak je pro něj typická značná koncentrace již zmíněného školství (mateřské – 11, základní – 7, střední – 15, ostatní – 5). Významné postavení má od počátku 20. století i Okresní nemocnice a Psychiatrická léčebna při silnici vedoucí do Rataj. Občanské vybavení se má i nadále soustřeďovat do centra města, kde se počítá zejména s dostavbou bloku na náměstí Míru.

Plochy pro sport a rekreaci

Kroměříž je z měst, které se soustřeďují spíše než na průmyslovou výrobu na rozvoj kultury, umění, sportu a s nimi spojeného cestovního ruchu a rekreace. Rekreční a sportovní vyžití je umožněno ve stávajících stabilizovaných plochách (koupaliště Bajda, Podzámecká a Květná zahrada, individuální rekreace zejména v Horních zahradách, atd.). Město se snaží podpořit rozvoj i ne příliš optimálně využívaných areálů (Babrák, říční lázně Haná). Plochy pro sport a rekreaci jsou koncentrovány především v ZSJ Hráza a Kotojedská-stadion, kde se nachází zimní stadion, krytý plavecký bazén s fitness centrem, spinningem a dalšími aktivitami, před nedávnem dostavěné sportovní centrum a dvě další v procesu výstavby, fotbalový stadion SK Hanácká Slávia a atletický stadion s halou TJ Slávia. Ostatní sportovní a rekreační vyžití, roztroušené volně po městě, představují tenisové kurty, haly, tělocvičny, hřiště a zejména cyklistické stezky, které jsou hlavní náplní dopravní části územního plánu. Při respektování ochrany životního prostředí se předpokládá rozvoj rekreace také v příměstských lesích (zámeček u Bílan, sportovně rekreační areál v Těšnovicích) a nově se řeší také rekreační využití bývalých těžebních ploch ve Vážanech.

Plochy pro smíšenou funkci centra

Do této speciální kategorie se díky pestré a atraktivní skladbě zařízení základní občanské vybavenosti v centru města řadí množství obchodů, administrativních služeb, ubytovacích, stravovacích a kulturních zařízení.

Plochy v nezastavitelném území

Jedná se o zeleň a nesídelní funkční plochy, které dotvářejí charakter města a určují obraz krajiny. Podle funkčních typů se dělí na plochy užitkové (sady, zahrady) a městské (parky, hřbitovy) zeleně, rekreační, krajinné a ostatní zeleně, dále těžební a nespécifikované zemědělsky využívané plochy, plochy lesních pozemků a vodní plochy.

4.6 Nejdůležitější problémy rozvoje města v současnosti

Město Kroměříž se v současné době potýká s mnoha problémy. Jedním z nich je demografická situace ve městě. V posledních letech byly zaznamenány depopulační tendence patrné v celé ČR. Tento fakt potvrzuje nízká porodnost doprovázená nízkým podílem obyvatel v předproduktivním věku díky růstu podílu rodin s jedním dítětem, popř. bezdětných mladých párů. Počet obyvatel by tak měl v budoucnu stagnovat a poté klesat.

S výše uvedeným souvisí i rostoucí emigrace obyvatel vlastního města do satelitních obcí zejména za účelem klidného a zdravého bydlení. Ve městě tak roste nevyvážená prostorová organizace a funkční využití, které jsou spojené s většími nároky obyvatel na dojížděku do zaměstnání a napomáhají růstu kriminality.

Město musí řešit i otázku koordinace svého územního rozvoje s navazujícími sídly, zejména tam, kde se městská zástavba dotýká, popř. přesahuje administrativní hranice města.¹⁵ Jedná se zejména o rostoucí počet rodinných domků podél silničních komunikací do Rataj a Jarohněvic. Naplánováno je tudíž rozšíření řešeného území o přidružené obce ve správních hranicích města.

Přestože se dnes většina pracovních míst v Kroměříži nachází v sektoru průmyslu a služeb, je celkový stav ovlivněn také situací v zemědělství. Pracovní síly uvolněné v primárním sektoru ekonomiky totiž hledají uplatnění mimo tento sektor a tím roste procento nezaměstnanosti, které se k roku 2004 pohybovalo okolo 10,53 %.

Mezi přírodní bariéry narušující možnost dalšího rozvoje města a s ním spojeného turistického ruchu patří i fakt, že jeho nemalá část je lokalizována v inundačním území údolní nivy řeky Moravy, čímž narušuje nejen poklidný život, ale i historické a kulturní bohatství města. S rozvoje turistiky souvisí již dlouho řešený problém nízkých ubytovacích kapacit v podobě hotelů, ubytoven a penzionů, díky kterému se Kroměříž musí spoléhat na okolní obce a města. Město disponuje více než 2000 lůžky. Nepočítáme – li do celkového počtu lůžek ubytovny, kapacita se sníží na pouhých cca 500 lůžek.

Dalším problémem je absence dalšího mostu přes řeku Moravu (z důvodů nenalezení vhodné lokality), který měl propojit průmyslový severovýchod s vlastními obytnými a obchodně společenskými částmi města a ulehčit husté automobilové dopravě v jeho centru, ta bude v nejbližší době zasažena i rekonstrukcí hlavního betonového mostu.

¹⁵ Územní plán města Kroměříže

Tab. 11: SWOT analýza města Kroměříže

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhodné klimatické a pedologické podmínky • krajina s řadou přírodních i kulturních zajímavostí s vysokou estetickou hodnotou, příjemné životní prostředí, podmínky pro rozvoj cykloturistiky • potenciál města Kroměříž jako významného centra regionu – množství památek i kulturních akcí celosvětového významu • stabilizovaný počet obyvatel v městských částech • kvalitní bytový fond • stabilizovaná situace na trhu práce • větší počet menších a středních firem, není závislost na jednom hlavním zaměstnavateli • stabilizovaný okruh zemědělských podnikatelů • stabilizovaná síť základních, středních škol (nadregionální úroveň), učilišť a vyšších odborných škol, jejich dostatečná kapacita • existence málo frekventovaných komunikací vhodných pro cyklistickou dopravu • poloha města v blízkosti 2. železničního koridoru • poměrně kvalitně zajištěná plošná dopravní obslužnost území v pracovní dny • stabilizovaná i relativně dostatečná zdravotní a sociální péče, významná zdravotnická zařízení • sportovní akce i příležitosti pro místní občany 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • část území města leží v inundační oblasti • nedostatečná kvalitativní a kvantitativní úroveň služeb pro účastníky cestovního ruchu • špatný technický stav některých kulturních zařízení • regresivní struktura populace • nepříznivá situace tradičních průmyslových odvětvích ve městě • existence opuštěných zemědělských průmyslových areálů • vysoká míra nezaměstnanosti • nízká účast zahraničních kapitálově silných vlastníků • nedostatek kapitálu na investice do dalšího rozvoje • nedostatek investic do moderních technologií v zemědělství i potravinářství • nedostatečná jazyková vybavenost lidí pracujících v CR • zastaralá železniční síť a vozový park • chybějící napojení na dálniční síť • existence problémové komunikace III/36733 • závislost obcí na službách, pracovních příležitostech i ve vzdělání na městu Kroměříž • staré skládky představující významnou ekologickou zátěž
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • kvalitativní růst infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu ve městě • využití potenciálu blízkých trhů CR - Praha a Čechy, Rakousko (Wien) z hlediska cestovního ruchu i ostatních ekonomických aktivit • oživením bytové výstavby ve městě k zlepšení podmínek pro zakládání rodin • čerpání prostředků ES na rozvoj města • zlepšení napojení města na hlavní železniční trať č. 330 • zlepšení dopravního spojení vybudováním dálnice D1 • zlepšování podmínek pro začínající podnikatele • možnost vytváření nových pracovních míst ve zpracování tradičních zemědělských surovin • rozvoj krajinotvorné a ekologické funkce zemědělství • koordinace vzdělávacích programů odborných škol s požadavky trhu práce • využití kapacity sportovních zařízení pro zvýšení nabídky volnočasových aktivit • rekonstrukce kulturního domu v Kroměříži • zvážení realizace projektu multifunkčního sportovního a společenského centra v Kroměříži 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • poškození části města při povodních • stárnutí obyvatelstva a s ním spojené negativní dopady • úbytek dětí v předškolním a školním věku ohrožující existenci některých škol • odliv kvalifikovaných pracovních sil do satelitních obcí především v průmyslu • nerentabilita budování technické infrastruktury v okraj. městských částech může nadále snižovat jejich atraktivitu pro bydlení a podnikatelskou činnost • nízká úroveň mezd brzdící rozvoj místní ekonomiky • růst nezaměstnanosti • omezení rozsahu vzdělávací soustavy z důvodu stárnutí obyvatelstva - hl. okraj. částí města • nezájem veřejnosti o dění ve městě • nedostatečná spolupráce s okolními oblastmi cestovního ruchu • nedostatek finančních prostředků může vést k chátrání či zániku některých památek • stagnace komunikační politiky města • úpadek místních železnic nezájem o tento druh dopravy

5. VÝHLED DO BUDOUCNOSTI

Kroměříž jako největší a nejvýznamnější město okresu Kroměříž má velké předpoklady stát se kulturním, hospodářským a společenským centrem regionu. Navzdory regresivním tendencím zdejší populace je demografická struktura obyvatel již stabilizována. Přirozený úbytek obyvatel je nahrazen kladným migračním saldem, neboť počet přistěhovalců je větší než těch, kteří z města odchází do satelitních obcí, a navíc jsou to většinou lidé v produktivním nebo předproduktivním věku (viz podkapitola 4.3.1). Město se i nadále stává přitažlivým pro migranty z okolních obcí, proto lze předpokládat prostorový růst města a s ním spojeného bytového fondu i v následujících letech.

Rozvojové plochy s převahou bydlení zaujímají 176,2 ha a navazují tak na současně zastavěné území. Rozvoj bytové výstavby (50 ha z celkové výměry rozvojových ploch pro bydlení) se předpokládá i v místních částech s dobrým dopravním napojením na vnitřní město. Celkem bude tedy v řešeném území navrženo k výstavbě 2 908 bytových jednotek, z toho cca 1 108 rodinných domů, zbylých 1 800 bytových jednotek v domech bytových.

Vzdělanostní struktura obyvatel je výsledkem dlouhého historického vývoje středního školství ve městě. V současné době je situace příznivá a povede i v dalších letech k zvýšení životní úrovně obyvatel a rozvoji lidských zdrojů. Ve městě proto dojde k případným změnám také v tomto sektoru. Občanské vybavení se má i nadále soustřeďovat převážně do městského centra, kde se počítá zejména s dostavbou víceúčelového domu na náměstí Míru a přestavbou části areálu Žižkových kasáren pro administrativní účely. Nemocniční a zdravotní zařízení se v současné době jeví jako stabilizovaná a nepočítá se s jejich případnými změnami.

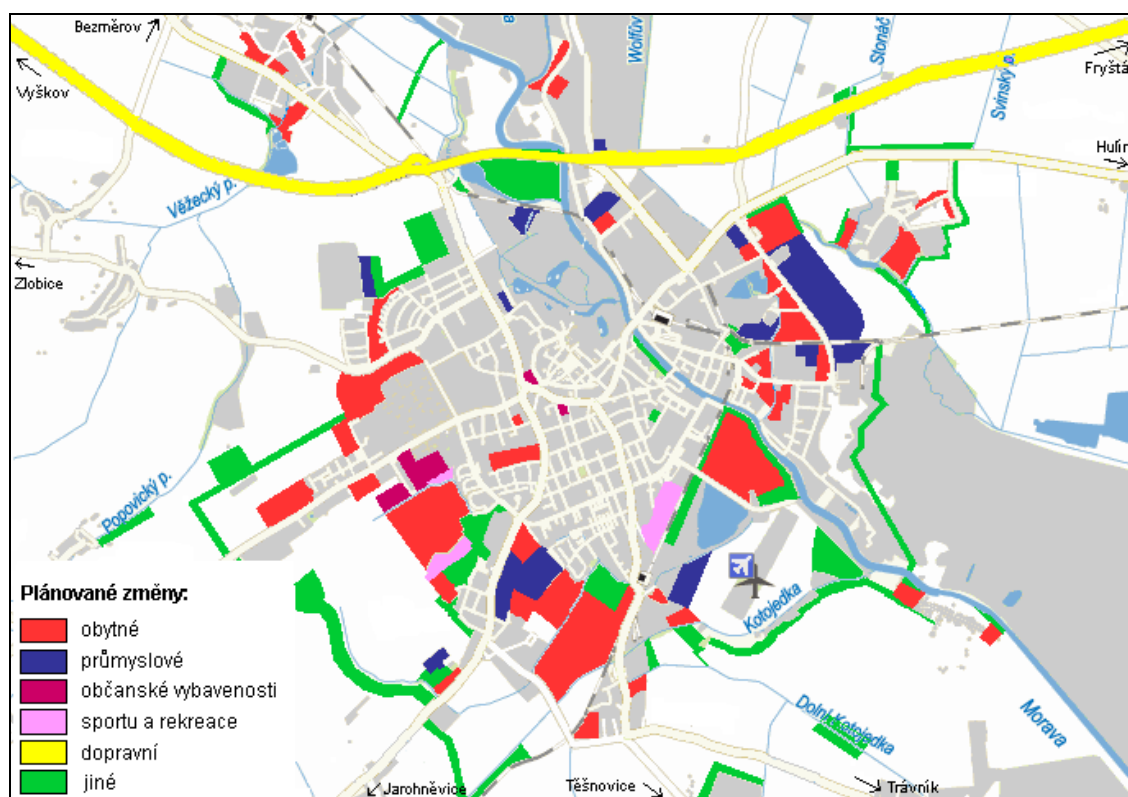
Podstatný vliv na místní ekonomiku má v posledních 10 letech i rozvoj cestovního ruchu. Díky bohatému historickému stavebnímu dědictví má město předpoklady stát se turistickou metropolí v rámci regionu Střední Moravy. Bytová zástavba má být proto doplněna novými penziony, které tak nahradí deficit hotelových zařízení. Pro sport a rekreaci je město plně vybaveno celou škálou nejrůznějších zařízení. Ty však slouží jak pro celoroční vyžití, tak zejména pro letní rekreaci, a proto vyvstává poptávka po nových sportovních halách a tělocvičnách. Rozvojové plochy pro sport a rekreaci představují necelých 10 ha. Dojde jak ke stabilizaci sportu ve všech stávajících zařízeních (Bajda, Bagrák, lázně Haná, Špajzy, atd.), tak k výstavbě nových komplexů

na náměstí Míru, ulici 1. Máje a zejména v lokalitě U Prachárny. Plánuje se výstavba multifunkčního komerčně-kulturního sportovního centra v blízkosti dálničního sjezdu. Město je také výchozím místem, popř. cílem pro cykloturistiku.

Jak již bylo řečeno výše, katastrem města bude procházet trasa dálnice D1, která tak zvýší poptávku po plochách pracovních příležitostí a nadměstského komerčního vybavení. Mimo jiné ulehčí dopravnímu zatížení v centru, což by měl vyřešit i nově vystavěný obchvat za městem.

Ve Kroměříži se dále nacházejí dva areály vojenských objektů, které AČR opustila v souvislosti se svou reformou. Zde bude třeba vyřešit ekologické zátěže a lokality budou využity k bydlení, podnikatelským aktivitám, ale zejména k posílení průmyslu ve městě. Plochy s převažujícím podílem výrobní funkce se budou i nadále koncentrovat do stávajících ploch pracovních příležitostí a v oblasti levého břehu řeku Moravy. Strategickou rozvojovou plochou pro nejbližší období se jeví 16 ha areál již zmíněných Rybálkových kasáren v centru města.

Obr. 18: Plánované změny města Kroměříž v různých fázích realizace

Zdroj: www.mapy.atlas.cz, upraveno

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zachycení prostorové struktury města Kroměříže, a to jak současného stavu a možných perspektiv města, tak i vývoje historických událostí, které měly na jeho dnešní podobu podstatný vliv.

Hned v úvodu práce byla nastíněna stručná charakteristika okresu, v němž je město lokalizováno, zejména jeho fyzicko-geografické podmínky a administrativní vazby, které měly na již zmíněnou prostorovou strukturu města nemalý vliv. Vedle toho byly uvedeny metody použité při zpracování daného tématu a případná diskuze s literaturou.

První ze dvou stěžejních kapitol se snažila postihnout prostorový vývoj města, a to od dob prvního trvalejšího osídlení, kdy na jeho místě existovalo slovanské hradiště s kmenovým hradem Kroměříž, roku 1256 pak trhová ves. Významným krokem pro další uspořádání života ve městě byl rok 1260. Tehdy známý olomoucký biskup Bruno ze Schauenburka vysadil trhovou ves na opevněný městský útvar a Kroměříž se tak stala městem se všemi potřebnými právy. Kapitola je rozdělena na jednotlivé historické etapy od období středověkého města přes proces industrializace a nástup kapitalismu až po události 20. století spojené s válkou a obdobím socialismu.

Druhá stěžejní kapitola se soustřeďuje zejména na současný stav a možné perspektivy prostorové struktury města. V úvodu jsou nastíněny změny vývoje prostorového města po roce 1989, které se snaží vyzdvihnout především kulturní, ekonomický a společenský ráz města. Hlavní důraz je v této kapitole kladen zejména na domovní a bytový fond, který zaznamenal prudký vzrůst zejména po druhé světové válce, později v 60. – 80. letech. Typické pro toto období byla již zmíněná výstavba sídlišť a s nimi spojených obslužných a kulturních zařízení. S výše uvedeným je také úzce spojený socioekonomický statut města, který se v textu věnuje především věkové, náboženské, národnostní, ekonomické a vzdělanostní struktuře obyvatel. V závěru kapitoly je pak uvedeno dopravní situace a členění města na jednotlivé sektory podle převažující funkce, popř. případné problémy, se kterými se Kroměříž v současné době potýká.

Celá práce přitom klade důraz na kulturní a společenskou hodnotu města, vyzdvihuje jeho dopravní infrastrukturu, která spolu s přílivem zahraničních investorů přispěje k rozvoji obchodních a administrativních vazeb regionálního charakteru.

Předpoklad pro to dávají významné architektonické památky, především Arcibiskupský zámek, Květná a Podzámecká zahrada v Kroměříži, které jsou od roku 1995 zařazeny mezi Národní kulturní památky České republiky a od prosince 1998 zapsány na Listinu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO. Kroměříž byla vyhlášena nejkrásnějším historickým městem České republiky za rok 1997 a má předpoklady stát se jedním z významných center Zlínského kraje.

Protože je toto město po všech stránkách velmi zajímavé, chtěla bych se v dalších letech věnovat jeho podrobnější analýze, která by mohla být předmětem pro mou příští diplomovou práci. V ní bych chtěla více postihnout zejména strukturu domovního a bytového fondu a s ní související socioekonomickou strukturu, které byly díky omezenosti práce značně zkráceny.

7. LITERATURA A JINÉ POUŽITÉ ZDROJE

Literatura

- KROMĚŘÍŽ: Hanácké Athény a jejich okolí, Česká centrála cestovního ruchu, Praha, 1998, 47 s.
- PEŘINKA, F. V. (2002): Kroměřížský okres, 2. část. Zdislavice, Littera, 164-303 s.
- DEMEK, J. a kol. (1987): Zeměpisný lexikon- hory a nížiny. Praha, Academia, 574 s.
- DEMEK, J. a kol. (1987): Zeměpisný lexikon- vodní toky a nádrže. Praha, Academia, 316 s.
- DEMEK, J. a kol. (1965): Geomorfologie českých zemí. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd, 335 s.
- KUČA, K. (1998): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 3. díl. Praha, Libri, 952 s.
- PEŘINKA, F. V. (2000): Dějiny města Kroměříže III., 1. část, Místopis města Kroměříže. Zdounky, Littera, 70 s.
- PEŘINKA, F. V. (2001): Dějiny města Kroměříže III., 2. část, Místopis města Kroměříže. Zdounky, Littera, 71-140 s.
- PEŘINKA, F. V. (2001): Dějiny města Kroměříže III., 3. část, Domy ve vnitřním městě. Zdounky, Littera, 143-239 s.
- PEŘINKA, F. V. (2001): Dějiny města Kroměříže III., 4. část, Domy ve vnitřním městě. Zdounky, Littera, 240-422 s.
- PEŘINKA, F. V. (2002): Kroměřížský okres, 2. část, Vlastivěda moravská, II. Místopis. Zdislavice, Litera, 163-303 s.
- PEŘINKA, F. V. (1910): Ze starého Kroměříže. Kroměříž, 97 s.
- FIALA, O. (1985): Budování a rozvoj socialistického průmyslu v okrese Kroměříž v letech 1945-1984. Kroměříž.
- JŮZA, V. a kol. (1963): Kroměříž. Praha, Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 125 s.
- KAPRAS, J. (1970): Haná- Turistický průvodce ČSSR, Praha, Olympia, 201 s.
- KRÁTKÝ, V. (2000): Letovisko Bunč- Oblast Chřiby. Kroměříž, PRINT, 55 s.
- Kroměřížsko. Kroměříž, Okresní úřad, 1998, 17 s.
- KNAPKOVÁ, J. (2002): Průvodce městem Kroměříž a okolí. Praha, Česká centrála cestovního ruchu, 20 s.

- KRAŤOCH, J. (1932): Kroměříž, město a okolí. Brno, Národohospodářská propagace ČSR, 172 s.
- CHODNÍČEK, J. (2003): Vzpomínky na starou Kroměříž. Věrovany, nakladatelství Jan Piszkiwicz, 155 s.
- BARTOŠ, J. (1978): Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848-1960. Sv. 6, Okresy: Přerov, Hranice, Kroměříž. Ostrava, Profil, 291 s.
- NOVÁKOVÁ, B. a kol. (1991): Zeměpisný lexikon: Obce a sídla, Praha, Academia, 1225 s.
- MICHAJLOVIČ, Saša, A. (1999): Kroměříž, 58 s.
- FÍŠER, Z., KROUPA, J.(1991): Kroměříž: Průvodce městem. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska, 115 s.
- LUKÁŠ, A. (2001): 100 let v Kroměříži: 1901-2001. Kroměříž, Vydavatelství AM, 62 s.
- PINKAVA, J. (1992): Pohledy do staré Kroměříže. Kroměříž, Okresní knihovna, nestr.
- DVOŘÁČEK, P. (1995): Z dědova prvního alba aneb Pohledy Kroměříže ze soukromé sbírky Pavla Dvořáčka. Kroměříž, PRINT, 43 s.
- DVOŘÁČEK, P. (1996): Z dědova druhého alba aneb Pohledy Kroměříže ze soukromé sbírky Pavla Dvořáčka. Kroměříž, PRINT, 63 s.
- DVOŘÁČEK, P. (1997): Z dědova třetího alba aneb Pohledy Kroměříže ze soukromé sbírky Pavla Dvořáčka. Kroměříž, PRINT, 45 s.
- DVOŘÁČEK, P. (1998): Z dědova druhého alba aneb Pohledy Kroměříže ze soukromé sbírky Pavla Dvořáčka. Kroměříž, PRINT, 45 s.
- VOŽENÍLEK, V. (2002): Diplomové práce z geoinformatiky. Olomouc, Vydavatelství UP, 61 s.
- QUITT, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Brno, Geografický ústav ČSAV, 73 s.
- QUITT, E. (1975): Mapa Klimatických oblastí 1: 500 000. Brno, Geografický ústav ČSAV.
- Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. Počet obyvatel a domů obcí a částí obcí v letech 1869-2005 podle správního rozdělení České republiky k 1.1.2005, I. díl, Praha, Český statistický úřad, 2006, str. 868-869.
- Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970, II.díl, Praha, Federální statistický úřad, 1978, 633 s.

Administrativní lexikon obcí republiky Československé. Praha, Státní úřad statistický a ministerstvo vnitra, 1955, 575 s.

Statistická data

Statistická data použitá pro konstrukci tabulek uvedených v textu a tabulkové příloze a pro tvorbu kartogramů byla poskytnuta níže uvedenými institucemi přímo v elektronické podobě.

ČSÚ, Krajská správa Zlín, Oddělení regionálních analýz a informačních služeb.

ČSÚ Praha, Oddělení poskytování elektronických výstupů, klasifikací a číselníků.

Ústní informace

Zaměstnanci Městského úřadu v Kroměříži

Mapové podklady

Veškeré mapové podklady vychází z níže uvedených map.

Kroměříž, 1: 12 000, Reprint, Brno, 2005.

Amapy.cz [online]. © 2007 [cit. 2007-04-25]. Dostupné z: <www.mapy.atlas.cz>.

Internetové zdroje

Amapy.cz [online]. © 2007 [cit. 2007-04-25]. Dostupné z: <www.mapy.atlas.cz>.

Aquarius.NET Map Viewer [online]. © 2007 [cit. 2007-04-11]. Dostupné z: <www.isu.cz>.

Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. © 2005 [cit. 2007-04-11]. Dostupné z: <www.czso.cz>.

SUMMARY

The main theme of this Bachelor's work is to give a complete summary of the structure of the town Kroměříž from its beginning through its difficult development to its present day's form. That's why the whole work is divided into a few parts: morphological, socioeconomic and functional, which are described from a historical point of view, but mainly it's about Kroměříž role nowadays and in the future.

The substructure of the originally market village and also the appearance of today's town were laid down already in the 9th century during The Great Moravian Empire. In the area where the town lies today existed a Slavonic settlement with the Kroměříž castle, which took a strategic place on the commercial crossroads across the river Morava. Around the year 1000 its important place was taken over by Premysl's castle in Přerov. The town Kroměříž wasn't mentioned until the year 1110 (the first written report) as a village with taverns and tools, lying on the right bank of the river Morava. Around the year 1260 a bishop Bruno of Shambourg changed the market village into a bastioned town and Kroměříž became the seat of many bishops for centuries, later the seats of archbishops who influenced the history of the town.

From the end of the 15th century the town started to gain today's appearance. Slowly the nearby villages and districts were connected with the town, later new neighborhoods were built and the development of the suburbs began. Huge developments of flat constructions and cultivation of the town began in the 20th century when it was the theme of many programs. Between 1947 – 1948 the residential area Slovan was built, in the years 1967 – 1972 the residential area Bělidla was built, constructional works were started on the nearby residential area Oskol and there was an increase in family houses in the area of Barbořina. In the years 1981 – 1985 residential area Zachar was built and the construction of family houses in Barbořina III was begun.

Kroměříž is not a traditional industrial town. The church had the main power till the beginning of Kroměříž's existence and that's why Kroměříž became the center of arts, education and political interest. Thanks to a very important meeting of the Constitutive Congress which took part on the 22nd November 1848, Kroměříž became even more well known. The purpose of this congress was to prepare a constitution for Habsburg's monarchy. The town was affected by late industrialization. An important contributor to its development was the building of the railway station during the years 1880 – 1888.

However the main track was, after a long period of discussion, built in nearby Hulín and the possibility of future economical development was made a bit harder. Although Kroměříž is orientated mainly on food and consumer industry, engineering production gained an important place after the second world war. The most important became a factory which produces car parts. Magneton a. s. which is together with AEV spol. s r. o., Metaform spol. s r. o., Plastika a. s., the biggest company in town. The town also offers many sport and cultural events of many varieties.

Kroměříž is because of its spiritual, cultural and political history called Hanácké Athény and that's why it became an important centre in the heart of Central Moravia. Its architectonical monuments (Archbishop's château, Flower garden and château garden) from the year 1995 have been written among the National cultural heritage of the Czech Republic and from December 1998 on the List of the world natural and cultural heritage UNESCO. Kroměříž was named the most beautiful historical town of the Czech Republic for the year 1997. The tourism has a significant impact on the GDP.

TEXTOVÉ PŘÍLOHY

Seznam textových příloh:

Příloha 1: Přehled postavených domů v jednotlivých částech města koncem 18. století

Příloha 2: Přehled postavených domů v jednotlivých částech města v průběhu 17. – 19. století

Příloha 3: Programy k výstavbě a zvelebování města v letech 1947 - 1985

Příloha 1:

Přehled postavených domů v jednotlivých částech města koncem 18. století

Nově pokřtěnými ulicemi se staly: Kovářská, Vodní a Ztracená. Zvláště mnoho ulic bylo ve městě pojmenováno po známých osobnostech, kterých do Kroměříže zavítalo zejména pak v období ústavodárného říšského sněmu v roce 1848 velká spousta.

Koncem 18. století byly ve městě zbudovány domy na následujících náměstích a v ulicích:

Hrubý rynek, náměstí Masarykovo (původně jen rynek), Riegrovo (dříve Koňský rynek), Stojanovo, Milíčovo (kdysi už na Kovářském předměstí, potom Koňský trh) a Sněmovní náměstí; ulice Křížkovského, Jánská (dříve Svatojánská, Jiráskova, od původu města Kovářská), Prusinovského, Sušilova (původně dvě: Prostřední mezi domy z Rynku a Křížová za nynější poštou), Dobrovského (Křížová, potom Křížná), Farní (ulice k Panně Marii), Staňkova (původně Moravská, potom Vodní), Tusarova (odjakživa Ztracená), Pilařova, Maximiliánova, Tylova (kdysi malá Židovna), Moravcova (Židovna). Když byly pobořeny hradby vznikla ulice Šafaříkova.

Příloha 2:

Přehled postavených domů v jednotlivých částech města v průběhu 17. – 19. století

- a) *ve vnitřním městě v ulicích:* Jiráskova, Křížkovského, Maxmiliánova, Prusinovského, Sušilova, Staňkova (původně Moravská, až do r. 1940 ulice Vodní), Tusarova (od prapůvodu Ztracená), Dobrovského, Farní, Šafaříkova (vznikla r. 1880), Tylova (dříve Svatomichalská nebo také Malá židovna), Moravcova, Masarykovo, Riegrovo náměstí a roztroušené domy na periferiích
- b) *na předměstích:* v Příkopech (nejmladší a nejmenší městská čtvrť), Sladovnách – Na Kopečku, vchodu do parku (i bytem zahradníka), Lazenská, Volného, Chobot a Resslerůva, Klofáčova (až do převratu Rudolfova), Jungmannova (původně Malý val), Kovářského předměstí (v novější době Za kovářskou branou), Jungmannova třída (její větší část na Sladovnách), Wilsonova třída, Albertova ulice – přiléhá k veřejné nemocnici, Alšova, Březinova, ulice Svatopluka Čecha, Dvořákova, Dykova, Fügnerova, Havlíčkova, Hejdukova, Kolárova, Kotojedská, Myslbekova,

ulice B. Němcové, Pavlovského, Purkyňova, Rostislavova, Sládkova, Tyršova, Velehradská, Vrchlického, Zeyerova, Žižkova, Milíčovo, Kramářovo, Husovo a Rabínovo náměstí a roztroušené domy na periferiích

c) *v předměstských částech:*

Bělidla – ulice Bartošova, Bílanská, Brandlova, Braunerova, Čelakovského, Demlova, Dolní Zahrady, Horní zahrady, Erbenova, Hlávková, Hulínská, Chelčického, Nadražní, Poděbradova (původní stará Bělidla), Příčná, Račín (roztroušené domky na místech zaniklé osady Račice), Raisova, Skopalíkova, Stoličkova, Štefánikova, Štítného, Tomkova, Veleslavínova, Wolkerova, Rašínovo a Švabinského nábřeží;

Novosady – Divišova třída, Havlíčkova (její větší část je na Kovářském předměstí), dra Jana Kozánka, , Palackého třída, ulice Smetanova, Benešova (původní stará Oskol, do r. 1940 Hl ulice), Betlémská, Blahoslavova (v 17. století Uličky), Kostnická (pod kostnicí zrušeného františkánského hřbitova), Kotojedská (větší část na Kovářském předměstí), Nerudova, Štefánkova třída, Tovačovského třída, Uprkova;

Štěchovice – ulice Doubravského, Třebízského, Palackého třída (největší část na Novosadech), ulice Kojetínská, Koperníkova, Šrámkovo náměstí (část na Novosadech), Kramářovo náměstí (část je na Kovářském předměstí), Husovo a Komenského náměstí, Hliník (původně cihelnou) a roztroušené domy

Příloha 3:

Programy k výstavbě a zvelebování města v letech 1947 - 1985

Výsledky dvouletky (1947 – 1948):

- upraveny parky a zelené plochy, opraveny kasárny,
- postaveny městské činžovní domy, domy a byty navíc vystavěly firmy Magneton, Mertl a cukrovar, staví se sídliště Slovan s 1 768 byty, obchodním domem, restaurací a provozovny služeb, později školou,
- v nemocnici a psychiatrické léčebně postaveny obytné budovy,
- vybudován sokolský stadion s tribunou, provedena úprava letiště,
- na Velkém náměstí otevřena podloubí, obnovují se historické fasády s pamětními deskami, , obnovena zámecká věž a opravuje se radnice.

Mimo plánované programy bylo v letech 1967 – 1972 postaveno sídliště Bělidla na pozemku vzniklém asanováním dosavadní městské čtvrti, nevyhovující již svou kvalitou a stářím budov. V návaznosti na dokončování výstavby Bělidel byly započaty práce na vedlejším sídlišti Oskol, kde vzniklo 1 370 bytů, základní, mateřská škola, restaurace a místo pro služby. Zároveň přibývalo rodinných domů na sídlišti Barbořina I a II.

Výsledky 4. pětiletky (1966 – 1970):

- obnoveno nebo vybudováno 11 km místních komunikací,
- vybudován obchodní dům Slovan, prodejny Jednoty na Plačkově, Pod Barbořinou, rekonstruován hotel Haná,
- na sídlišti Slovan vybudováno 274 bytů, postaveno 102 rodinných domků,
- dokončena hospodářská budova OÚNZ (dnešní stará poliklinika), stavba Domu kultury, postaveno letní kino Panorama, atd.

Výsledky 5. pětiletky (1971 - 1975):

- Pal – Magneton, Plastika, STS a Jihomoravský průmysl masný rekonstruuje budovy a staví nové výrobní haly, Agrostav a Agrochemický podnik staví nové areály,
- postaveno 1367 bytů, navíc v ulicích Vodní, Havlíčkova, Tovačovského, U Sýpek, na Riegrově a Velkém náměstí, na Slovaně, ve Vážanech a příměstských částech postaveny prodejny potravin, textilu, nábytku, drogerie, obuvi, atd.

Výsledky 6. pětiletky (1976 - 1980):

- především změny zdravotní a sociální péče,
- postaveny a modernizovány byty v Oskoli, Bílanech, rodinné domy na Barbořině a ve Vážanech,
- rozšířeny prodejny, rekonstrukce a stavba restaurací, prodejen, administrativních budov, atd.

Výsledky 7. pětiletky (1981 – 1985):

- rekonstrukce a rozšíření n. p. Pal-Magneton,

- zahájení výstavby sídliště Zachar, příprava sídliště rodinných domků Barbořina III,
- výstavba lávky přes Moravu, výstavba areálů a dostavba internátu pro střední školy, rekonstrukce domů za účelem vzdělávání,
- příprava výstavby provozní budovy ČSAD na autobusovém nádraží, zlepšení dopravního průtahu městem, úprava komunikací a veřejného osvětlení, údržba zelených ploch a lesoparku,
- příprava přístavby Domu kultury, výstavba kina na Slovaně, rekreačního střediska Haná, rekonstrukce koupaliště na Sladovnách, zastřešení zimního stadionu, atd.¹⁶

¹⁶ KRŮPA, V. (1985): Kroměříž 1945 – 1985. Kroměříž, MNV v Kroměříži, str. 56 - 68.

TABULKOVÉ PŘÍLOHY

Seznam tabulkových příloh

Tab. 1: Seznam ZSJ města Kroměříže v roce 2001

Tab. 2: Vývoj počtu obyvatel města Kroměříže a jeho částí v letech 1869-2005

Tab. 3: Celkový počet trvale obydlených bytů podle období výstavby

Tab. 4: Počet trvale obydlených bytů v rodinných domech podle období výstavby

Tab. 5: Počet trvale obydlených bytů v bytových domech podle období výstavby

Tab. 6: Počet domů podle období výstavby

Tab. 7: Domovní a bytový fond města Kroměříže v roce 2001

Tab. 8: Věková struktura obyvatel města Kroměříže v roce 1991

Tab. 9: Věková struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Tab. 10: Náboženská struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Tab. 11: Národnostní struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Tab. 12: Ekonomická aktivita obyvatel města Kroměříže v roce 1991

Tab. 13: Ekonomická aktivita obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Tab. 14: Vzdělanostní struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Tab. 1: Seznam ZSJ města Kroměříže v roce 2001

Pořadí	název ZSJ	místní část	název katastru
1.	Bílany	Bílany	Bílany
2.	Drahlov	Drahlov	Drahlov
3.	Hradisko	Hradisko	Hradisko
4.	Kotojedy	Kotojedy	Kotojedy
5.	Kroměříž-historické jádro	Kroměříž	Kroměříž
6.	Podzámecká zahrada	Kroměříž	Kroměříž
7.	Za splavem	Kroměříž	Kroměříž
8.	Štěchovice-Barbořina	Kroměříž	Kroměříž
9.	Barbořina-Vrch	Kroměříž	Kroměříž
10.	Léčebný ústav-Květná zahrada	Kroměříž	Kroměříž
11.	Dvůr Mariánov	Kroměříž	Kroměříž
12.	Plačkov	Kroměříž	Kroměříž
13.	Nemocnice	Kroměříž	Kroměříž
14.	Zachar	Kroměříž	Kroměříž
15.	Slovan I	Kroměříž	Kroměříž
16.	Oskol	Kroměříž	Kroměříž
17.	Hráza	Kroměříž	Kroměříž
18.	Pekelce	Kroměříž	Kroměříž
19.	Horní Zahrady	Kroměříž	Kroměříž
20.	Dolní Zahrady	Kroměříž	Kroměříž
21.	Slovan II	Kroměříž	Kroměříž
22.	Nová Barbořina	Kroměříž	Kroměříž
23.	Kotojedská-stadion	Kroměříž	Kroměříž
24.	Oskolské Zahrady	Kroměříž	Kroměříž
25.	Miňůvky	Postoupky	Miňůvky
26.	Postoupky	Postoupky	Postoupky
27.	Těšnovice	Těšnovice	Těšnovice
28.	Trávnícké Zahrady	Trávník	Trávník
29.	Trávník	Trávník	Trávník
30.	Vážany	Vážany	Vážany
31.	Zlámanka	Zlámanka	Zlámanka

Zdroj: ČSÚ Zlín. Stav k 1.3.2003.

Tab. 2: Vývoj počtu obyvatel města Kroměříže a jeho částí v letech 1869-2005

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
Kroměříž	12 848	15 038	15 897	17 509	20 186	20 767	22 024
1. Bílany	362	391	451	457	422	446	448
2. Drahlov	181	189	199	184	168	191	166
3. Hradisko	273	308	359	360	353	330	350
4. Kotojedy	206	213	205	203	233	217	209
5. Kroměříž	9 918	11 816	12 480	13 935	16 528	17 175	18 546
6. Postoupky	548	554	588	641	665	663	593
7. Těšnovice	449	541	526	549	566	573	554
8. Trávník	451	464	491	515	518	492	494
9. Vážany	203	281	298	364	377	346	343
10. Zlámanka	257	281	300	301	356	334	321

Tab. 2: pokračování

	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Kroměříž	22 782	23 178	24 478	27 835	28 967	29 225
1. Bílany	328	308	296	266	284	292
2. Drahlov	159	183	160	125	95	127
3. Hradisko	304	300	271	234	179	221
4. Kotojedy	145	365	200	122	104	126
5. Kroměříž	19 644	19 727	21 322	24 485	25 542	25 826
6. Postoupky	611	663	638	597	553	558
7. Těšnovice	471	477	452	424	375	412
8. Trávník	424	429	356	380	371	392
9. Vážany	412	468	540	1 014	967	1 128
10. Zlámanka	284	258	243	188	166	143

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005, I. díl, 2006.

Tab. 3: Celkový počet trvale obydlených bytů podle období výstavby

Název ZSJ	trvale obydlené byty											
	do 1919+nezj.		1920 - 1945		1946 - 1970		1971 - 1980		1981 - 1990		1991 - 2001	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bílany	13	13,00	6	6,00	16	16,00	25	25,00	29	29,00	11	11,00
Drahlov	9	20,93	8	18,60	12	27,91	1	2,33	6	13,95	7	16,28
Hradisko	15	19,48	7	9,09	16	20,78	8	10,39	14	18,18	17	22,08
Kotojedy	9	18,37	7	14,29	8	16,33	8	16,33	1	2,04	16	32,65
Kroměříž - historické jádro	280	34,27	122	14,93	179	21,91	121	14,81	59	7,22	56	6,85
Podzámecká zahrada	5	100,00	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0
Za splavem	1	25,00	-	0	1	25,00	2	50,00	-	0	-	0
Stěch.-Barbořina	83	8,38	124	12,51	222	22,40	395	39,86	113	11,40	54	5,45
Barbořina-Vrch	-	0	2	66,67	-	0	-	0	-	0	1	33,33
Léčebný ústav - Květ. zahrada	30	16,85	-	0	8	4,50	44	24,72	95	53,37	1	0,56
Dvůr Mariánov	-	0	-	0	-	0	3	100,00	-	0	-	0
Plačkov	14	7,14	11	5,61	19	9,69	25	12,76	35	17,86	92	46,94
Nemocnice	-	0	2	4,88	11	26,83	26	63,41	1	2,44	1	2,44
Zachar	23	1,46	114	7,22	46	2,91	157	9,94	920	58,26	319	20,20
Slovan I	2	0,14	60	4,27	792	56,37	343	24,41	129	9,18	79	5,62
Oskol	37	1,97	82	4,38	447	23,85	1172	62,54	124	6,62	12	0,64
Hráza	2	13,33	4	26,67	4	26,67	1	6,67	-	0	4	26,67
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	33	13,81	73	30,54	30	12,55	35	14,64	29	12,13	39	16,32
Dolní Zahrady	63	7,15	272	30,87	167	18,96	147	16,69	51	5,79	181	20,54
Slovan II	124	13,14	175	18,54	557	59,00	30	3,18	44	4,66	14	1,48
Nová Barbořina	1	1,14	-	0	-	0	-	0	-	0	87	98,86
Kotoj. - stadion	5	0,99	50	9,88	86	17,00	310	61,26	23	4,55	32	6,32
Oskolské Zahrady	2	18,18	4	36,36	-	0	-	0	1	9,09	4	36,36
Miňůvky	12	16,44	15	20,55	14	19,18	12	16,44	13	17,81	7	9,59
Postoupky	21	17,07	11	8,94	29	23,58	33	26,83	10	8,13	19	15,45
Těšnovice	27	19,71	16	11,68	31	22,63	27	19,71	24	17,52	12	8,76
Trávn. Zahrady	8	32,00	3	12,00	5	20,00	2	8,00	1	4,00	6	24,00
Trávník	14	13,73	18	17,65	20	19,61	25	24,51	13	12,75	12	11,76
Zlámanka	14	22,58	14	22,58	19	30,65	5	8,06	5	8,06	5	8,06
Vážany	11	3,31	22	6,63	67	20,18	170	51,20	27	8,13	35	10,54
Celkem	858	7,87	1222	11,21	2806	25,74	3127	28,68	1767	16,21	1123	10,30

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 2001

Tab. 4: Počet trvale obydlených bytů v rodinných domech podle období výstavby

Název ZSJ	trvale obydlené byty v RD											
	do 1919+nezj.		1920 - 1945		1946 - 1970		1971 - 1980		1981 - 1990		1991 - 2001	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bílany	11	11,22	6	6,12	16	16,33	25	25,52	29	29,59	11	11,22
Drahlov	9	20,93	8	18,60	12	27,91	1	2,33	6	13,95	7	16,28
Hradisko	15	19,48	7	9,09	16	20,78	8	10,39	14	18,18	17	22,08
Kotojedy	9	18,75	7	14,58	8	16,67	8	16,67	1	2,08	15	31,25
Kroměříž - historické jádro	94	36,43	56	21,71	35	13,57	16	6,20	19	7,36	38	14,73
Podzámecká zahrada	5	100,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Za splavem	1	25,00	-	-	1	25,00	2	50,00	-	-	-	-
Štěch.-Barbořina	59	8,36	66	9,35	133	18,84	314	44,48	107	15,16	27	3,82
Barbořina-Vrch	-	-	2	66,67	-	-	-	-	-	-	1	33,33
Léčebný ústav - Květ. zahrada	2	66,67	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33,33
Dvůr Mariánov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plačkov	8	5,52	7	4,83	7	4,83	11	7,59	20	13,79	92	63,45
Nemocnice	-	-	-	-	-	-	3	75,00	1	25,00	-	-
Zachar	23	8,55	113	42,01	34	12,64	62	23,05	19	7,06	18	6,69
Slovan I	2	1,19	58	34,52	49	29,17	19	11,31	12	7,14	28	16,67
Oskol	17	15,45	30	27,27	33	30,00	16	14,55	7	6,36	7	6,36
Hráza	2	13,33	4	26,67	4	26,67	1	6,67	-	-	4	26,67
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	30	15,31	62	31,63	26	13,27	24	12,24	18	9,18	36	18,37
Dolní Zahrady	51	9,26	178	32,30	120	21,78	96	17,42	46	8,35	60	10,89
Slovan II	80	25,32	140	44,30	59	10,71	20	6,33	4	1,27	13	4,11
Nová Barbořina	1	25,00	-	-	-	-	-	-	-	-	3	75,00
Kotoj. - stadion	5	3,36	48	32,21	49	32,89	16	10,74	-	-	31	20,81
Oskolské Zahrady	2	18,18	4	36,36	-	-	-	-	1	9,09	4	36,36
Miňůvky	12	16,90	13	18,31	14	19,72	12	16,90	13	18,31	7	9,86
Postoupky	21	18,42	11	9,65	25	21,93	29	25,44	10	8,77	18	15,79
Těšnovice	25	20,16	16	12,90	31	25,00	16	12,90	24	19,35	12	9,68
Trávn. Zahrady	8	32,00	3	12,00	5	20,00	2	8,00	1	4,00	6	24,00
Trávník	14	14,58	18	18,75	20	20,83	19	19,79	13	13,54	12	12,50
Zlámanka	14	24,14	14	24,14	15	25,86	5	8,62	5	8,62	5	8,62
Vážany	11	3,61	22	7,21	64	20,98	146	47,87	27	8,85	35	11,48
Celkem	531	13,36	893	22,46	776	19,52	871	21,91	397	9,98	508	12,77

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 2001.

Tab. 5: Počet trvale obydlených bytů v bytových domech podle období výstavby

Název ZSJ	trvale obydlené byty v BD											
	do 1919+nezj.		1920 - 1945		1946 - 1970		1971 - 1980		1981 - 1990		1991 - 2001	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bílany	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drahlov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hradisko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kotojedy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kroměříž - historické jádro	160	31,37	61	11,96	140	27,45	102	20,00	38	7,45	9	1,77
Podzámecká zahrada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Za splavem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Štěch.-Barbořina	19	6,91	57	20,73	89	32,36	81	29,45	4	1,46	25	9,09
Barbořina-Vrch	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Léčebný ústav - Květ. zahrada	23	13,53	-	0	8	4,71	44	25,88	95	55,88	-	0
Dvůr Mariánov	-	0	-	0	-	0	3	100,00	-	0	-	0
Plačkov	6	11,76	4	7,84	12	23,53	14	27,45	15	29,41	-	0
Nemocnice	-	0	-	0	11	33,33	22	66,67	-	0	-	0
Zachar	-	0	-	0	12	0,92	95	7,28	897	68,73	301	23,07
Slovan I	-	0	2	0,16	741	60,05	323	26,18	117	9,48	51	4,13
Oskol	20	1,14	52	2,96	414	23,58	1155	65,77	115	6,55	-	0
Hráza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	3	7,15	11	26,19	4	9,52	11	26,19	11	26,19	2	4,76
Dolní Zahrady	8	2,48	93	28,88	46	14,29	51	15,84	5	1,55	119	36,96
Slovan II	43	6,95	29	4,68	497	80,29	10	1,62	40	6,46	-	0
Nová Barbořina	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	84	100,00
Kotoj. - stadion	-	0	2	0,56	37	10,45	293	82,77	22	6,22	-	0
Oskolské Zahrady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Miňůvky	-	0	2	100,00	-	0	-	0	-	0	-	0
Postoupky	-	0	-	0	4	50,00	4	50,00	-	0	-	0
Těšnovice	-	0	-	0	-	0	11	100,00	-	0	-	0
Trávn. Zahrady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trávník	-	0	-	0	-	0	6	100,00	-	0	-	0
Zlámanka	-	0	-	0	4	100,0	-	0	-	0	-	0
Vážany	-	0	-	0	-	0	24	100,00	-	0	-	0
Celkem	282	4,14	313	4,59	2019	29,63	2249	33,02	1359	19,95	591	8,67

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 2001.

Tab. 6: Počet domů podle období výstavby

Název ZSJ	počet vystavěných domů										
	do 1919		1920 - 1945		1946 - 1980		1981 - 1990		1991 - 2001		nejz.
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Bílany	10	10,75	6	6,45	33	35,48	25	26,88	11	11,83	8
Drahlov	9	18,75	7	14,58	12	25,00	6	12,50	7	14,58	7
Hradisko	13	15,66	7	8,43	24	28,92	14	16,87	14	16,87	11
Kotojedy	9	17,31	7	13,46	13	25,00	1	1,92	15	28,85	7
Kroměříž - historické jádro	127	33,16	51	13,32	85	22,19	20	5,22	43	11,23	57
Podzámecká zahrada	3	100,00	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Za splavem	1	11,11	-	0	2	22,22	-	0	-	0	6
Štěch.- Barbořina	51	7,21	55	7,78	441	62,38	103	14,57	28	3,96	29
Barbořina-Vrch	-	0	1	50,00	-	0	-	0	1	50,00	-
Léčebný ústav - Květ. zahrada	17	43,59	-	0	8	20,51	12	30,77	2	5,13	-
Dvůr Mariánov	-	0	-	0	1	100,00	-	0	-	0	-
Plačkov	8	4,76	8	4,76	21	12,50	23	13,69	92	54,76	16
Nemocnice	-	0	1	6,25	8	50,00	1	6,25	5	31,25	1
Zachar	19	5,49	98	28,32	90	26,01	83	23,99	34	9,83	22
Slovan I	-	0	43	15,87	163	60,15	20	7,38	33	12,18	12
Oskol	15	7,39	28	13,79	113	55,67	20	9,85	12	5,91	15
Hráza	2	11,76	3	17,65	4	23,53	-	0	3	17,65	5
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	25	11,16	64	28,57	52	23,21	18	8,04	36	16,07	29
Dolní Zahrady	49	8,28	178	30,07	200	33,78	46	7,77	70	11,82	49
Slovan II	59	16,67	108	30,51	152	42,94	7	1,98	11	3,11	17
Nová Barbořina	1	8,33	-	0	-	0	-	0	4	33,33	7
Kotoj. - stadion	4	2,35	36	21,18	75	44,12	4	2,35	29	17,06	22
Oskolské Zahrady	2	13,33	4	26,67	-	0	1	6,67	4	26,67	4
Miňůvky	12	14,12	13	15,29	23	27,06	13	15,29	6	7,06	18
Postoupky	20	17,09	10	8,55	49	41,88	10	8,55	19	16,24	9
Těšnovice	21	15,33	15	10,95	46	33,58	21	15,33	12	8,76	22
Trávn. Zahrady	8	24,24	3	9,09	7	21,21	1	3,03	6	18,18	8
Trávník	14	14,29	15	15,31	36	36,73	12	12,24	10	10,20	11
Zlámanka	14	19,44	14	19,44	21	29,17	5	6,94	5	6,94	13
Vážany	10	3,46	19	6,57	181	62,63	25	8,65	32	11,07	22
Celkem	523	11,27	794	17,12	1860	40,09	491	10,58	544	11,73	427

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 2001.

Tab. 7: Domovní a bytový fond města Kroměříže v roce 2001

Název ZSJ	Byty			Domy		Hospodařící domácnosti
	celkem	trvale obydlených	z toho v rodinných domech	celkem	trvale obydlených	
Bílany	107	100	98	93	87	106
Drahlov	50	43	43	48	41	48
Hradisko	87	77	77	83	73	87
Kotojedy	56	49	48	52	45	52
Kroměříž-historické jádro	959	817	258	383	331	921
Podzámecká zahrada	5	5	5	3	3	5
Za splavem	10	4	4	9	3	5
Štěchovice-Barbořina	1 049	991	706	707	679	1 099
Barbořina-Vrch	3	3	3	2	2	3
Léčebný ústav-Květná zahrada	182	178	3	39	39	184
Dvůr Mariánov	3	3	-	1	1	3
Plačkov	216	196	145	168	153	210
Nemocnice	45	41	4	16	15	51
Zachar	1 696	1 579	269	346	328	1 680
Slovan I	1 516	1 405	168	271	260	1 508
Oskol	2 102	1 874	110	203	192	2 017
Hráza	20	15	15	17	12	16
Pekelce	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	274	239	196	224	198	262
Dolní Zahrady	944	881	551	592	547	958
Slovan II	1 007	944	316	354	341	1 033
Nová Barbořina	105	88	4	12	5	89
Kotojedská-stadion	554	506	149	170	148	540
Oskolské Zahrady	15	11	11	15	11	11
Miňůvky	94	73	71	85	67	86
Postoupky	131	123	114	117	109	130
Těšnovice	156	137	124	137	119	153
Trávnícké Zahrady	34	25	25	33	25	32
Trávník	114	102	96	98	87	109
Zlámanka	75	62	58	72	59	65
Vážany	354	332	305	289	269	372
celkem	11 963	10 903	3 976	4 639	4 249	11 835

Zdroj: ČSÚ Zlín, SLDB 2001.

Tab. 8: Věková struktura obyvatel města Kroměříže v roce 1991

Název ZSJ	Věková struktura									
	Celkem	z toho ženy	z toho muži	ve věku 0-14 let		ve věku 15-59let		ve věku 60+		Index stáří
				abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Bílany	284	145	139	57	20,07	169	59,51	58	20,42	0,98
Drahlov	95	43	52	16	16,84	50	52,63	29	30,53	0,55
Hradisko	179	99	80	35	19,55	104	58,10	40	22,35	0,88
Kotojedy	104	52	52	18	17,31	61	58,65	25	24,04	0,72
Kroměříž-historické jádro	2626	1438	1188	474	18,05	1397	53,20	755	28,75	0,63
Podzámecká zahrada	14	7	7	5	35,71	6	42,86	3	21,43	1,67
Za splavem	16	9	7	3	18,75	8	50,00	5	31,25	0,60
Stěchovice-Barbořina	2867	1493	1374	580	20,23	1843	64,28	444	15,49	1,31
Barbořina-Vrch	5	2	3	1	20,00	3	60,00	1	20,00	1,00
Léčebný ústav-Květná zahrada	658	334	324	194	29,48	366	55,62	98	14,89	1,98
Dvůr Mariánov	188	98	90	50	26,60	114	60,64	24	12,77	2,08
Plačkov	177	85	92	42	23,73	112	63,28	23	12,99	1,83
Nemocnice	146	79	67	32	21,92	99	67,81	15	10,27	2,13
Zachar	3754	1870	1884	1227	32,69	2232	59,46	295	7,86	4,16
Slovan I	3626	1890	1736	678	18,70	2242	61,83	706	19,47	0,96
Oskol	4348	2421	1927	729	16,77	2676	61,55	943	21,69	0,77
Hráza	37	18	19	8	21,62	16	43,24	13	35,14	0,62
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	545	298	247	92	16,88	316	57,98	137	25,14	0,67
Dolní Zahrady	2147	1104	1043	469	21,84	1213	56,50	465	21,66	1,00
Slovan II	2548	1353	1195	435	17,07	1317	51,69	796	31,24	0,54
Nová Barbořina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kotojedská-stadion	1824	952	872	446	24,45	1129	61,90	249	13,65	1,79
Oskolské Zahrady	16	9	7	5	31,25	8	50,00	3	18,75	1,67
Miňůvky	210	115	95	36	17,14	117	55,71	57	27,14	0,63
Postoupky	343	172	171	72	20,99	212	61,81	59	17,20	1,22
Těšnovice	375	190	185	78	20,80	218	58,13	79	21,07	0,98
Trávnické Zahrady	67	32	35	17	25,37	40	59,70	10	14,93	1,70
Trávník	304	165	139	79	25,99	162	53,29	63	20,72	1,25
Vážany	967	504	463	210	21,72	629	65,05	128	13,24	1,64
Zlámanka	166	87	79	33	19,88	87	52,41	46	27,71	0,72
Celkem	28636	15064	13572	6121	21,38	16946	59,18	5569	19,45	1,18

Zdroj: ČSÚ Zlín, SLDB 1991 .

Tab. 9: Věková struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Název ZSJ	Věková struktura									
	celkem	z toho ženy	z toho muži	ve věku 0 - 14		ve věku 15 - 59		ve věku 60+		Index stáří
				abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Bílany	292	152	140	51	17,5	198	67,8	43	14,7	1,19
Drahlov	127	58	69	25	19,7	79	62,2	23	18,1	1,09
Hradisko	221	118	103	40	18,1	146	66,1	35	15,8	1,14
Kotojedy	126	62	64	20	15,9	81	64,3	25	19,8	0,80
Kroměříž - historické jádro	2201	1151	1050	359	16,3	1422	64,6	416	18,9	0,86
Podzámecká Zahrada	13	7	6	1	7,7	10	76,9	2	15,4	0,50
Za splavem	14	8	6	3	21,4	9	64,3	2	14,3	1,50
Štěch.-Barbořina	2785	1426	1359	357	12,8	1896	68,1	531	19,1	0,67
Barbořina-Vrch	6	4	2	-	-	4	66,7	2	33,3	0
Léčebný ústav - Květ. zahrada	636	346	290	86	13,5	480	75,5	70	11,0	1,23
Dvůr Mariánov	5	3	2	-	-	3	0,6	2	40,0	0
Plačkov	651	337	314	144	22,1	447	68,7	59	9,1	2,44
Nemocnice	272	185	87	13	4,8	205	75,4	54	19,8	0,24
Zachar	4448	2286	2162	1023	22,9	2971	66,8	448	10,2	2,28
Slovan I	4356	1805	1651	418	12,0	2208	63,8	839	24,2	0,50
Oskol	4344	2445	1899	488	11,2	2887	66,5	967	22,3	0,50
Hráza	42	19	23	4	9,5	23	54,8	15	35,7	1,53
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	654	323	331	113	17,3	434	66,4	107	16,3	1,06
Dolní Zahrady	2477	1257	1220	451	18,2	1669	67,4	357	14,4	1,26
Slovan II	2298	1221	1077	283	12,3	1336	58,1	676	29,5	0,42
Nová Barbořina	118	79	39	7	5,9	35	29,7	76	64,4	0,09
Kotoj. - stadion	1375	722	653	147	10,7	1002	72,9	226	16,4	0,65
Oskolské Zahrady	31	11	20	8	25,8	18	58,1	5	16,1	1,60
Miňůvky	216	108	108	43	19,9	133	61,6	40	18,5	1,08
Postoupky	342	166	176	49	14,3	234	68,4	59	17,3	0,83
Těšnovice	412	199	213	76	18,5	253	61,4	83	20,1	0,92
Trávnícké Zahrady	85	42	46	17	20,0	58	68,2	10	11,8	1,70
Trávník	307	158	149	48	15,6	198	64,5	61	19,9	0,79
Vážany	1128	593	535	165	14,6	703	62,3	260	23,1	0,63
Zlámanka	143	67	76	22	15,4	88	61,5	33	23,1	0,67
Celkem	29225	15355	13870	4461	15,26	19230	65,8	5526	18,91	0,81

Zdroj: ČSÚ Zlín, SLDB 2001.

Tab. 10: Náboženská struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Název ZSJ	Náboženská struktura						
	celkem	z toho				bez vyznání	nezjištěno
		Římsko-katolické	Česko-bratr. evangelické	Česko-slov. husitské	Náb. spol. Sv. Jehovovi		
Bílany	136	128	-	2	-	148	8
Drahlov	55	45	-	-	1	65	7
Hradisko	91	81	-	-	-	102	28
Kotojedy	49	44	1	2	-	63	14
Kroměříž-historické jádro	834	713	11	31	6	1 153	214
Podzámecká zahrada	5	5	-	-	-	8	-
Za splavem	1	-	-	-	-	10	3
Štěchovice-Barbořina	1 141	980	21	31	1	1 371	273
Barbořina-Vrch	2	-	-	-	-	4	-
Léčebný ústav-Květná zahrada	225	201	9	-	2	358	53
Dvůr Mariánov	4	-	2	2	-	-	-
Plačkov	210	184	1	4	-	369	72
Nemocnice	63	51	1	-	-	204	5
Zachar	1 168	1 008	13	26	5	2994	286
Slovan I	1 190	1 042	13	34	5	1 996	270
Oskol	1 606	1 391	26	40	16	2 386	352
Hráza	21	18	-	1	-	13	8
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	249	223	4	2	-	344	61
Dolní Zahrady	786	680	6	30	2	1 496	195
Slovan II	815	686	11	31	8	1 279	204
Nová Barbořina	65	54	3	4	-	39	14
Kotoj.-stadion	396	351	7	5	-	870	109
Oskolské Zahrady	5	4	-	1	-	23	3
Miňůvky	86	80	1	-	-	123	7
Postoupky	124	116	-	3	-	217	1
Těšnovice	211	181	-	2	-	176	25
Trávnícké Zahrady	22	19	-	1	-	56	7
Trávník	165	138	2	14	-	138	4
Zlámanka	65	65	-	-	-	78	-
Vážany	486	433	4	9	-	593	49
celkem	10 276	8 921	136	275	46	16676	2 272

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 2001.

Tab. 11: Národnostní struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Název ZSJ	celkem	Národnostní struktura							
		z toho						ostatní	nezjištěno
		česká		moravská		slovenská			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%		
Bílany	292	251	85,96	33	11,30	7	2,40	-	1
Drahlov	127	92	72,44	24	18,90	5	3,94	4	1
Hradisko	221	176	79,64	42	19,00	-	-	1	2
Kotojedy	126	109	86,51	14	11,11	1	0,79	2	-
Kroměříž- historické jádro	2 201	1 810	82,24	261	11,86	37	1,68	14	69
Podzámecká zahrada	13	9	69,23	4	30,77	-	-	-	-
Za Splavem	14	10	71,43	4	28,57	-	-	-	-
Štěchovice- Barbořina	2 785	2 303	82,69	381	13,68	36	1,29	10	38
Barbořina-Vrch	6	6	100,00	-	-	-	-	-	-
Léč. ústav-Květná zahrada	636	515	80,97	70	11,01	4	0,63	2	43
Dvůr Mariánov	5	4	80,00	-	-	-	-	-	1
Plačkov	651	559	85,87	72	11,06	4	0,61	1	14
Nemocnice	272	255	93,75	12	4,41	3	1,10	-	1
Zachar	4 448	3 612	81,21	643	14,46	127	2,86	19	32
Slovan I	3 456	2 799	80,99	503	14,55	70	2,03	22	56
Oskol	4 344	3 602	82,92	550	12,66	61	1,40	15	85
Hráza	42	33	78,57	9	21,43	-	-	-	-
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	654	574	87,77	72	11,07	3	0,46	2	3
Dolní Zahrady	2 477	2 065	83,37	305	12,31	36	1,45	15	46
Slovan II	2 298	1 880	81,81	271	11,79	55	2,39	15	64
Nová Barbořina	118	96	81,36	16	13,56	3	2,54	-	3
Kotojedská- stadion	1 375	1 079	78,47	217	15,78	38	2,76	7	30
Oskolské Zahrady	31	23	74,19	8	25,81	-	-	-	-
Miňůvky	216	160	74,07	53	24,54	2	0,93	-	-
Postoupky	342	278	81,29	58	16,96	2	0,58	-	2
Těšnovice	412	359	87,14	43	10,44	9	2,18	-	1
Trávnícké Zahrady	85	70	82,35	8	9,41	1	1,18	-	1
Trávník	307	234	76,22	61	19,87	6	1,95	-	4
Vážany	1 128	950	84,22	145	12,85	10	0,89	-	-
Zlámanka	143	81	56,64	60	41,96	2	1,40	-	18
Celkem	29225	23994	82,10	3 939	13,48	522	1,79	129	515

Zdroj: ČSÚ Zlín, SLDB 2001.

Tab. 12: Ekonomická aktivita obyvatel města Kroměříže v roce 1991

Název ZSJ	EAO						celkem	ENAO
	primární sektor		sekundární sektor		terciérní sektor			
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
Bílany	29	19,73	54	36,73	64	43,54	147	137
Drahlov	14	31,11	11	24,44	20	44,44	45	50
Hradisko	18	20,45	37	42,06	33	37,50	88	91
Kotojedy	12	21,05	13	22,81	32	56,14	57	47
Kroměříž-historické jádro	89	7,13	347	27,78	813	65,09	1 249	1 377
Podzámecká zahrada	-	0	-	0	6	100,00	6	8
Za splavem	3	33,33	3	33,33	3	33,33	9	7
Stěchovice-Barbořina	142	9,04	444	28,28	984	62,68	1 570	1 297
Barbořina-Vrch	-	0	1	50,00	1	50,00	2	3
Léčebný ústav-Květná zahrada	9	3,00	63	21,00	228	76,00	300	358
Dvůr Mariánov	8	7,55	24	22,64	74	69,81	106	82
Plačkov	4	4,40	24	26,37	63	69,23	91	86
Nemocnice	-	0	5	6,33	74	93,67	79	67
Zachar	112	5,45	670	32,60	1 273	61,95	2 055	1 699
Slovan I	150	7,32	641	31,28	1 258	61,40	2 049	2 049
Oskol	124	5,43	741	32,47	1 417	62,09	2 282	2 066
Hráza	1	6,67	2	13,33	12	80,00	15	22
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	27	9,64	98	35,00	155	55,36	280	265
Dolní Zahrady	84	7,85	371	34,67	615	57,48	1 070	1 077
Slovan II	72	5,93	333	27,43	809	66,63	1 214	1 334
Nová Barbořina	-	-	-	-	-	-	-	-
Kotojedská-stadion	38	3,98	274	28,72	642	67,30	954	870
Oskolské Zahrady	-	0	1	12,50	7	87,50	8	8
Miňůvky	16	16,00	30	30,00	54	54,00	100	110
Postoupky	41	23,43	58	33,14	76	43,43	175	168
Těšnovice	74	35,58	51	24,52	83	39,90	208	167
Trávnícké Zahrady	7	21,88	9	28,12	16	50,00	32	35
Trávník	58	38,16	31	20,39	63	41,45	152	152
Zlámanka	25	30,49	25	30,49	32	39,03	82	84
Vážany	41	7,58	207	38,26	293	54,16	541	426
Celkem	1 198	8,00	4 568	30,52	9 200	61,47	14 966	14 142

Zdroj: ČSÚ Zlín, SLDB 1991.

Tab. 13: Ekonomická aktivita obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Název ZSJ	EAO									ENAO
	primární sektor		sekundární sektor		terciární sektor		ostatní	nezjištěno	celkem	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%				
Bílany	14	9,93	41	29,08	56	39,72	3	27	141	151
Drahlov	4	6,25	17	26,56	34	53,13	2	7	64	63
Hradisko	8	7,41	30	27,78	58	53,70	2	10	108	111
Kotojedy	2	3,03	24	36,36	38	57,58	1	1	66	60
Kroměříž-historické jádro	27	2,46	209	19,02	706	64,24	71	86	1099	1073
Podzámecká zahrada	-	-	2	22,22	2	22,22	5	-	9	4
Za splavem	-	-	1	14,29	5	71,43	1	-	7	7
Štěchovice-Barbořina	64	4,28	289	19,32	965	64,51	71	107	1496	1271
Barbořina-Vrch	-	-	-	-	3	100,00	-	-	3	3
Léčebný ústav-Květná zahrada	7	1,99	59	16,76	238	67,61	22	26	352	283
Dvůr Mariánov	-	-	1	100,00	-	-	-	-	1	4
Plačkov	13	3,80	52	15,20	255	74,56	6	16	342	307
Nemocnice	1	1,30	3	3,90	67	87,01	4	2	77	195
Zachar	45	1,97	550	24,08	1 477	64,67	116	96	2284	2141
Slovan I	41	2,38	431	25,01	1 077	62,51	80	94	1723	1727
Oskol	56	2,47	549	24,21	1 403	61,86	130	130	2268	2043
Hráza	2	13,33	2	13,33	9	60,00	1	1	15	26
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	18	5,33	104	30,77	172	50,89	26	18	338	315
Dolní Zahrady	33	2,57	326	25,35	807	62,75	49	71	1286	1178
Slovan II	29	2,80	203	19,58	661	63,74	62	82	1037	1251
Nová Barbořina	2	13,33	3	20,00	4	26,67	4	2	15	101
Kotojedská-stadion	17	2,14	152	19,14	541	68,14	39	45	794	574
Oskolské Zahrady	-	-	4	25,00	10	63,50	2	-	6	15
Miňůvky	4	3,74	35	32,71	56	52,34	5	7	107	107
Postoupky	26	15,20	47	27,49	82	47,95	7	9	171	171
Těšnovice	25	12,69	57	28,93	82	41,62	5	28	197	215
Trávnícké Zahrady	4	8,51	5	10,64	33	70,21	5	-	47	37
Trávník	22	14,57	36	23,84	81	53,64	4	8	151	156
Zlámanka	5	8,33	23	38,33	28	46,67	3	1	60	83
Vážany	17	3,11	143	26,19	284	52,01	56	46	546	582
Celkem	486	3,28	3 398	22,94	9 234	62,35	782	920	14810	14254

Zdroj: ČSÚ Praha, SLDB 2001.

Tab. 14: Vzdělanostní struktura obyvatel města Kroměříže v roce 2001

Název ZSJ	celkem	Vzdělání										bez vzděl.-tnezi.
		základní a neukončené		učňovské a stř. odborné		úplné střední s maturitou		vyšší odb. a nástavbové		vysokoškolské		
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Bílany	241	49	20,33	112	46,47	53	21,99	6	2,49	19	7,88	2
Drahlov	102	29	28,43	43	42,16	26	25,49	-	-	2	1,96	2
Hradisko	181	41	22,65	86	47,51	40	22,10	6	3,31	6	3,31	2
Kotojedy	106	22	20,75	42	39,62	27	25,47	6	5,66	9	8,49	-
Kroměříž - historické jádro	1 842	391	21,23	629	34,15	470	25,52	96	5,21	212	11,51	44
Podzámecká zahrada	12	4	33,33	4	33,33	3	25,00	-	-	1	8,33	-
Za splavem	11	4	36,36	4	36,36	3	27,27	-	-	-	-	-
Stěch.-Barbořina	2 428	328	13,51	703	28,95	821	33,81	147	6,05	406	16,72	23
Barbořina-Vrch	6	2	33,33	1	16,67	1	16,67	1	16,67	1	16,67	-
Léčebný ústav - Květ. zahrada	550	82	14,91	130	23,64	191	34,73	38	6,91	70	12,73	39
Dvůr Mariánov	5	2	40,00	2	40,00	1	20,00	-	-	-	-	-
Plačkov	507	76	14,99	125	24,65	159	31,36	21	4,14	123	24,26	3
Nemocnice	259	18	6,95	12	4,63	35	13,51	9	3,47	54	20,85	131
Zachar	3 425	666	19,45	973	28,41	1042	30,42	173	5,05	531	15,50	40
Slovan I	3 048	516	16,93	1085	35,60	948	31,10	159	5,22	311	10,20	29
Oskol	3 856	658	17,06	1338	34,70	1140	29,56	216	5,60	451	11,70	53
Hráza	38	12	31,58	17	44,74	6	15,79	-	-	2	5,26	1
Pekelce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Zahrady	541	125	23,11	200	36,97	138	25,51	23	4,25	50	9,24	5
Dolní Zahrady	2 026	354	17,47	721	35,59	598	29,52	108	5,33	216	10,66	29
Slovan II	2 015	345	17,12	604	29,98	619	30,72	114	5,66	310	15,38	23
Nová Barbořina	111	40	36,04	35	31,53	21	18,92	3	2,70	7	6,31	5
Kotoj. - stadion	1 228	213	17,35	364	29,64	385	31,35	78	6,35	177	14,41	11
Oskolské Zahrady	23	4	17,39	10	43,48	2	8,70	1	4,35	6	26,09	-
Miňůvky	173	40	23,12	77	44,51	41	23,70	6	3,47	8	4,62	1
Postoupky	293	58	19,80	143	48,81	63	21,50	14	4,78	8	2,73	7
Těšnovice	336	89	26,49	140	41,67	80	23,81	14	4,17	10	2,98	3
Trávn. Zahrady	68	12	17,65	38	55,88	13	19,12	1	1,47	4	5,88	-
Trávník	259	64	24,71	108	41,70	58	22,39	13	5,02	13	5,02	3
Zlámanka	121	35	28,93	61	50,41	21	17,36	2	1,65	2	1,65	-
Vážany	963	205	21,29	405	42,06	249	25,86	30	3,12	65	6,75	9
Celkem	24 774	4 484	22,01	8 212	35,28	7 254	23,49	1 285	3,94	3 074	9,26	465

Zdroj: ČSÚ Zlín, SLDB 2001.

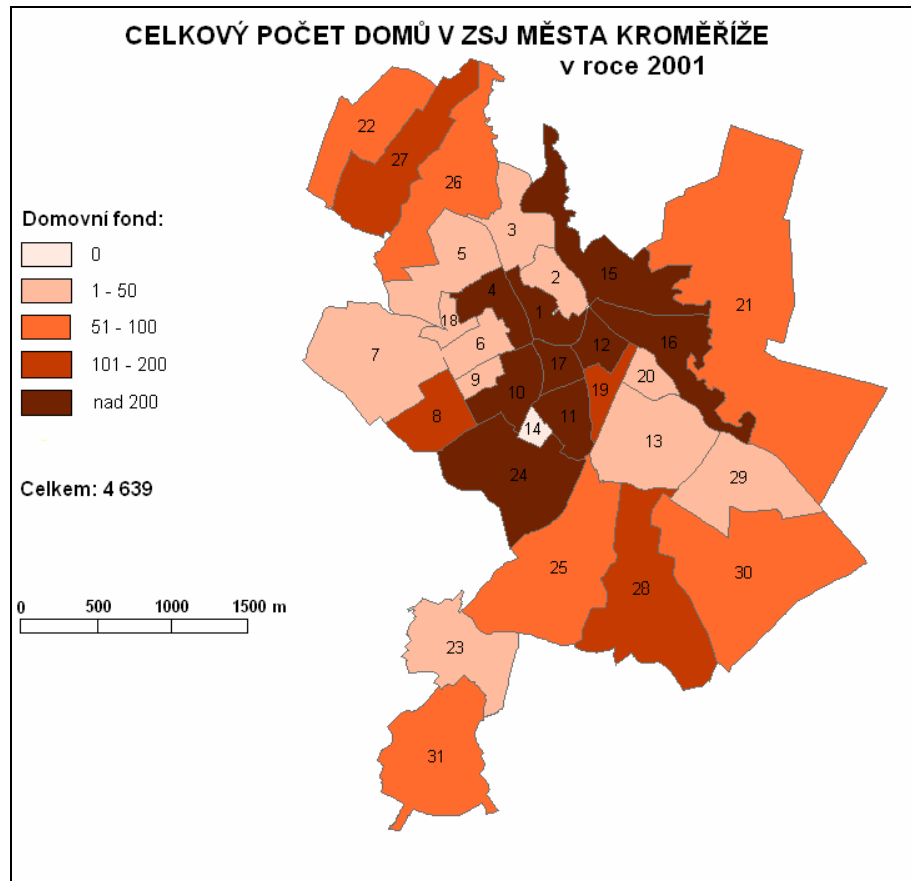
MAPOVÉ PŘÍLOHY

Seznam mapových příloh

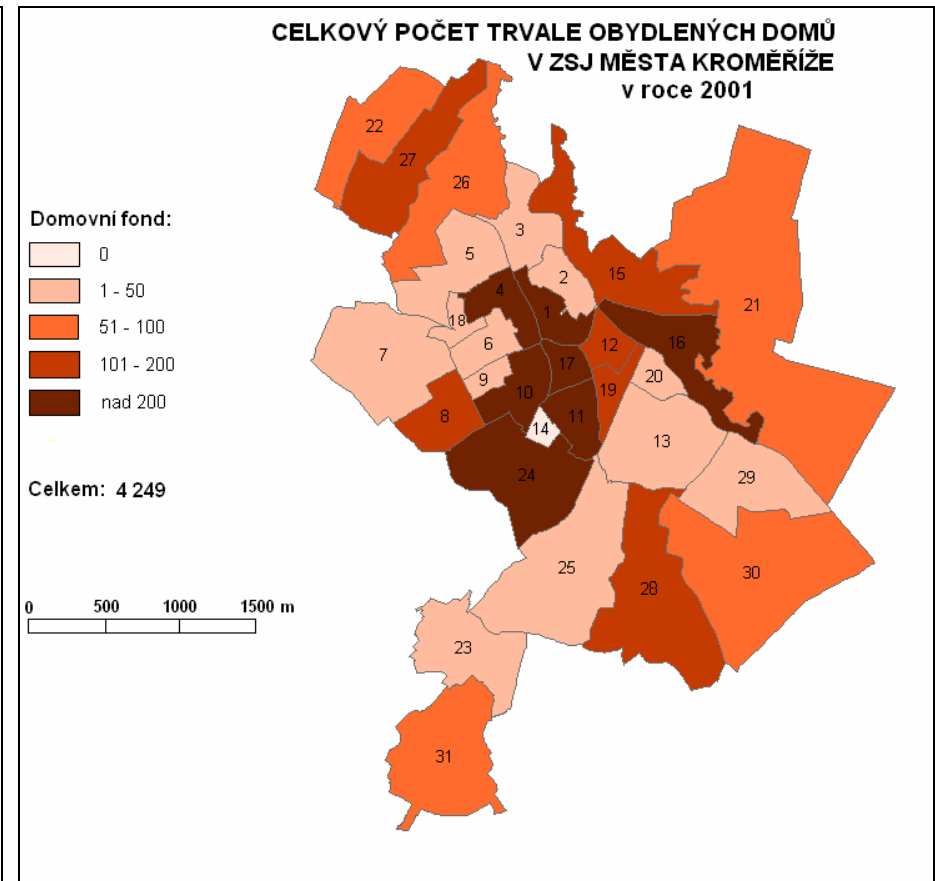
- Obr. 1: Celkový počet domů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 2: Celkový počet trvale obydlených domů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 3: Celkový počet bytů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 4: Celkový počet trvale obydlených bytů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 5: Podíl trvale obydlených bytů postavených do roku 1919 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 6: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1920 – 1945 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 7: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1946 – 1970 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 8: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1971 – 1980 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 9: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1981 – 1990 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 10: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1991 – 2001 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 11: Celkový počet trvale obydlených bytů v rodinných domech v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 12: Celkový počet trvale obydlených bytů v bytových domech v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 13: Podíl domů postavených do roku 1919 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 14: Podíl domů postavených v letech 1920 – 1945 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 15: Podíl domů postavených v letech 1946 – 1980 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 16: Podíl domů postavených v letech 1981 – 1990 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 17: Podíl domů postavených v letech 1991 – 2001 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 18: Celkový počet obyvatel v ZSJ města Kroměříže v roce 1991
- Obr. 19: Celkový počet obyvatel v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 20: Podíl obyvatel v předproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže v roce 1991

- Obr. 21: Podíl obyvatel v předproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 22: Podíl obyvatel v poproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže v roce 1991
- Obr. 23: Podíl obyvatel v poproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 24: Věkový index obyvatelstva v ZSJ města Kroměříž v roce 1991
- Obr. 25: Věkový index obyvatelstva města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 26: Podíl věřících obyvatel města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 27: Podíl nevěřících obyvatel města Kroměříže v roce 1991
- Obr. 28: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v ZSJ města Kroměříže
v roce 2001
- Obr. 29: Podíl EAO v primárním sektoru v ZSJ města Kroměříže v roce 1991
- Obr. 30: Podíl EAO v primárním sektoru v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 31: Podíl EAO v sekundárním sektoru v ZSJ města Kroměříže v roce 1991
- Obr. 32: Podíl EAO v sekundárním sektoru v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 33: Podíl EAO v terciérním sektoru v ZSJ města Kroměříže v roce 1991
- Obr. 34: Podíl EAO v terciérním sektoru v ZSJ města Kroměříže v roce 2001
- Obr. 35: Vývoj prostorové struktury města Kroměříže do roku 2006
- Obr. 36: Členění města Kroměříže na sektory v roce 2006

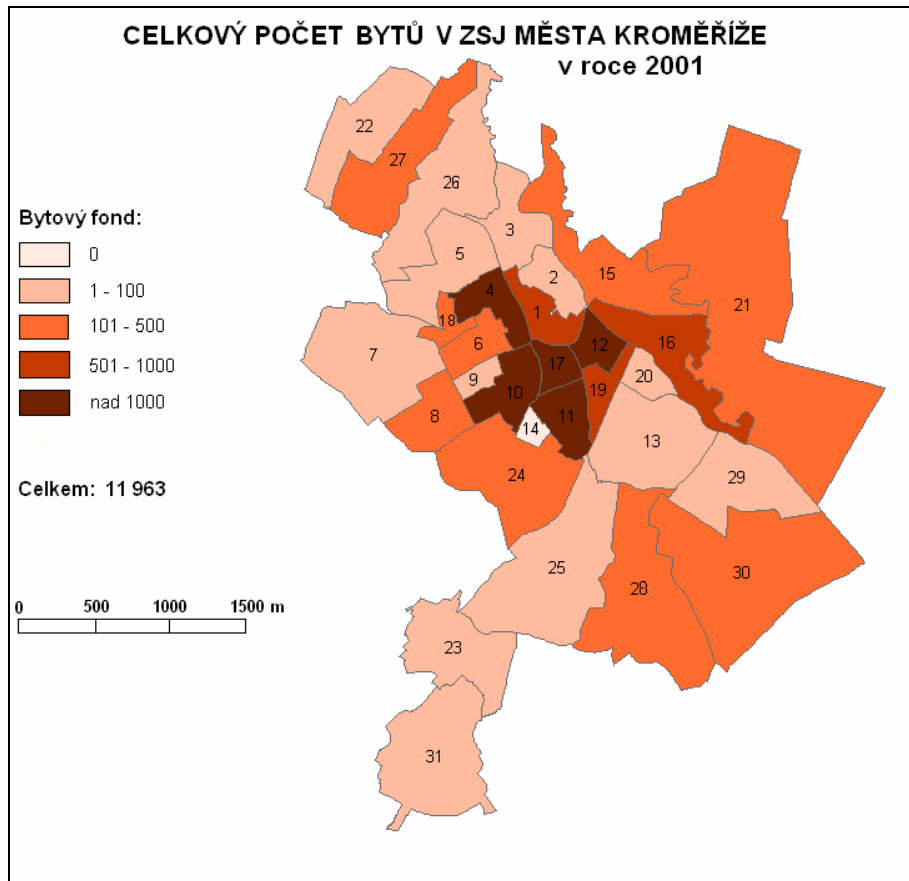
Obr. 1: Celkový počet domů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

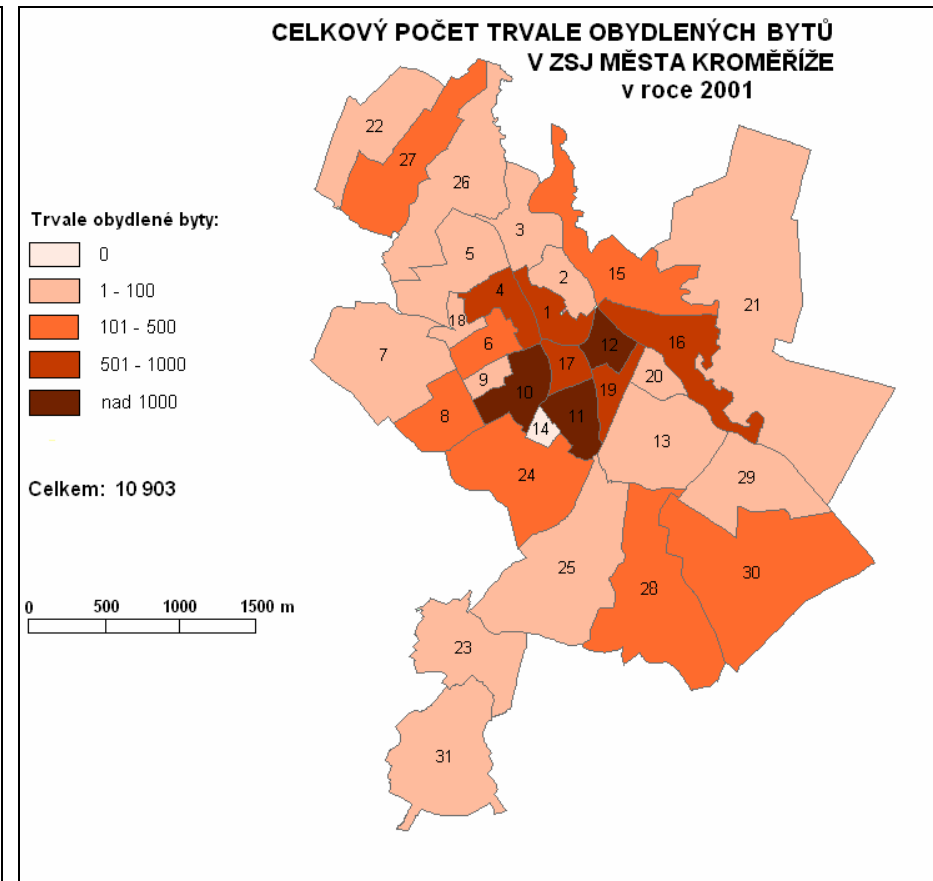
Obr. 2: Celkový počet trvale obydlených domů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

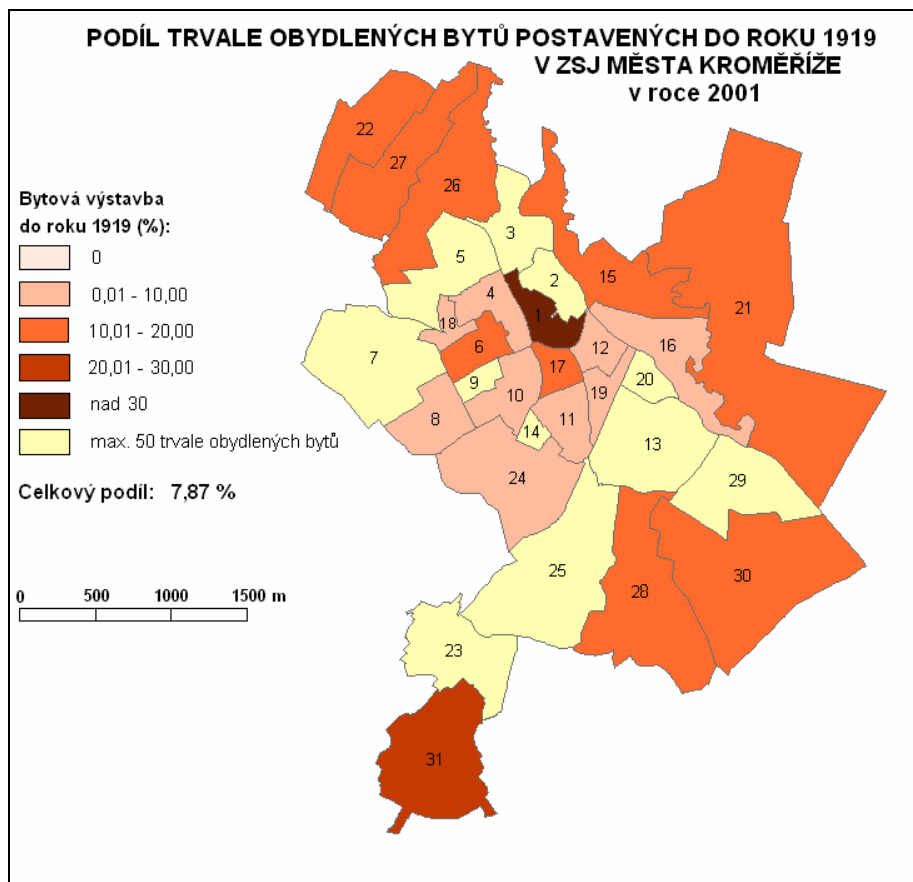
Obr. 3: Celkový počet bytů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

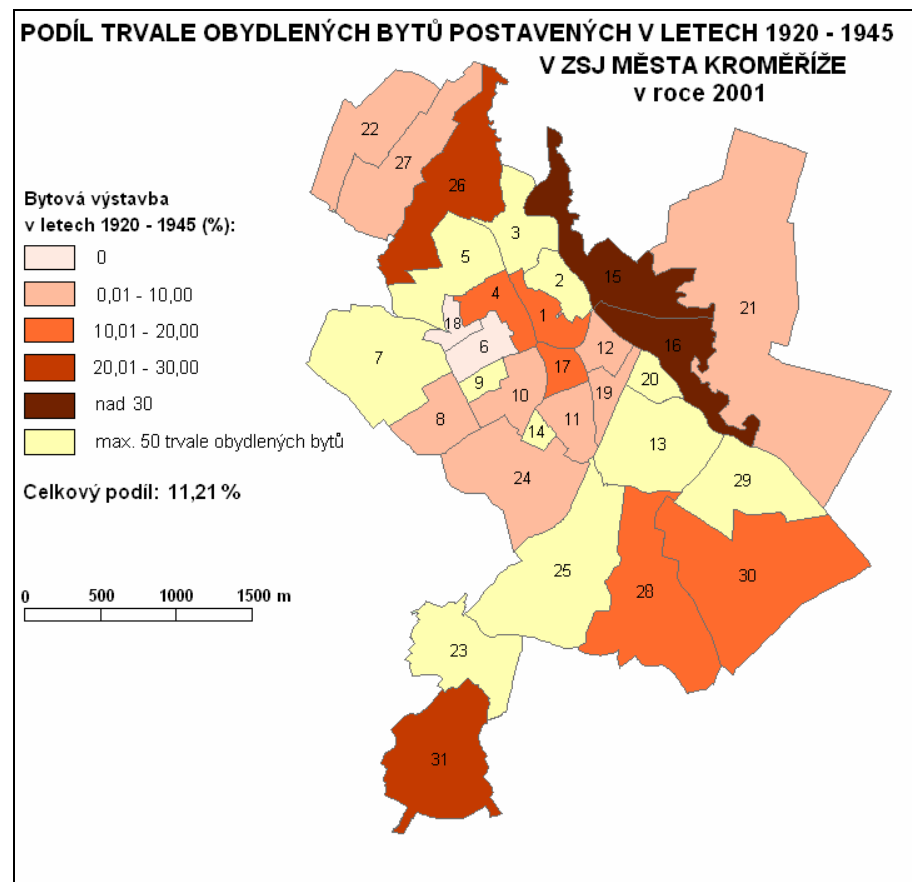
Obr. 4: Celkový počet trvale obydlených bytů v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

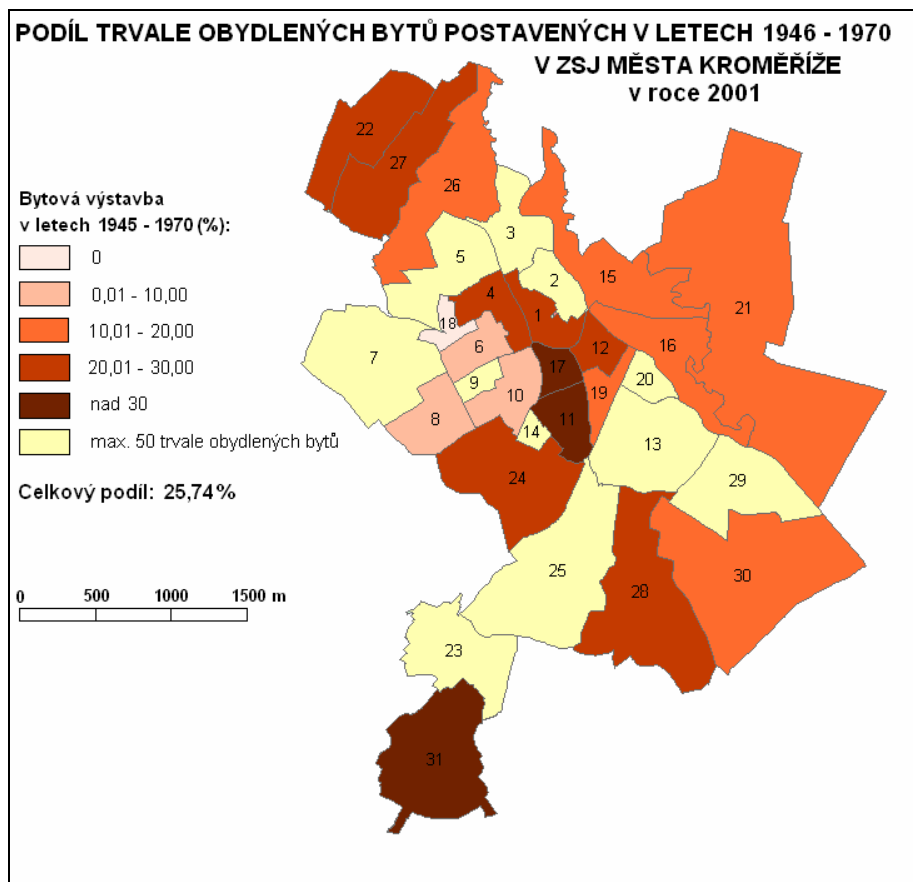
Obr. 5: Podíl trvale obydlených bytů postavených do roku 1919 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

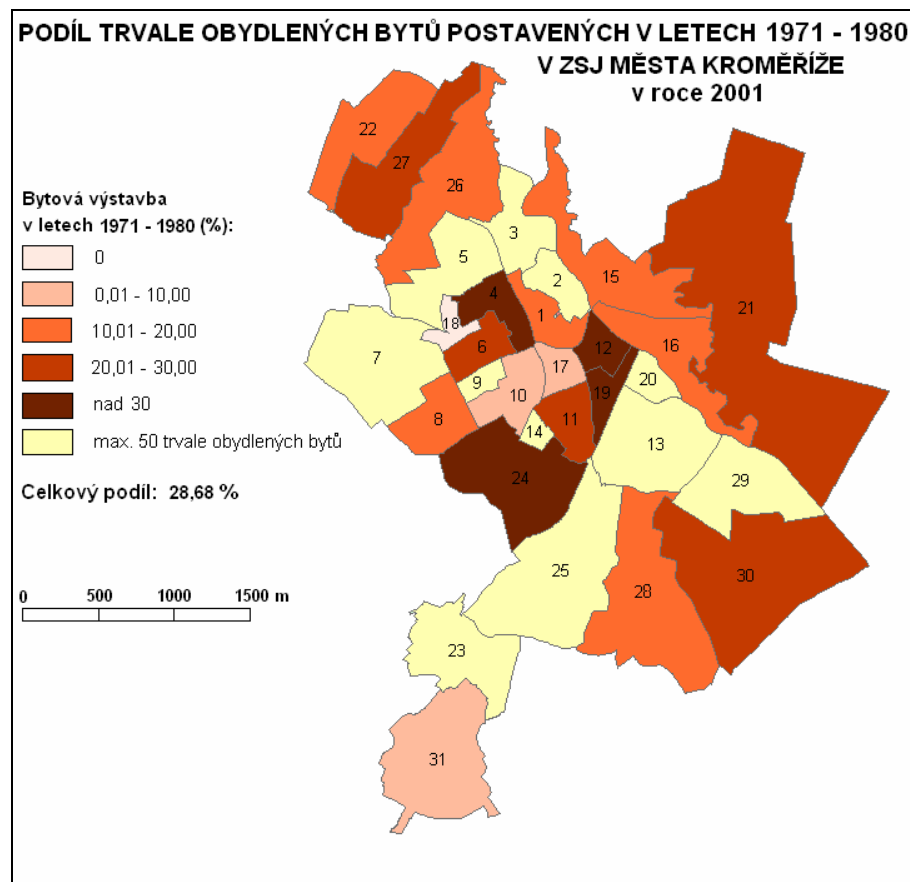
Obr. 6: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1920 – 1945 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

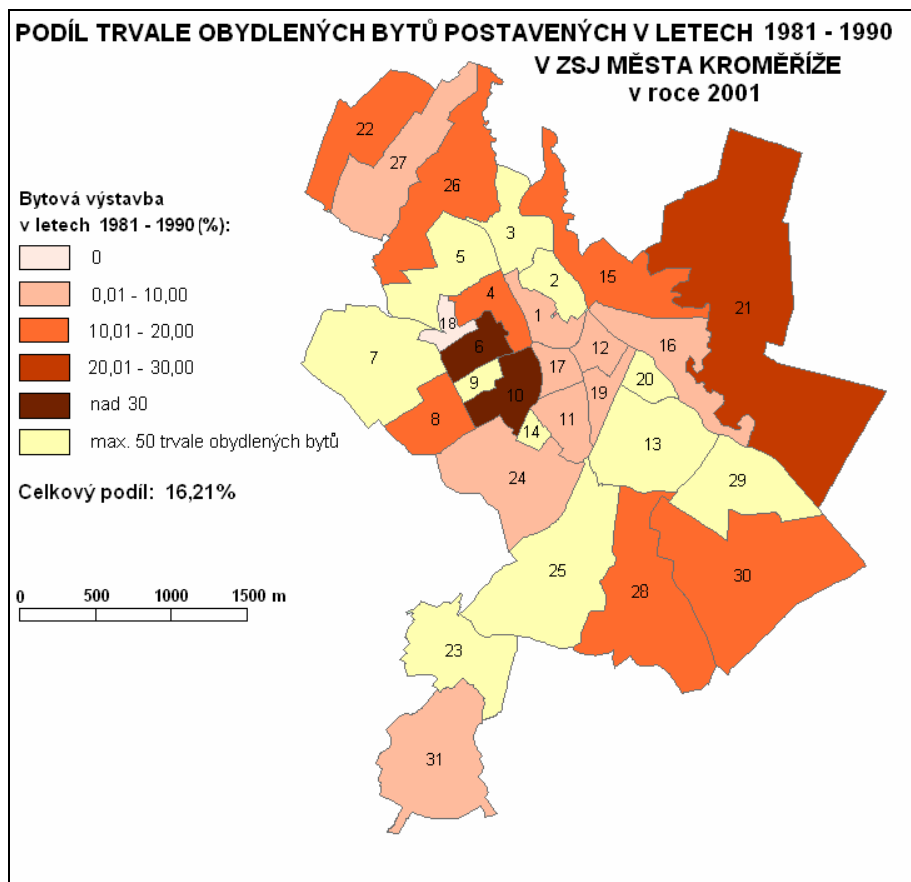
Obr. 7: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1946 – 1970 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

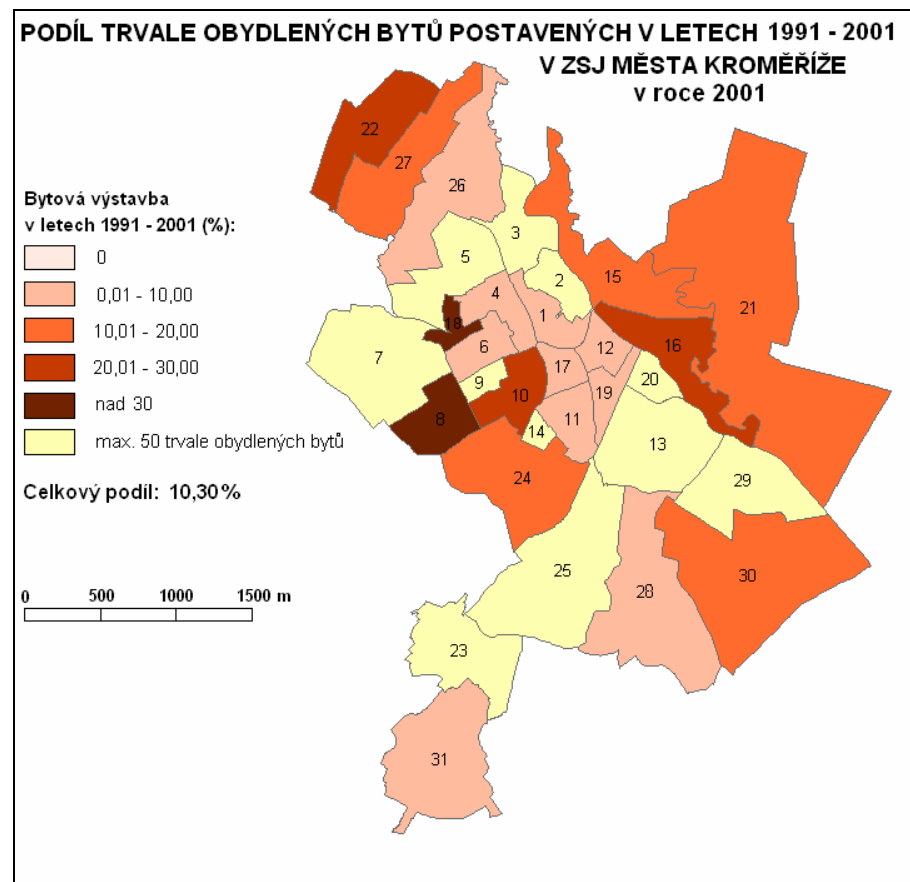
Obr. 8: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1971 - 1980 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

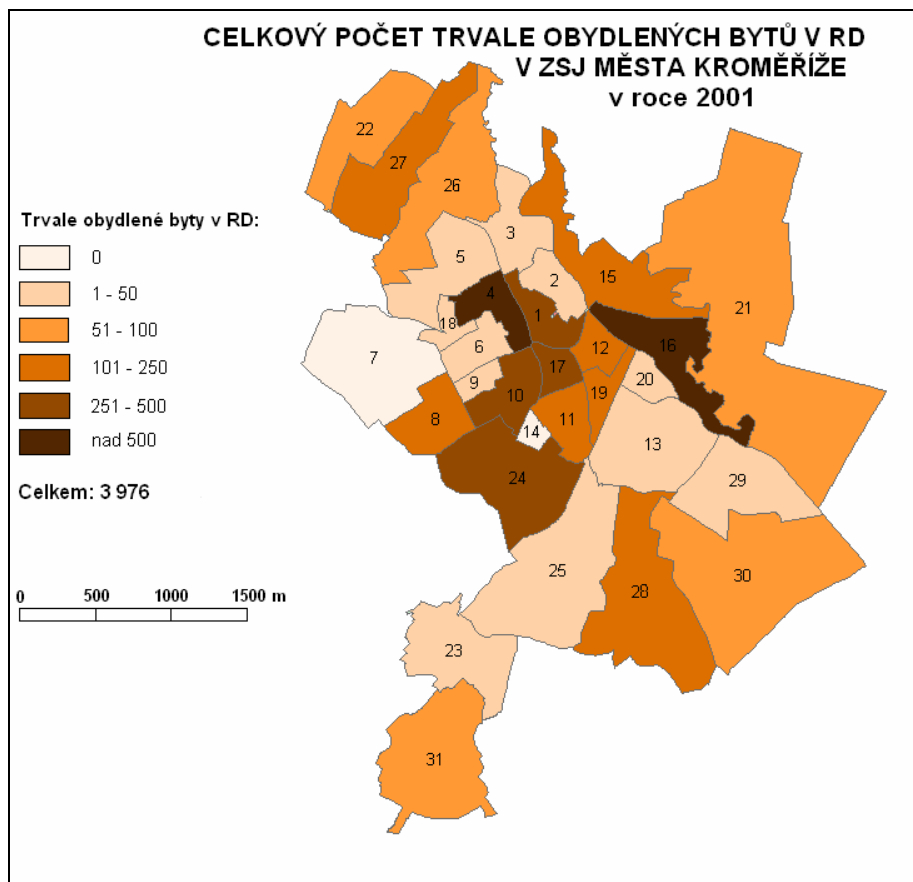
Obr. 9: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1981 - 1990 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

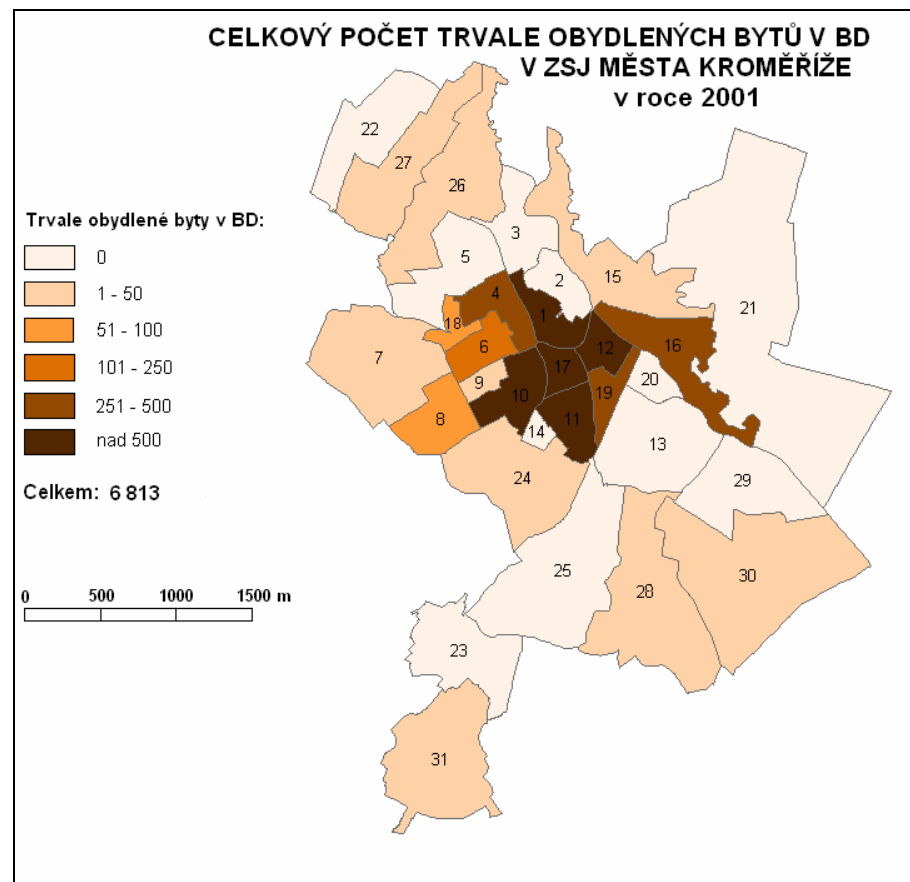
Obr. 10: Podíl trvale obydlených bytů postavených v letech 1991 - 2001 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

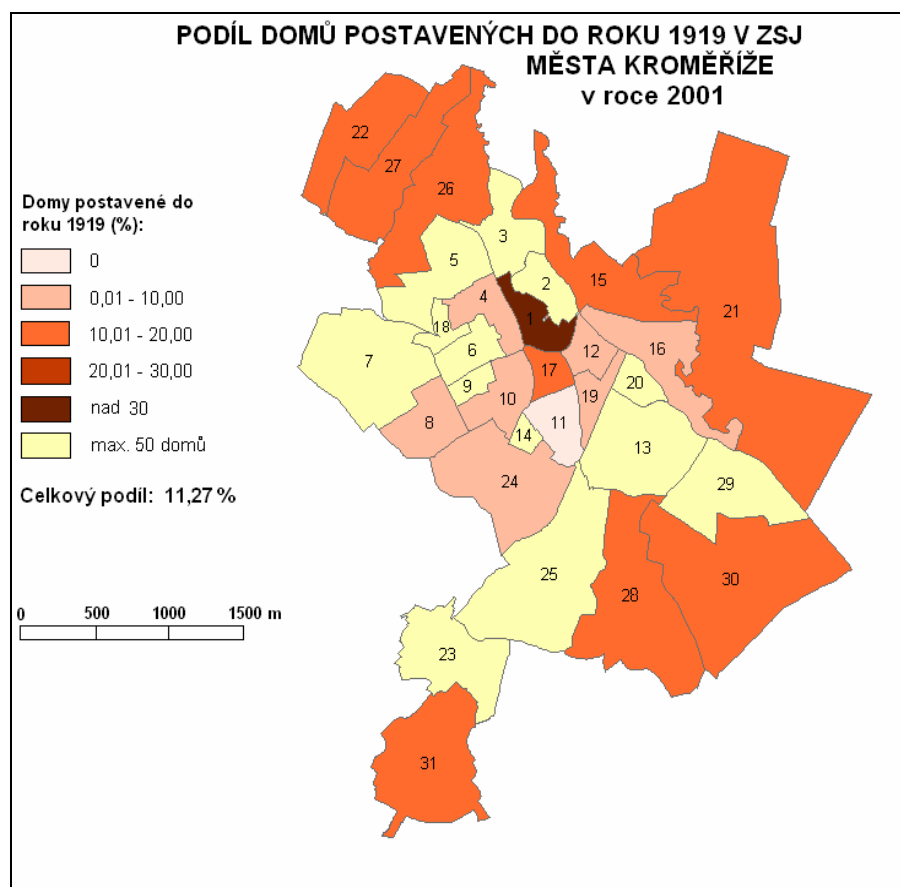
Obr. 11: Celkový počet trvale obydlených bytů v rodinných domech v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

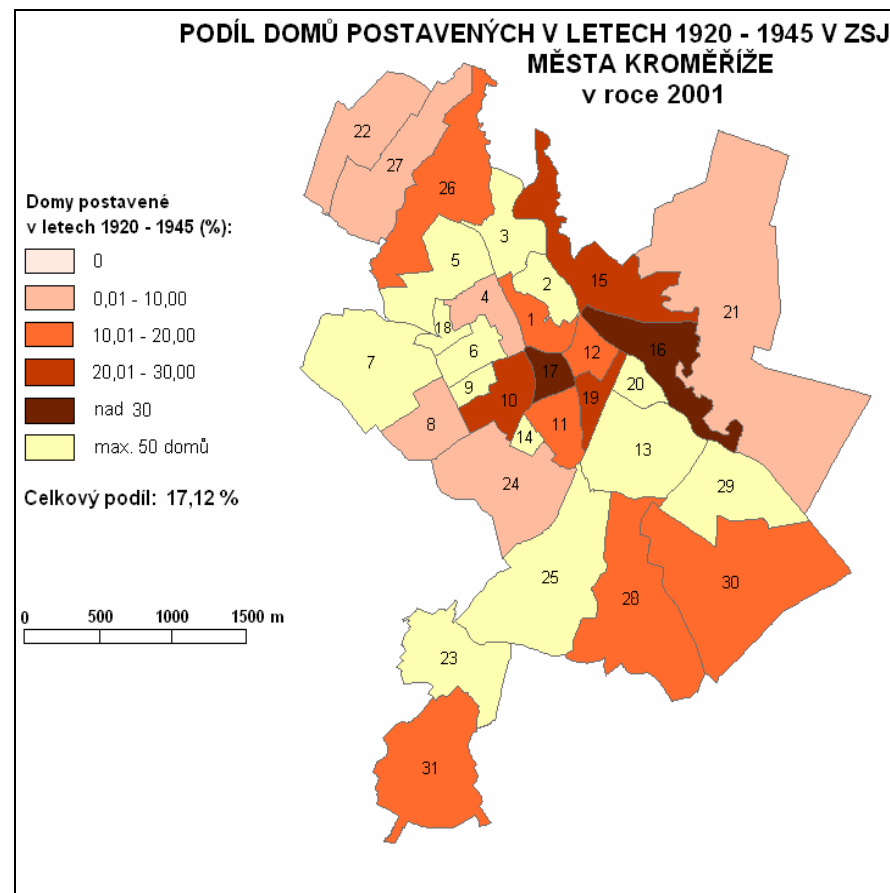
Obr. 12: Celkový počet trvale obydlených bytů v bytových domech v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

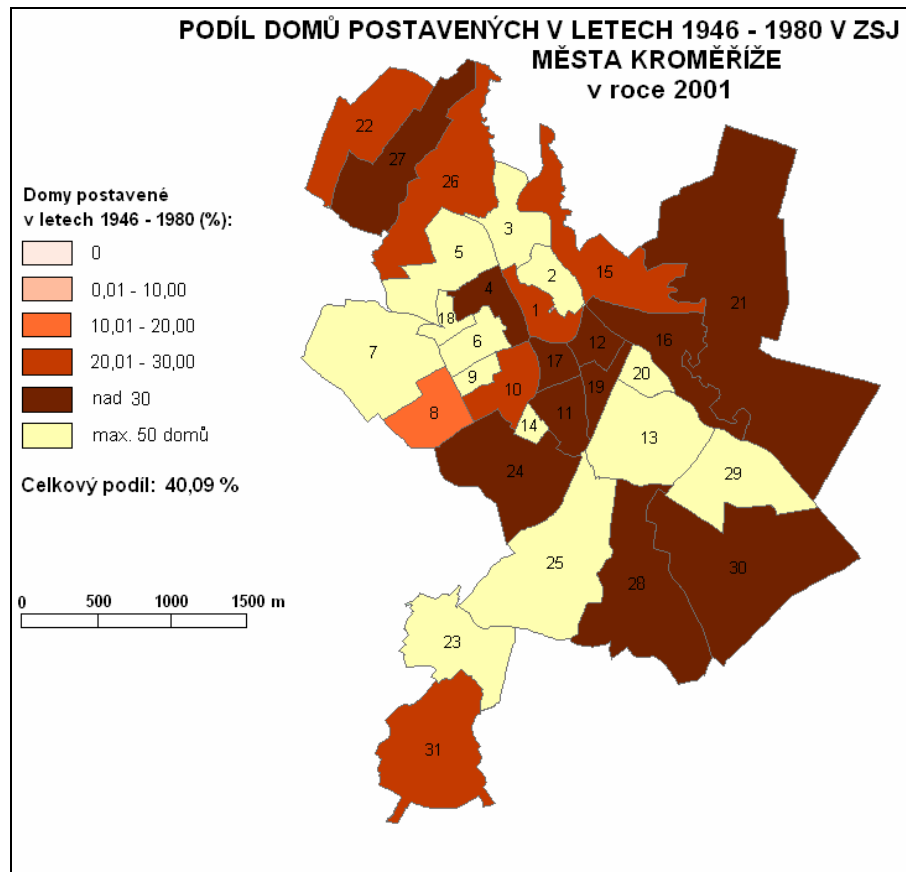
Obr. 13: Podíl domů postavených do roku 1919 v ZSJ města Kroměříže
v roce 2001

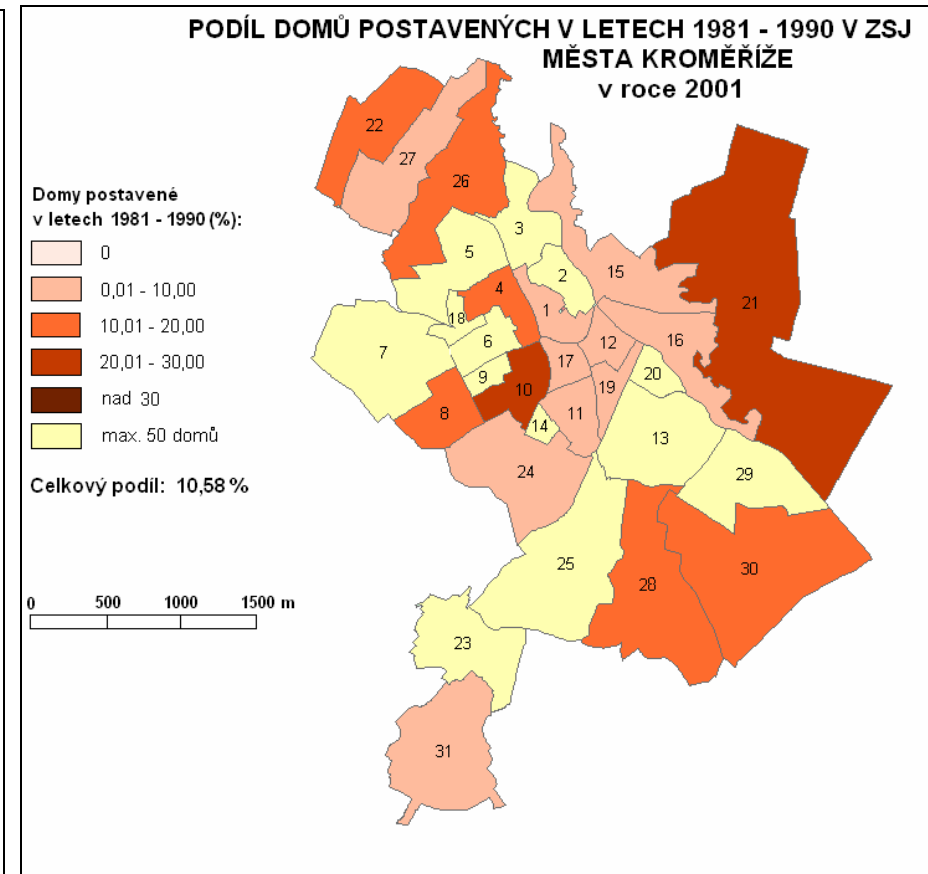
Obr. 14: Podíl domů postavených v letech 1920 – 1945 v ZSJ
města Kroměříže v roce 2001

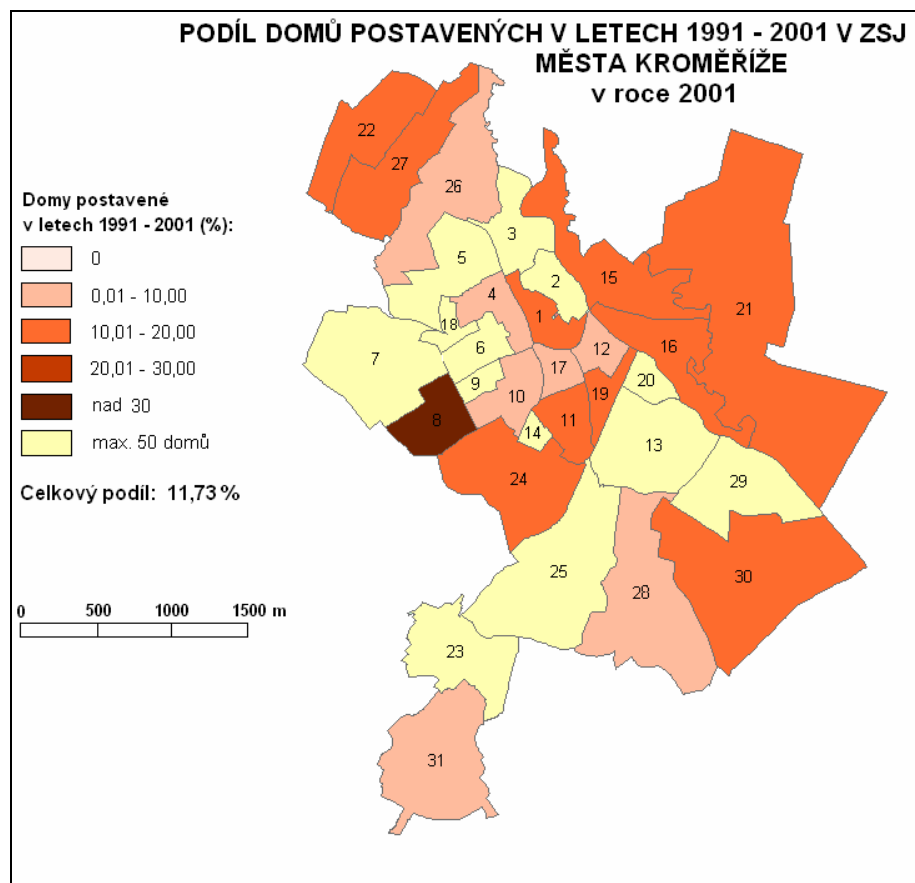
Obr. 15: Podíl domů postavených v letech 1946 – 1980 v ZSJ
města Kroměříže v roce 2001

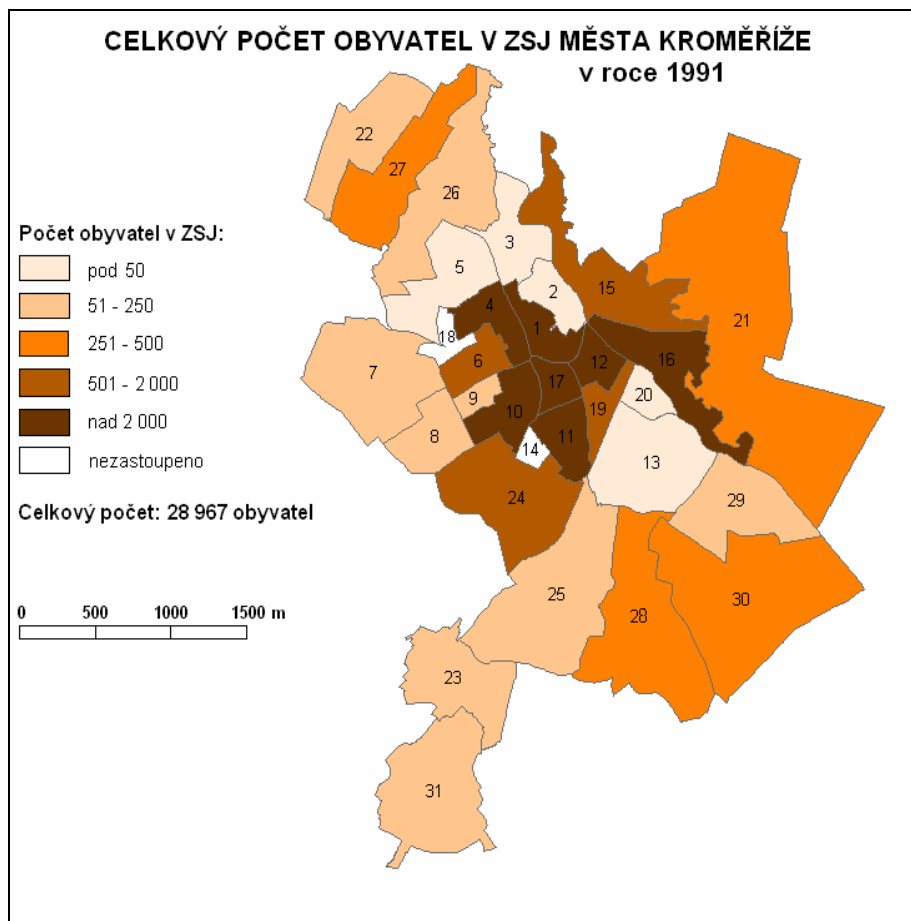
Obr. 16: Podíl domů postavených v letech 1981 – 1990 v ZSJ
města Kroměříže v roce 2001

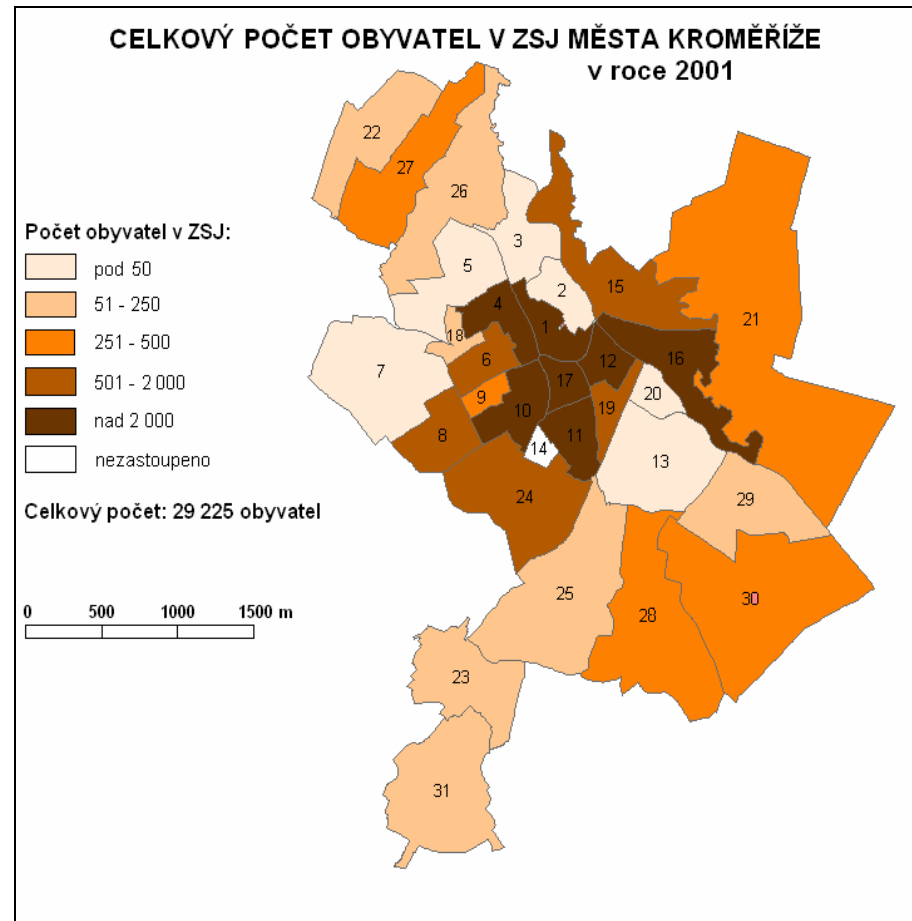
Obr. 17: Podíl domů postavených v letech 1991 – 2001 v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

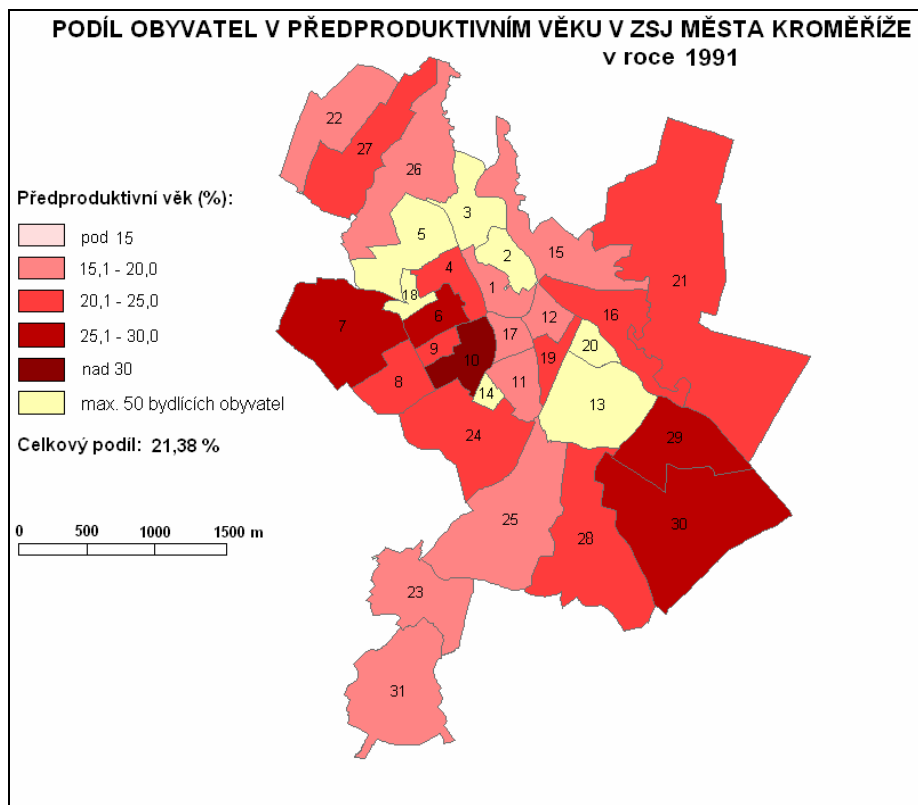
Obr. 18: Celkový počet obyvatel v ZSJ města Kroměříže v roce 1991

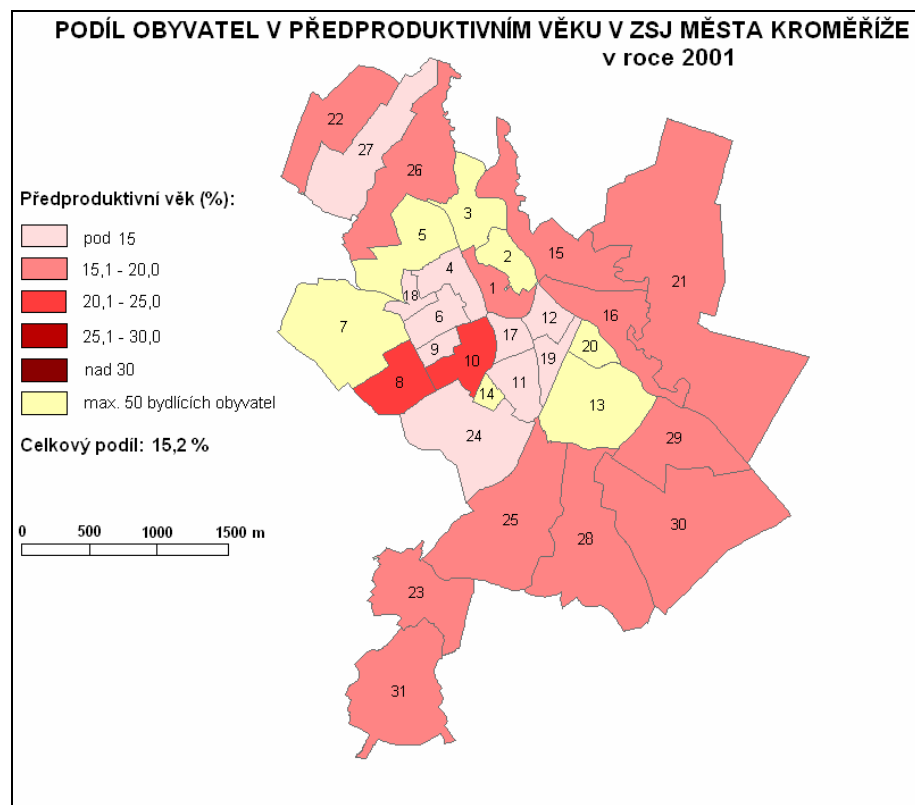
Obr. 19: Celkový počet obyvatel v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

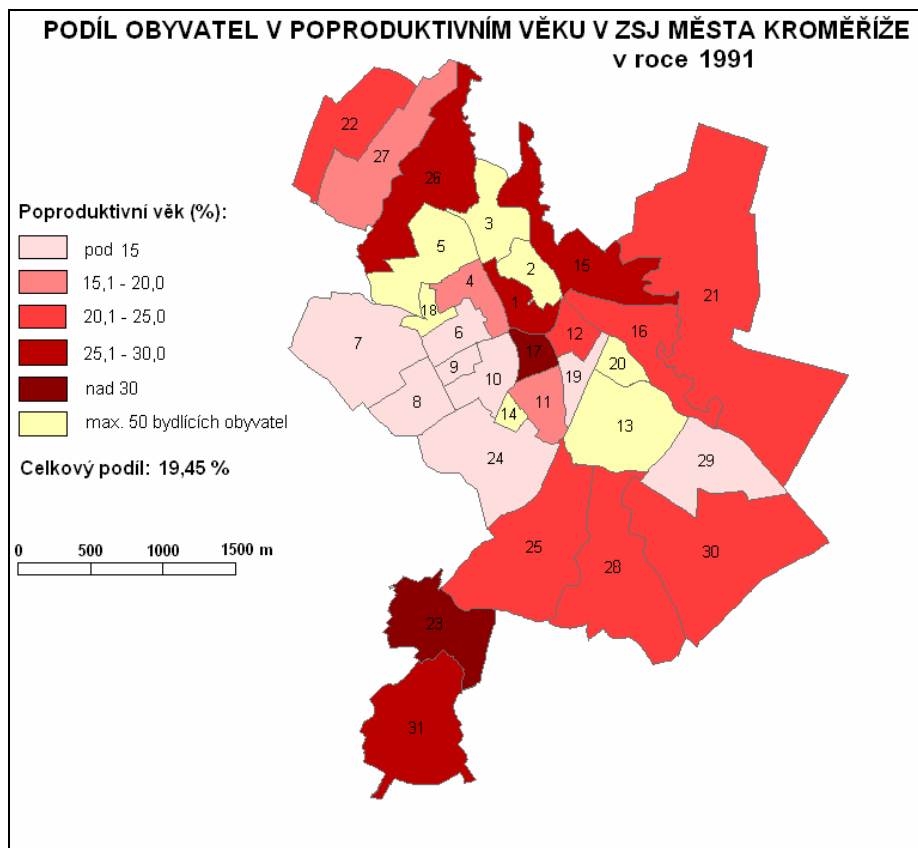
Obr. 20: Podíl obyvatel v předproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže
v roce 1991

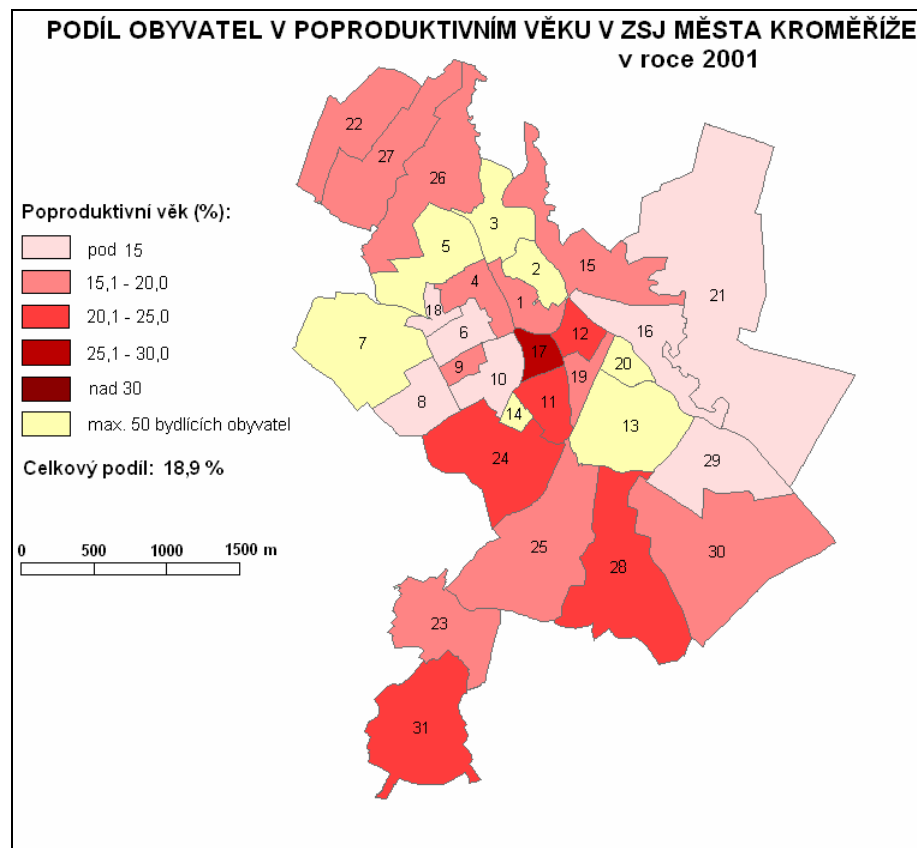
Obr. 21: Podíl obyvatel v předproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže
v roce 2001

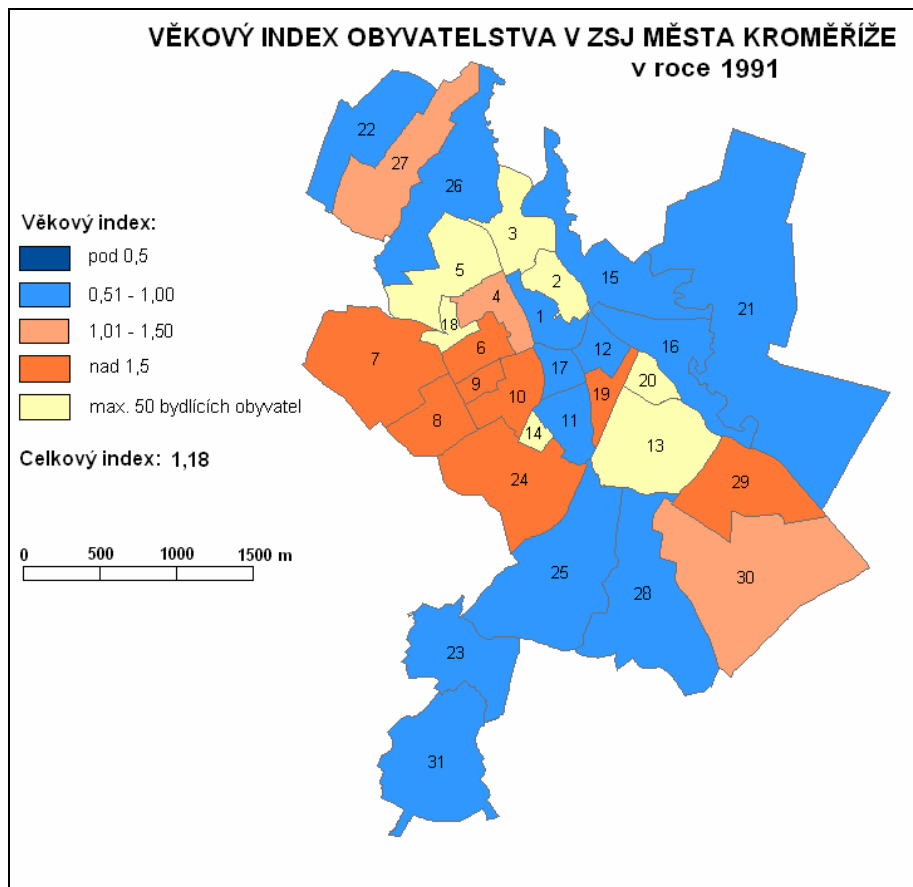
Obr. 22: Podíl obyvatel v poproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže
v roce 1991

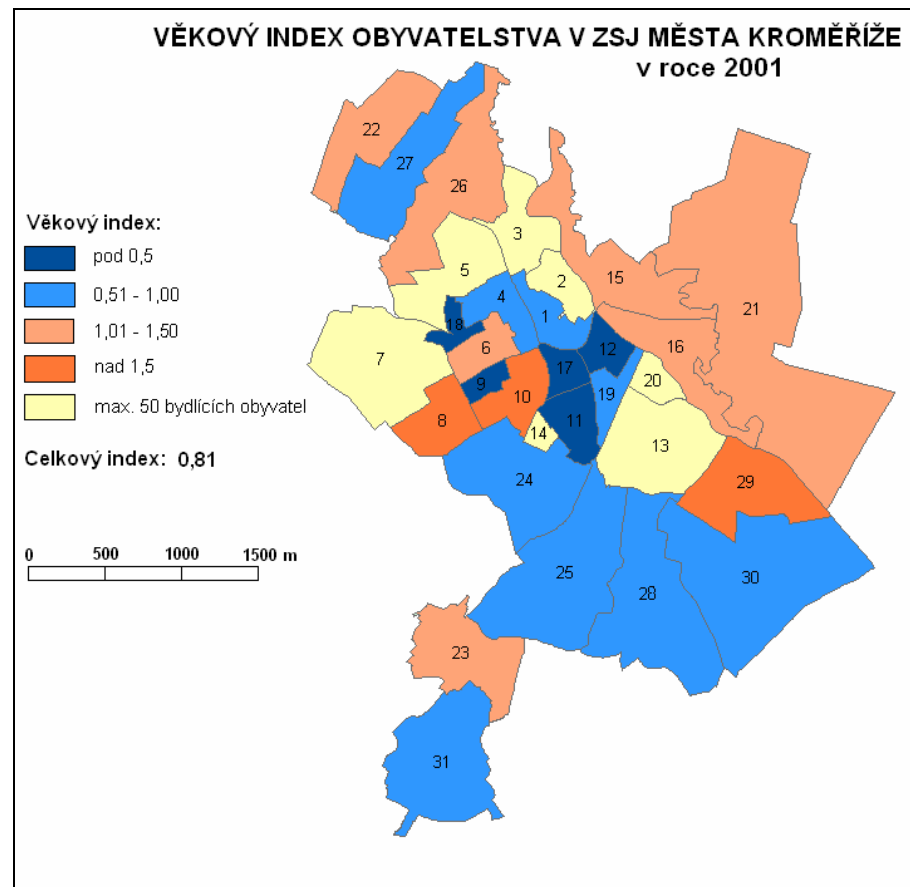
Obr. 23: Podíl obyvatel v poproduktivním věku v ZSJ města Kroměříže
v roce 2001

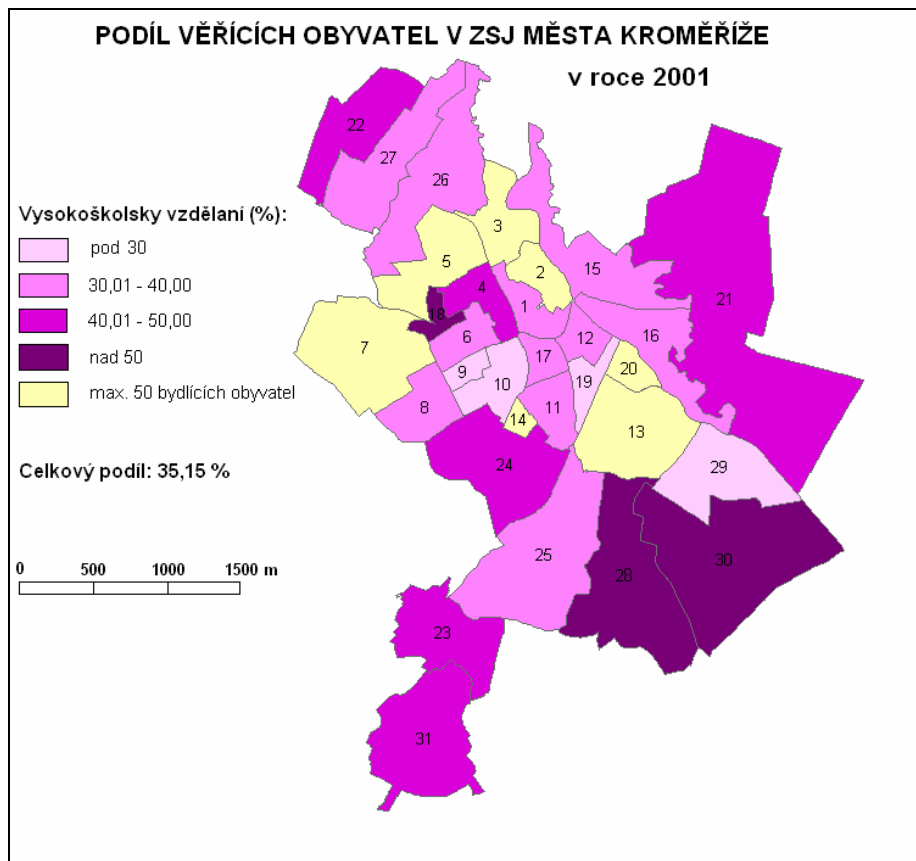
Obr. 24: Věkový index obyvatelstva v ZSJ města Kroměříž v roce 1991

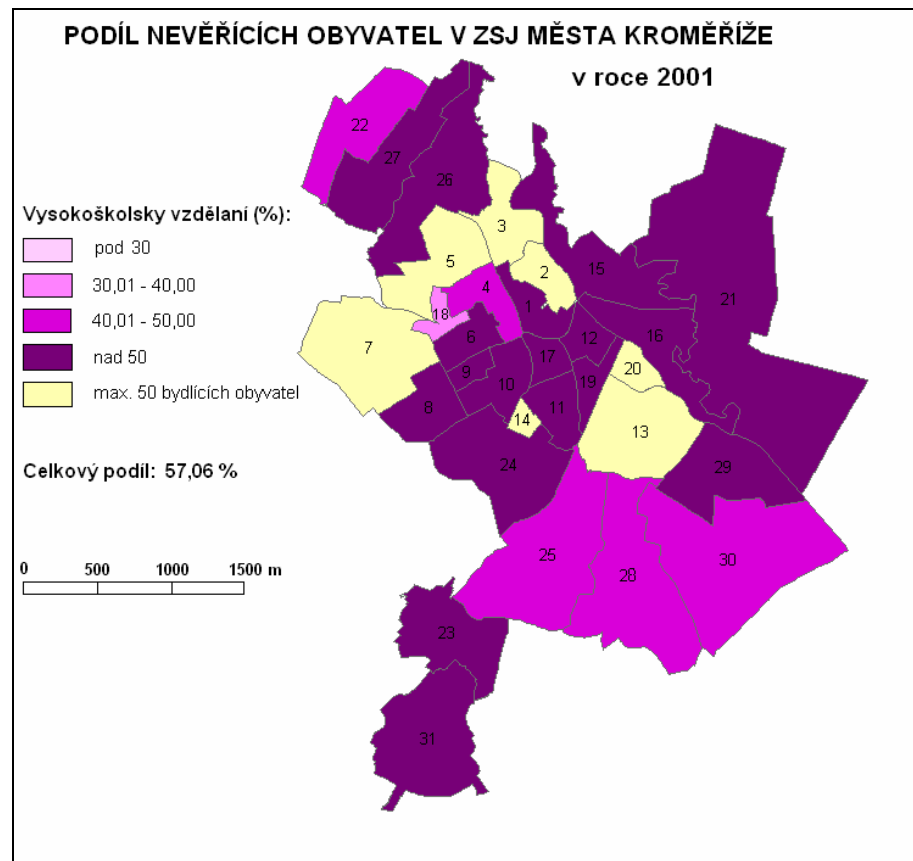
Obr. 25: Věkový index obyvatelstva města Kroměříže v roce 2001

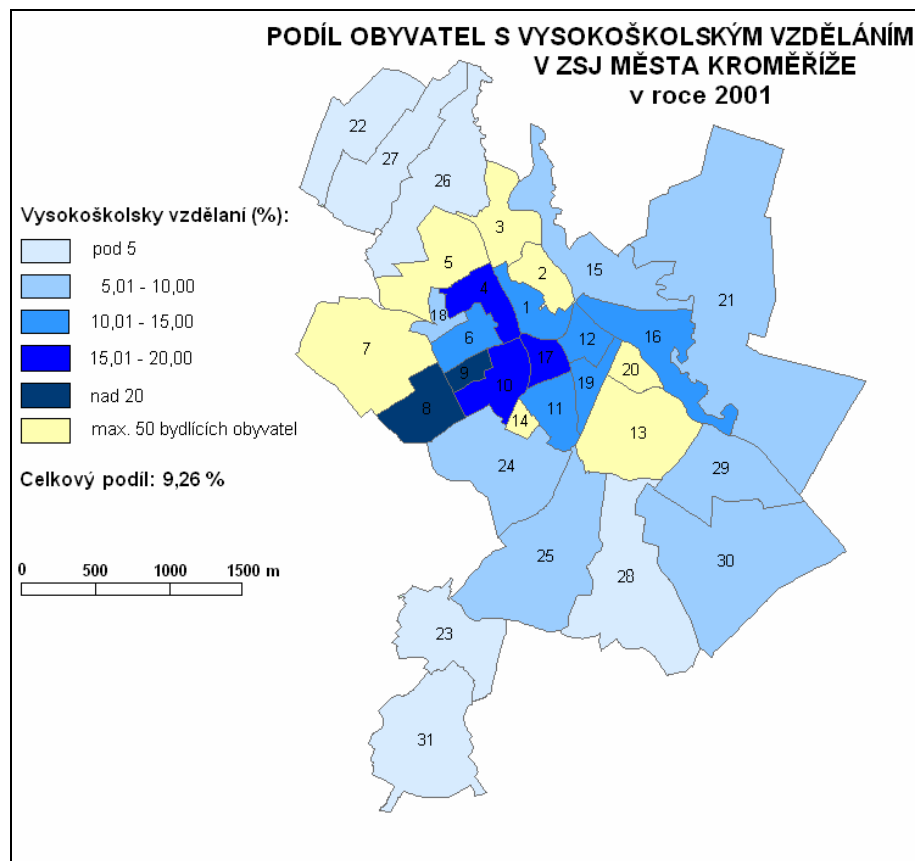
Obr. 26: Podíl věřících obyvatel města Kroměříže v roce 2001

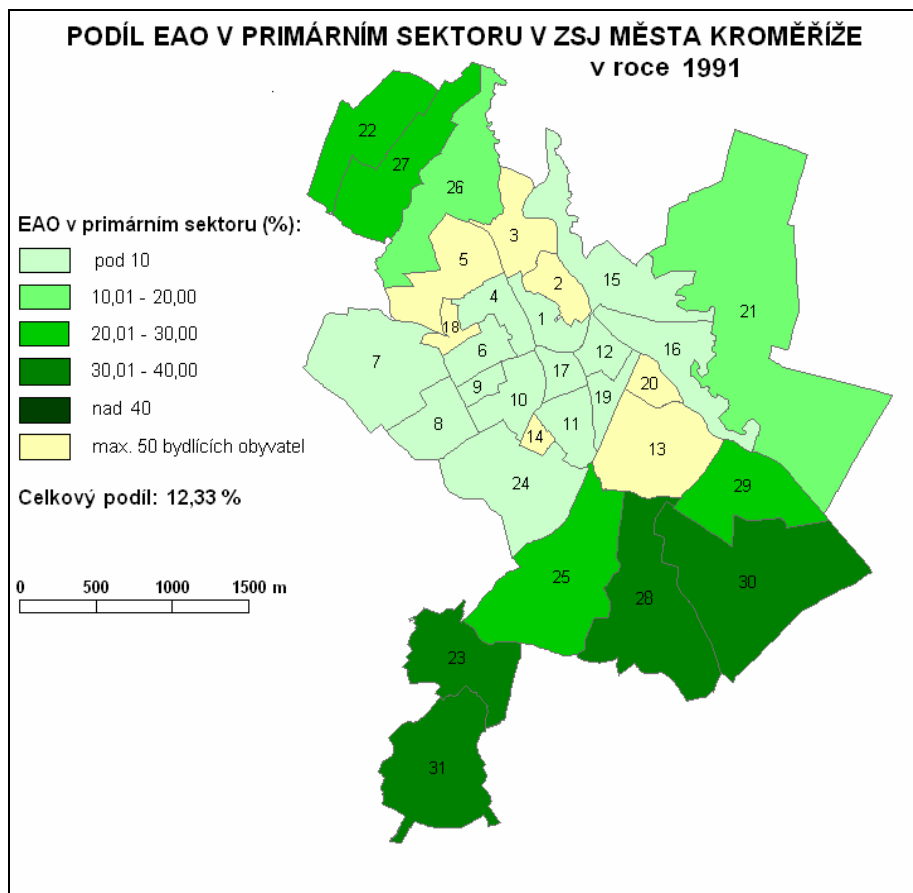
Obr. 27: Podíl nevěřících obyvatel města Kroměříže v roce 2001

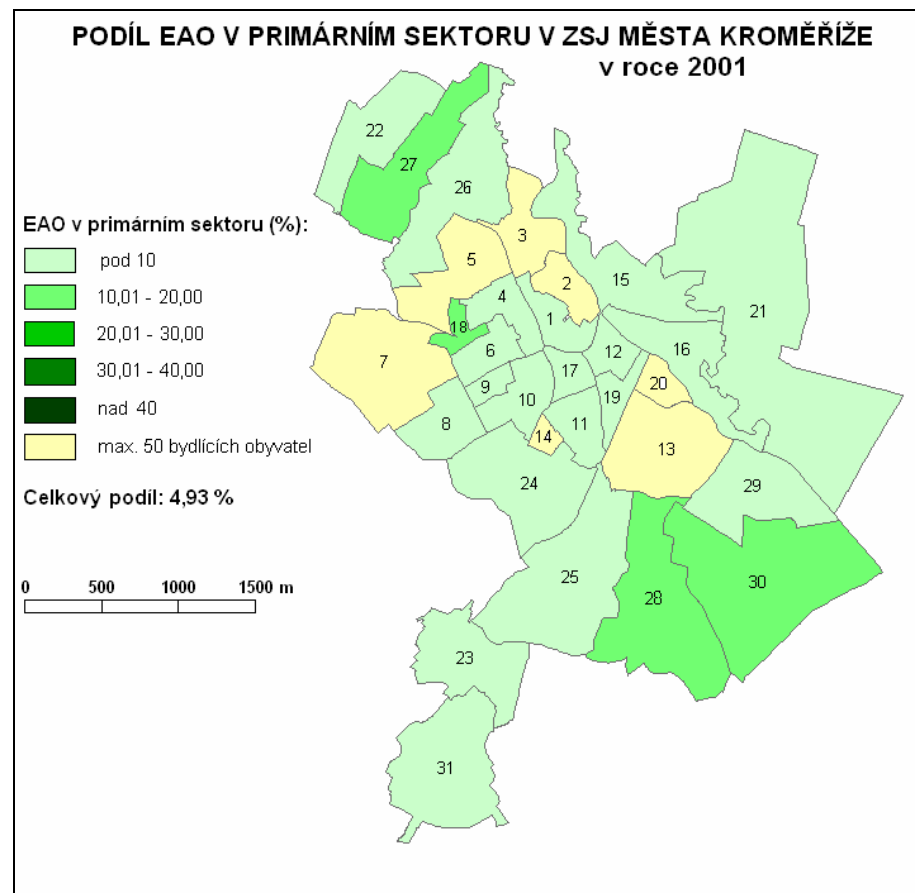
Obr. 28: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v ZSJ města Kroměříže v roce 2001

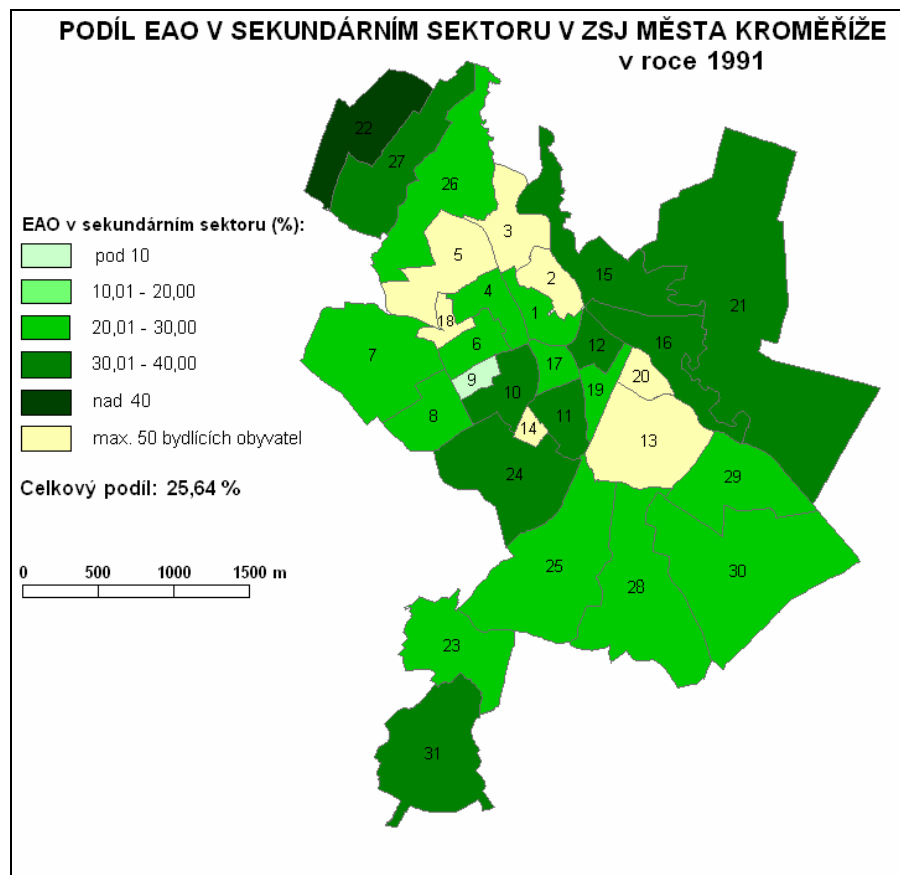
Obr. 29: Podíl EAO v primárním sektoru v ZSJ města Kroměříže
v roce 1991

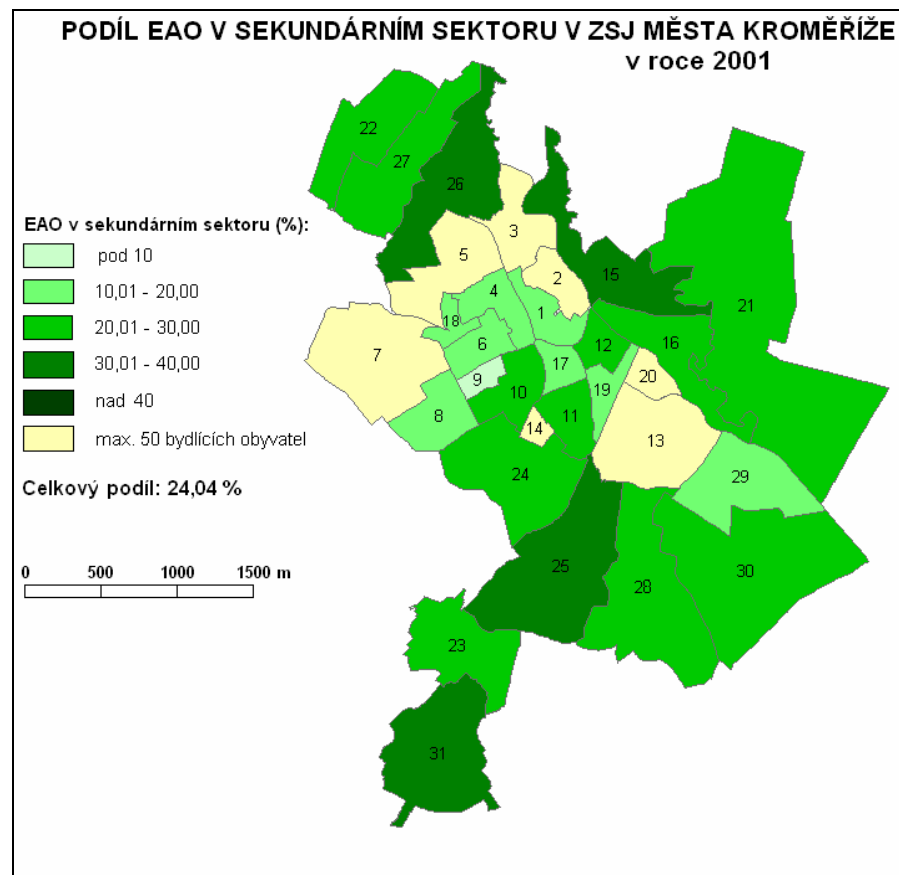
Obr. 30: Podíl EAO v primárním sektoru v ZSJ města Kroměříže
v roce 2001

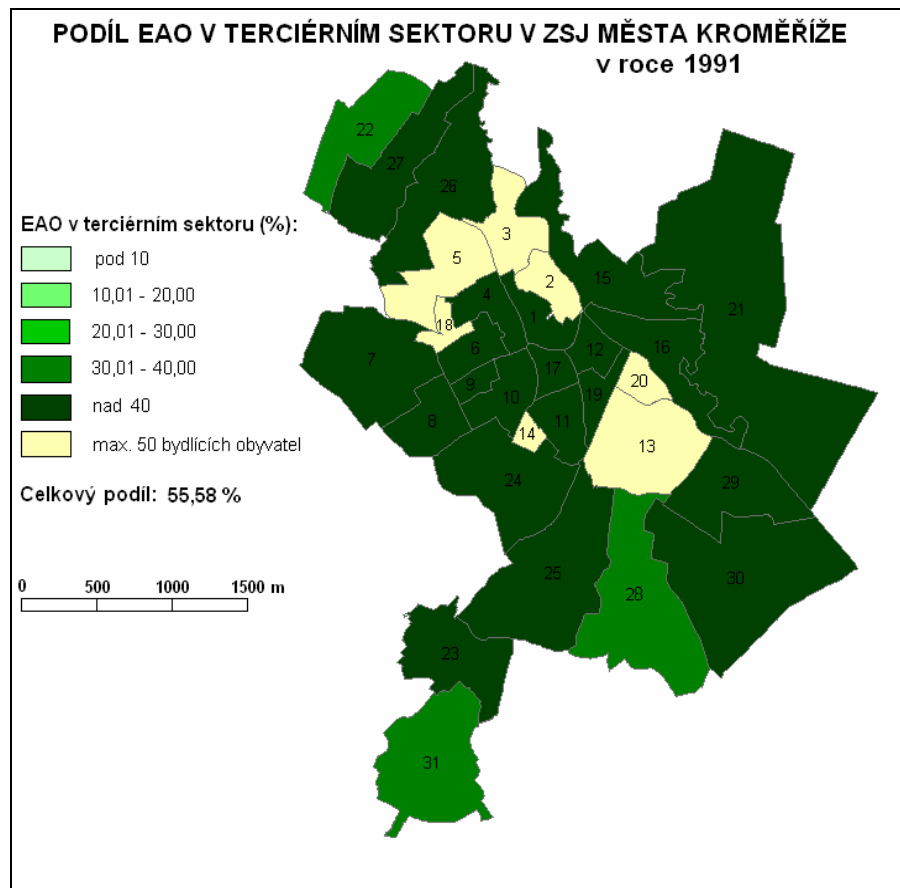
Obr. 31: Podíl EAO v sekundárním sektoru v ZSJ města Kroměříže
v roce 1991

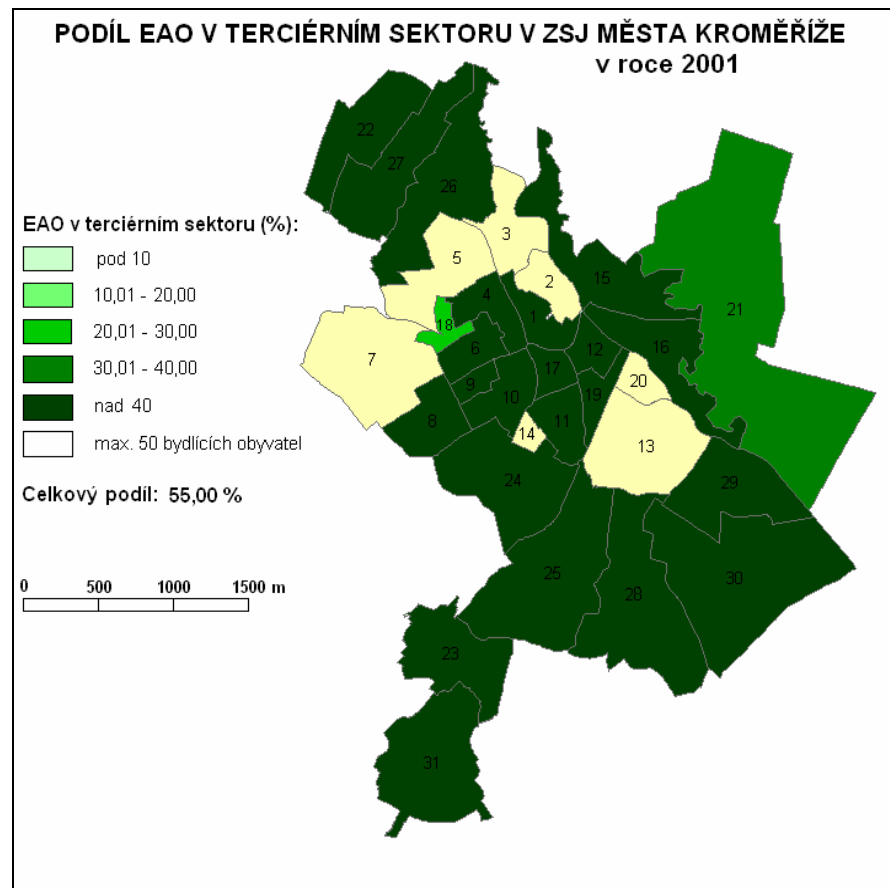
Obr. 32: Podíl EAO v sekundárním sektoru v ZSJ města Kroměříže
v roce 2001

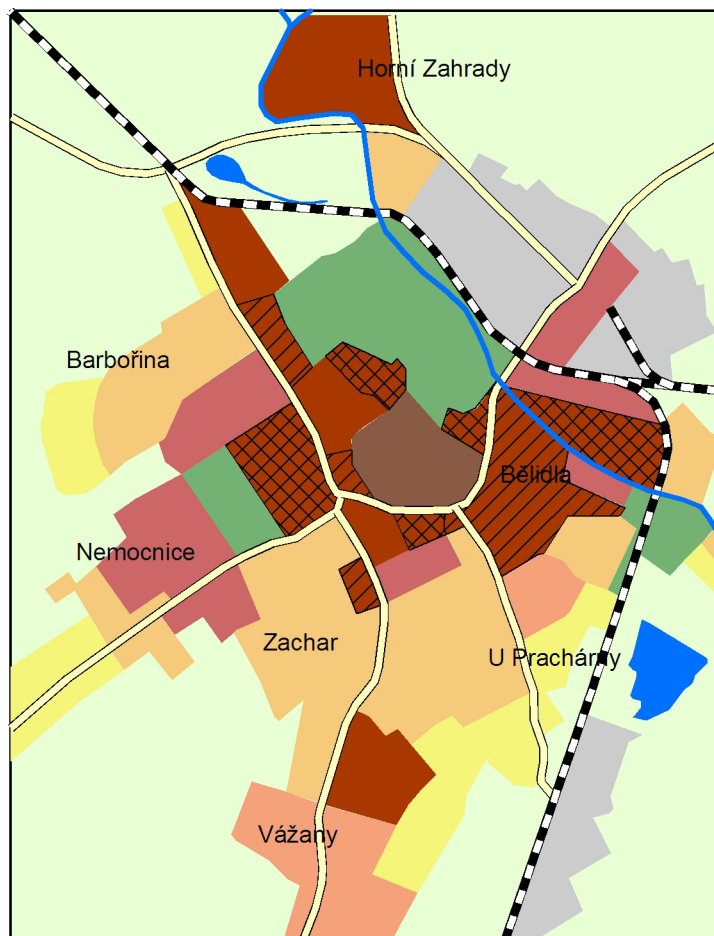
Obr. 33: Podíl EAO v terciárním sektoru v ZSJ města Kroměříže
v roce 1991

Obr. 34: Podíl EAO v terciárním sektoru v ZSJ města Kroměříže
v roce 2001

VÝVOJ PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA KROMĚŘÍŽE do roku 2006

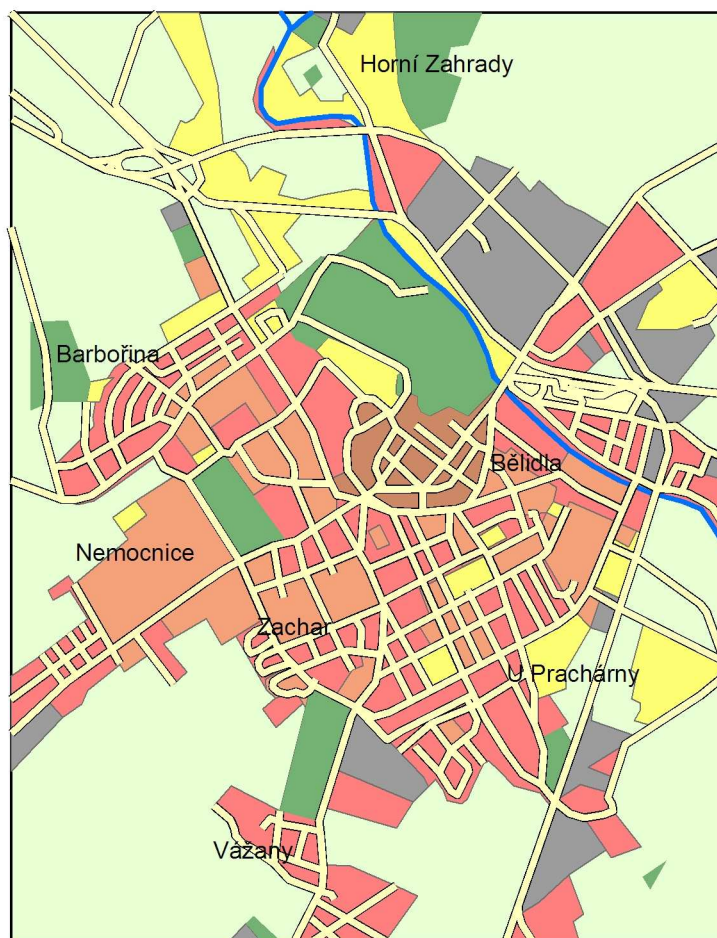

- vodní tok
- silnice
- železnice
- vodní plocha
- veřejná zeleň
- průmyslová zóna
- historické jádro
- zástavba do roku 1850
- nová zástavba 1850-1921
- zástavba v letech 1922-1945
- nová zástavba v letech 1946-1989
- zástavba po 1989
- přestavba v letech 1850 - 1921
- přestavba v letech 1946 - 1989

1: 38 000

ČLENĚNÍ MĚSTA KROMĚŘÍŽE NA SEKTORY

v roce 2006

- vodní tok
- komunikace
- smíšená funkce centra
- obytný sektor
- obslužný sektor
- výrobní sektor
- dopravní sektor
- sport a rekreace
- veřejná zeleň

1: 38 000

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Seznam obrazové přílohy

- Obr. 1: Městská radnice na Velkém náměstí v roce 1908, pohled od S
- Obr. 2: Dnešní městská radnice na Velkém náměstí, pohled od S
- Obr. 3: Podloubí na Velkém náměstí – vlevo budova radnice, pohled od S
- Obr. 4: Totéž místo na Velkém náměstí – vlevo budova radnice, pohled od S
- Obr. 5: Velké náměstí z roku 1912, pohled z J
- Obr. 7: Dolní roh Velkého náměstí – od roku 1871 Vrbíkova, od roku 1917 Brandova kavárna, pohled od Z
- Obr. 8: Dnešní Velké náměstí – od roku 1930 v budově prodejna firmy Baťa, pohled od Z
- Obr. 9 a 10: Prusinovského ulice – pohled z Riegrova náměstí na radnici v roce 1920 a v současnosti
- Obr. 11: Nový rynek – dřevoryt z roku 1848, jeden z mála zachovalých pohledů na Vodní bránu vlevo
- Obr. 12: Dnešní Riegrovo náměstí se morovým sloupem sv. Trojice (1725)
- Obr. 13: Riegrovo náměstí se starou školou a dominantou kostela bl. P. Marie
- Obr. 14: Dnešní Riegrovo náměstí s kostelem bl. P. Marie
- Obr. 15: Milíčovo náměstí – vpravo budova kina Nadsklepí, kde bylo za II. světové války kino Viktoria (1910)
- Obr. 16: Dnešní Milíčovo náměstí – vpravo budova kina Nadsklepí
- Obr. 17: Domky před kostelem sv. Jana byly zbourány, vzniklo náměstí Fürstenbergovo, později Masarykovo
- Obr. 18: Fürstenbergovo náměstí – vlevo reálné gymnázium a budova soudu, vpravo kostel sv. Jana Křtitele (1919)
- Obr. 19: Dnešní náměstí Masarykovo
- Obr. 20: Náměstí Míru v roce 1933
- Obr. 21: Dnešní náměstí Míru
- Obr. 22: Domky na náměstí Míru, později nahrazeny budovou OV KSČ
- Obr. 23: Pohled na totéž místo s budovou polikliniky
- Obr. 24: Na Sladovnách – starý mlýn
- Obr. 25: Na Sladovnách – vlevo mincovna, vpravo pivovar. Fotografie mlýna po požáru v roce 1897
- Obr. 26: Na Sladovnách v současnosti – vlevo mincovna, vpravo sodovkárna.

- Obr. 27: Obecní dvorek – pohled od dnešní Pedagogické školy
- Obr. 28: Dnešní ulice 1. máje se stavební firmou Mand'ák a. s.
- Obr. 29: Domky uprostřed Husova náměstí dnes ustoupily moderní vozovce
- Obr. 30: Dnešní Husovo náměstí
- Obr. 31: Ulice Kotojedská – vlevo zeď bývalého hřbitova, dnes Bezručův park
- Obr. 32: Dnešní ulice Kotojedská – vlevo Bezručův park
- Obr. 33: Kotojedská ulice s hospodou u Drábků
- Obr. 34: Dnešní ulice Kotojedská – namísto hospody postavena budova tělocvičny
TJ Slavia
- Obr. 35: Celý areál Žižkových kasáren z roku 1890
- Obr. 36: Pohled na stavební úpravy bývalých koníren a seníku pro účely
Arcibiskupského semináře po roce 1911
- Obr. 37: Arcibiskupské gymnázium na Sněmovním náměstí – současnost
- Obr. 38: Vodní ulice – pohled na Komenského školu (1918)
- Obr. 39: Dnešní Vodní ulice – pohled na Komenského školu
- Obr. 40: Původní dřevěný most přes starý náhon – dnes tržnice u Podzámecké zahrady.
Pohled na kostel bl. P. Marie dnes stíní Komenského škola
- Obr. 41: Dnešní Komenského náměstí
- Obr. 42: Dolní část Komenského náměstí – vpravo synagoga, malé domky nalevo byly
zbourány a na jejich místě postavena banka a průtah městem
- Obr. 43: Dnešní dolní část Komenského náměstí, malé domky byly zbourány, na jejich
místě nové a postaven průtah městem
- Obr. 44: Domky u mostu tvořící náměstíčko Bělidel
- Obr. 45: Dnešní Bělidla – na tomtéž místě byla rozšířena silnice s budovou Stavebního
podniku, VZP ČR a budovou Florie
- Obr. 46: Pohled na sídliště Bělidla před regulací v letech 1910 - 1914
- Obr. 47: Dnešní pohled na sídliště Bělidla
- Obr. 48: Stoličkova ulice – hotel Jarošov v roce 1936
- Obr. 49: Dnešní Stoličkova ulice s dominantou autobusového nádraží
- Obr. 50: Hulínská ulice po II. světové válce, na levé straně část budovy továrny
Magneton
- Obr. 51: Dnešní Hulínská ulice s továrnou firmy Magneton a. s.
- Obr. 52: Nemocnice na Havlíčkově ulici v roce 1910
- Obr. 53: Léčebný ústav na Havlíčkově ulici v roce 1908

- Obr. 54: Nově rekonstruované vlakové nádraží
- Obr. 55: BILLA, lokalita Pekelce
- Obr. 56: TESCO, nahradilo bývalé Rybákovy kasárny
- Obr. 57: Lidl, nahradil část prostoru Žižkových kasáren
- Obr. 58: Albert, sídliště Oskol
- Obr. 59: Kaufland, ul. Obvodová, lokalita U Prachárny
- Obr. 60: Zástavba bytových domů na sídlišti Zachar z 80. let 20. století
- Obr. 61: Nová bytová zástavba, lokalita Pekelce
- Obr. 62: Krytý plavecký bazén, v pozadí budova sportovního centra, ul. Obvodová

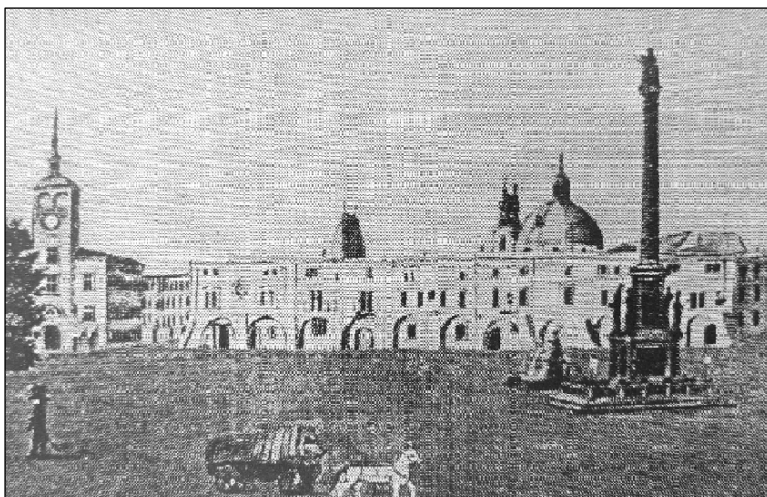
Obr. 1:
Městská radnice na
Velkém náměstí v roce
1908, pohled od S

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str. 23.

Obr. 2:
Dnešní městská radnice
na Velkém náměstí,
pohled od S

Zdroj:
vlastní sbírka

Obr. 3:
Podloubí na Velkém
náměstí – vlevo budova
radnice, pohled od S

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str. 22.

Obr. 4: Totéž místo na Velkém náměstí – vlevo budova radnice, pohled od S

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 5:
Velké náměstí z roku 1912, pohled z J

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str. 25.

Obr. 7:
Dolní roh Velkého náměstí – od roku 1871
Vrbíkova, od roku 1917
Brandova kavárna, pohled od Z

Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 17.

Obr. 8: Dnešní Velké náměstí – od roku 1930 v budově prodejna firmy Baťa, pohled od Z

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 9 a 10:

Prusinovského ulice – pohled z Riegrova náměstí na radnici v roce 1920 a v současnosti

Zdroj: Dvořáček, 1996, str. 41.

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 11:
Nový rynek – dřevoryt
z roku 1848, jeden z mála
zachovalých pohledů na
Vodní bránu vlevo

Zdroj:
Dvořáček, 1996, str. 40.

Obr. 12:
Dnešní Riegrovo náměstí
se morovým sloupem sv.
Trojice (1725)

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 15:
Milíčovo náměstí –
vpravo budova kina
Nadsklepí, kde bylo za II.
světové války kino
Viktoria (1910)

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str. 16.

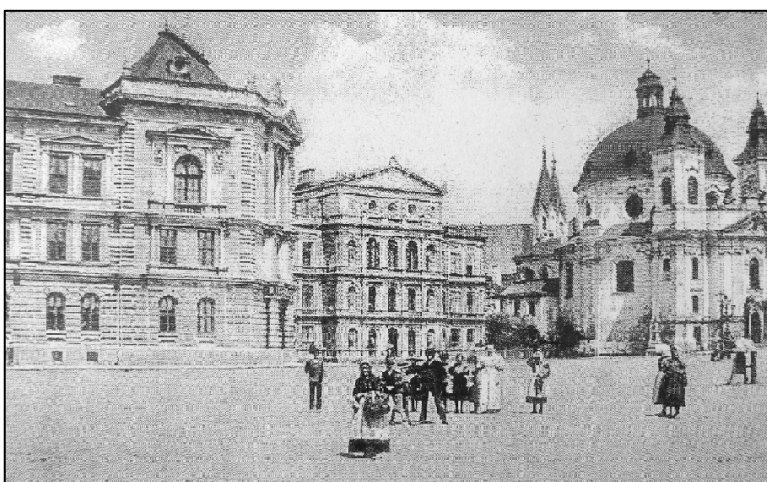
Obr. 16:
Dnešní Milíčovo náměstí
– vpravo budova kina
Nadsklepí

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 17:
Domky před kostelem sv.
Jana byly zbourány,
vzniklo náměstí
Fürstenbergovo, později
Masarykovo

Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 34.

Obr. 18:
Fürstenbergovo náměstí –
vlevo gymnázium a soud,
vpravo kostel sv. Jana
Křtitele (1919)

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str. 17.

Obr. 19:
Dnešní náměstí
Masarykovo

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 20:
Náměstí Míru v roce 1933

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str. 17.

Obr. 21: Dnešní náměstí
Míru

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 22:
Domky na náměstí Míru,
později nahrazeny
budovou OV KSČ

Zdroj:
Dvořáček, 1996, str. 51.

Obr. 23:
Pohled na totéž místo
s budovou polikliniky

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 24:
Na Sladovnách – starý
mlýn

Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 43.

Obr. 25:
Na Sladovnách – vlevo
mincovna, vpravo
pivovar. Fotografie mlýna
po požáru v roce 1897

Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 43.

Obr. 26:
Na Sladovnách
v současnosti – vlevo
mincovna, vpravo
sodovkárna.

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 27:
Obecní dvorek – pohled
od dnešní Pedagogické
školy

Zdroj:
Dvořáček, 1996, str. 19.

Obr. 28:
Dnešní ulice 1. máje se
stavební firmou Mand'ák
a. s.

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 29:
Domky uprostřed Husova
náměstí dnes ustoupily
moderní vozovce

*Zdroj:
Dvořáček, 1996, str. 16.*

Obr. 30:
Dnešní Husovo náměstí

Zdroj: vlastní sbírka

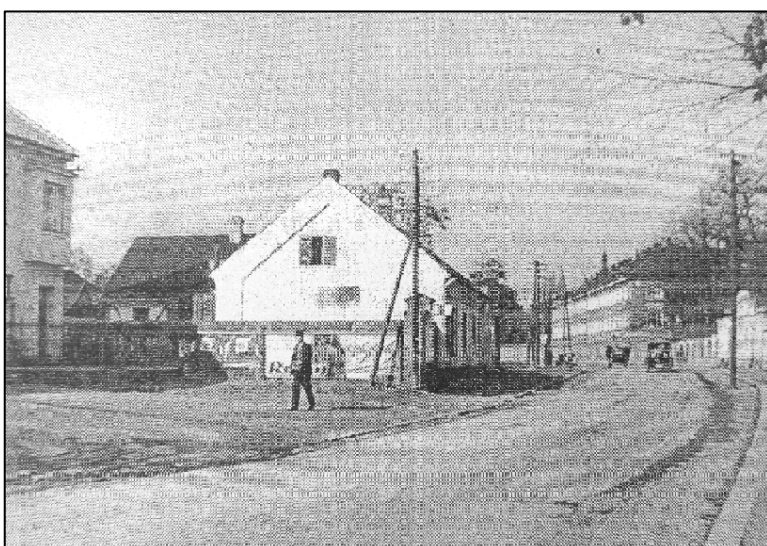
Obr. 31:
Ulice Kotojedská – vlevo
zeď bývalého hřbitova,
dnes Bezručův park

Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 28.

Obr. 32: Dnešní ulice
Kotojedská – vlevo
Bezručův park

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 33:
Kotojedská ulice
s hospodou u Drábků

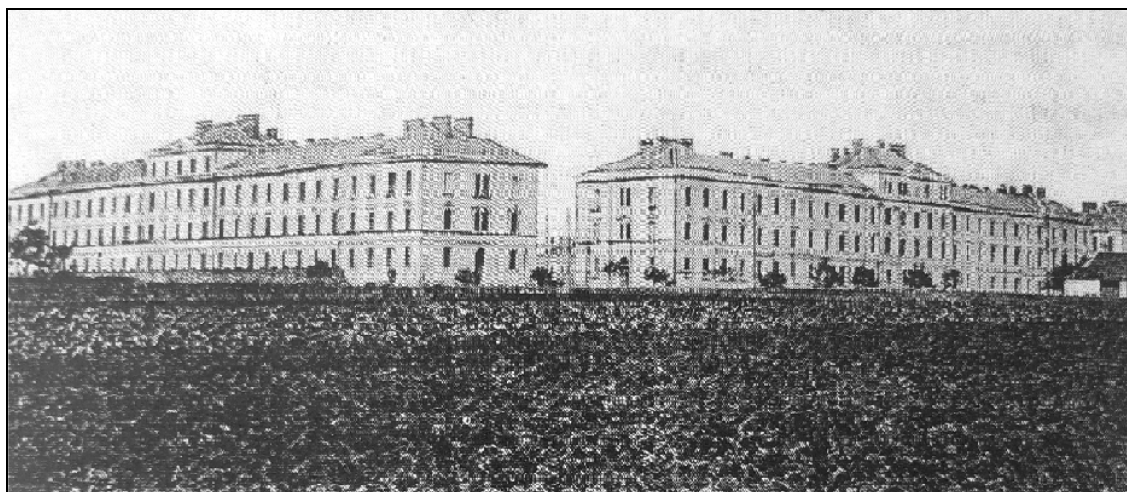
Zdroj:
Dvořáček, 1997, str. 22.

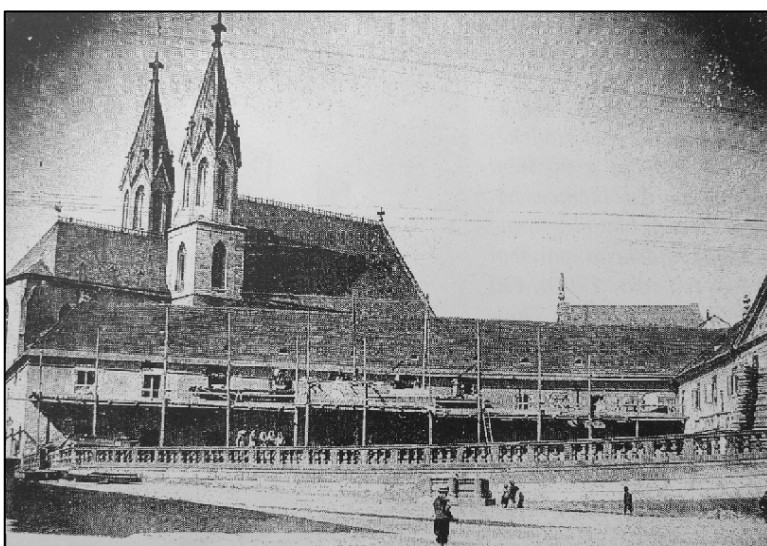
Obr. 34:
Dnešní ulice Kotojedská –
namísto hospody
postavena budova
tělocvičny TJ Slavia

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 35: Celý areál Žižkových kasáren (1890)

Zdroj: Dvořáček, 1995, str. 36.

Obr. 36:
Pohled na stavební úpravy
bývalých koníren a
seníku pro účely
Arcibiskupského semináře
po roce 1911

*Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 26.*

Obr. 37: Arcibiskupské
gymnázium na
Sněmovním náměstí –
současnost

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 38:
Vodní ulice – pohled na
Komenského školu (1918)

Zdroj:

Dvořáček, 1996, str. 31.

Obr. 39:
Dnešní Vodní ulice – pohled na
Komenského školu

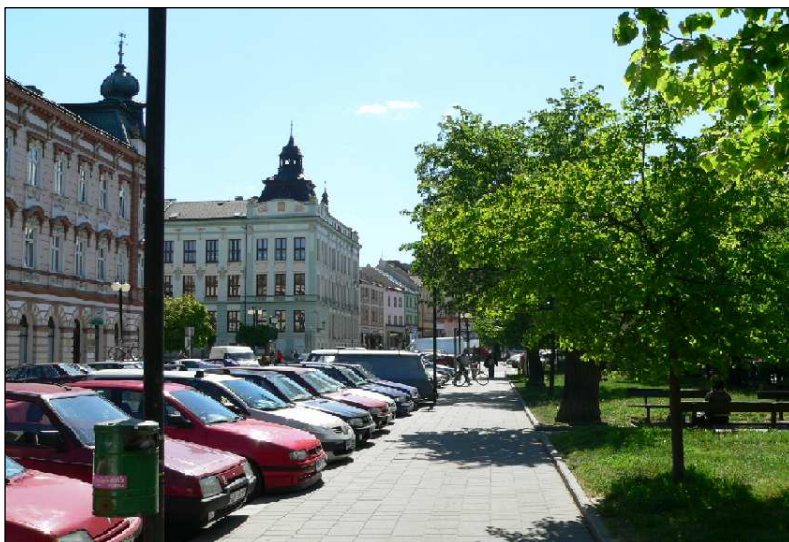
Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 40:
Dřevěný most – dnes
tržnice u Podzámecké
zahrady. Pohled na
kostel bl. P. Marie dnes
stíní Komenského škola

Zdroj:

Dvořáček, 1998, str. 15.

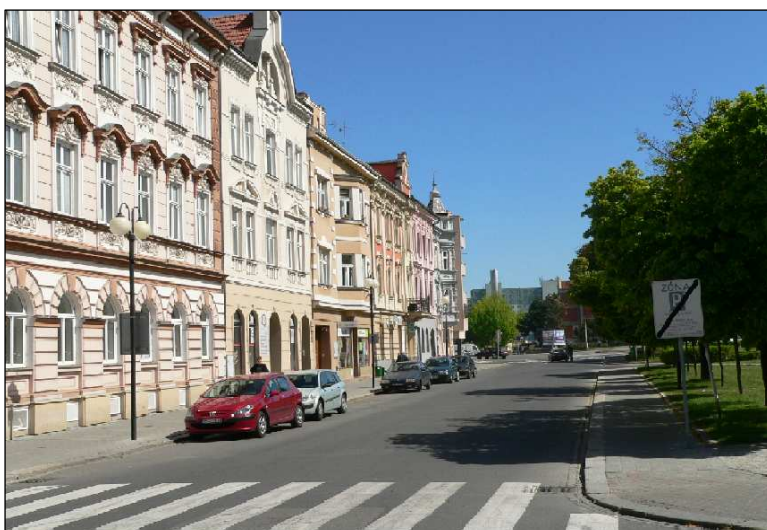
Obr. 41:
Dnešní Komenského
náměstí

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 42:
Dolní část Komenského
náměstí – vpravo
synagoga, vlevo malé
rodinné domky

Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 9.

Obr. 43:
Dnešní dolní část
Komenského náměstí,
malé domky byly
zbourány, na jejich místě
nové a postaven průtah
městem

Zdroj: vlastní sbírka

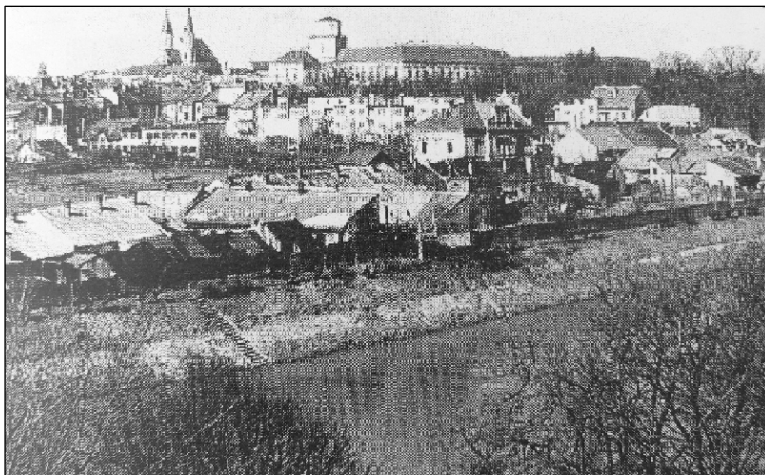
Obr. 44:
Domky u mostu tvořící
náměstíčko Bělidel

Zdroj:
Dvořáček, 1998, str. 10.

Obr. 45:
Dnešní Bělidla – na
tomtéž místě rozšířena
silnice s budovou
Stavebního podniku, VZP
ČR a budovou Florie

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 46:
Pohled na sídliště Bělidla
před regulací v letech
1910 - 1914

Zdroj:
Dvořáček, 1996, str.6.

Obr. 47:
Dnešní pohled na sídliště
Bělídla

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 48:
Stoličkova ulice – hotel
Jarošov (1936)

Zdroj:
Dvořáček, 1996, str. 9.

Obr. 49:
Dnešní Stoličkova ulice
s dominantou
autobusového nádraží

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 50:
Hulínská ulice po II.
světové válce, na levé
straně část budovy
továrny Magneton

Zdroj:
Dvořáček, 1997, str.45.

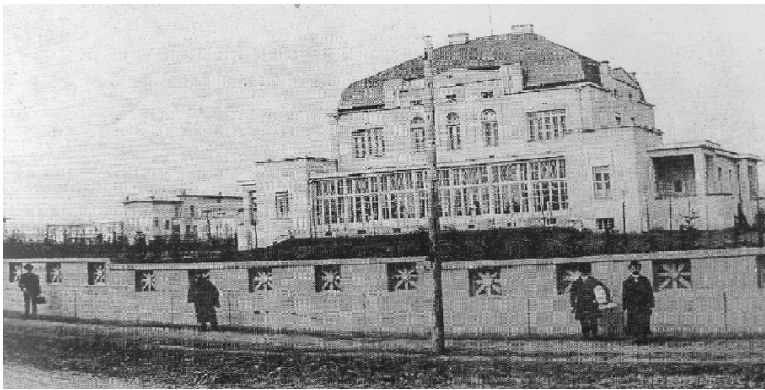
Obr. 51:
Dnešní Hulínská ulice
s továrnou firmy
Magneton a. s.

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 52:
Nemocnice na Havlíčkově
ulici (1910)

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str.34.

Obr. 53:
Léčebný ústav na
Havlíčkově ulici (1908)

Zdroj:
Dvořáček, 1995, str.35.

Obr. 54:
Nově rekonstruované
vlakové nádraží

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 55:
BILLA, lokalita Pekelce

Zdroj: *vlastní sbírka*

Obr. 56:
TESCO, nahradilo bývalé
Rybákovy kasárny

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 57:
Lidl, nahradil část prostoru
Žižkových kasáren

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 58:
Albert, sídliště Oskol

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 59:
Kaufland, ul. Obvodová,
lokalita U Prachárny

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 60:
Zástavba bytových domů
na sídlišti Zachar z 80. let
20. století

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 61:
Nová bytová zástavba,
lokalita Pekelce

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 62:
Krytý plavecký bazén,
v pozadí budova
sportovního centra, ul.
Obvodová

Zdroj: vlastní sbírka